

De 3062

Gildemeister

אֶחָמֶת
A H M E T
B E N - A B D A L A ,
MOHAMMEDANI
EPISTOLA THEOLOGICA
DE
ARTICULIS QVIBUSDAM FIDEI
AD
SERENISSIMOS AURIACUM ET PORTUGALLIÆ
PRINCIPES

SCRIPTA,
E MSto Anglico nunc edita Notisq; ac Animad-
versionibus Critico-Theologicis, in Exercitationibus qvibus-
dam Disputatoriis ventilatis, illustrata passim
ac refutata:

of Sale 137. 211. An.

Solus de Synod. 1. 12. p. 334 seq. ad 1696

ZACHARIA GRAPPIO,

Rostochiens. SS. Theol. D. Ejusdemque in Patria Profess. Publ.
Ordinar. & ad Ædem Cathedralem D. Jacob. Verbi
Divini Ministro.

ROSTOCH,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Ampl. Sen. Typogr. Ann. MDCCV.

PRÆNOBILI FRATRUM

PARI,

VIRO MAGNIFICO MAXIME REVEREN-
DO, EXCELLENTISSIMO AC
AMPLISSIMO

DOMINO

GEORGIO HEN-
RICO GOETZIO,

SS. THEOL. DOCTORI CONSUMMATIS-
SIMO, & ECCLESiarUM LÜBECENSium SUPERIN-
TENDENTI LONGE VIGILAN-
TISSIMO.

ET

VIRO PRÆ-NOBILISSIMO, CONSULTIS-
SIMO, AC AMPLISSIMO

DOMINO

GOTTFREDO
CHRISTIANO GOETZIO,

J. U. DOCTORI EXCELLENTISSIMO, AC
POLYHISTORI APUD LIPSIENSES LONGE
CELEBERRIMO.

VIRIS

DE UNIVERSO ORBE LITERARIO MERITISSIMIS,
ET QUOTIDIE ADHUC SINGULARITER
MERENTIBUS,

DNN. FAUTORIBUS AC AMICIS SUIS

OMNI AMORIS, ET HONORIS CULTU
MAXIME DEVENERANDIS,
PLAGULAS HASCE,

QVAS

GRATIAE IPSORUM, AC INDEFESSO IN REM LITERARIAM
STUDIO DEBET,

NUNC

EXCELLENTISSIMIS IPSORUM NOMINIBUS
CONSECRATAS

SUMMA CUM MENTIS GRATITUDINE

REDDIT,

EASQUE

CUM VOTO

OMNIGENAE PROSPERITATIS,

MAJORISQUE VIRTUTUM, AC MERITORUM

FAMAE,

NEC NON

CUM ULTERIORI COMMENDATIONE SUI

ENIXISSIMA

OFFERT

TANTORUM NOMINUM

CULTOR INGENUUS

AC

DE VOTUS

Z. GRAPIUS

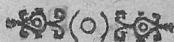
ROSTOCHIENSIS

D.

NOMINA CLARISSIMORUM DNN.

DISPUTANTIUM.

- V DN. CHRISTIANUS HENRICUS von **Elßwich**/ Rendesburgo-Hollatus.
DN. JOHAN. HERMAN. von **Elßwich**/ Rendesb-Holl.
DN. BERNHARDUS RAUPACH, Tunderâ Cimber.
DN. WILHELMUS SCHALLER, Witteburgo-Megapol.
DN. CHRISTIANUS WITSCHER, Gustrov-Megapolit.
DN. JOHAN. FRIEDER. HINCK, Roebela-Megapolit.
DN. JOACH. PETR. RUMPF, Demmino-Pomeran.
S DN. BARTHOLDUS PRÜSSING, Warenâ-Mecklenb.
DN. JOACH. MILDAHN, Zud-Rugiano-Pomeran.
DN. JOACH. FRIED. **Sveitsch**/ Falcoburg-Marchic.
DN. ANTON. BOLDEWIN. **Eling**/ Hadersleb-Hollsat.
DN. NICOLAUS WENTHIN, Anclamo-Pomeran.
DN. JOAN. NICOL. QVISTORPIUS, Rostoch. Meckl.
DN. BARTHOLOMÆUS DEPKIN, Riga-Livonus.
DN. JACOB. CHRISTOPH. **Sandt**/ Durlaco-Badensis.
DN. ANDREAS WESTPHAL, Anclam-Pomeran.
DN. JOAN. GVILIELM. **Weinmann**/ Mitav-Curon.
DN. BARTHOLOMÆUS WYBERS, Riga-Livonus.

PROLEGOMENA.

§. 1.

Vamvis Mohammedani refutando fidem Christianam aliàs gladio potius soleant uti, quam scripto, recte monente B. nostro *Luthero* l. 4. *Allenb* p. 530. Mahomet befiehet mit dem Schwert zu walten. Und ist das grössste und süenehmste Werd in seinem Alcoran das Schwert. Quod expresse etiam jubetur in *Alcoran. Surat. 9.* quæ inscribitur *de Penitentiâ*, seu ut alii interpretantur, *de gladio*, ubi v. 29 p. m. 168. occidite eos qui credere nolunt. & mox v. 36 p. 169. occidite qui DEO Socium jungunt &c. nihilominus tamen dantur inter illos etiam qui calamum contra Christianos stringunt. Habent enim Mohammedani & *Elenchticam* suam *Theologiam*; per quam ut alios, sic & Christianorum dogmata refutare conantur. Quare *Jo. Henr. Hottinger* in *Promtuar. f. Bibliothecâ Orientali* p. m. 203. sqq. recenset scripta quædâ Mohammedanorum elenchtica, qualia e.g. sunt: (1) كتاب الاحوية والاسولة ابن ابريس الصنهاجي *Liber responsum & quæstionum de religione, Ibn-Edrisi Sanbagii.* Cujus apographum se habuisse testatur *Hottinger*, & quatuor absolvitur partibus: *Prima* proponit varias S. Scr. ἐναντιοπαύει. *Secunda* refutare conatur argumenta, quibus Christiani & Judæi Mohammedismum impetunt. *Tertiam* Christianis & Judæis opponit. *Quarta* stabilire Prophetæ sui munus nititur ipsa Scripturæ canonicæ auctoritate. (2) *Algazalius*, de quo *Christ. Rav. Panegyri.* 2. p. 16. Quemadmodum & alterum auctoris ejus opus Theologicum ad disputationes ac quæstiones Theologicas dubias, aut difficiles consultationes resolvendas conscriptum est, quomodo Christianis, aliterve Judæis, Magis quoque ac Paganis, & in genere omnibus in secta Mohammedicâ non viventibus respondendum, partim ex Alcorano, partim ex responsis Mohammedis, aut sequentium Chalifarum sententiis ostendens. (3) *Ali Ben Hoseini Masudai* المروج الذهب in quo libro & etiam alius contra

A

tra

tra Christianos à se compoliti meminit. (4) *Ibn Chamar:*

كتاب في الوقاف بين رابي الغسغة والنصارى

liber de consensu dogmatum Philosophicorum & Christianorum. (4) *Mo-*

hammed Ben Abi Talebi, Ansarius Soffi librum opposuit tractatui seu

Symbolo Christianorum Ecclesiæ Cypriæ, Syriæ contra sitæ ira-

fulæ, religionem Mohammedanorum refutantium. *Rav. Pancg. 2.*

p. 13. Et quæ sunt istiusmodi scripta alia. Adde (5) *Abuæd fili*

Abdal-Halim Apologiam contra Christianos, quam sæpius citat & re-

futat *Marraccius* in suo *Prodrom. ad Refutat. Alcor.*

§. 2. Scriptis hisce Mohammedanorum Elenchticis omnino etiam annumerandum est præsens hocce, quod hic exhibemus, *Abmet Ben Abdala*, quod *Oxonii* è *Manuscripto Seldeniano*, quod in *Bibliothecâ Bodlejanâ* asservatur, ex singulari humanitate Politissimi Viri DN. WONTLEJI Anno 1697. descripsit VIR Præ-Nobilissimus & Consultissimus DN. GOTTFREDUS CHRISTIANUS GOETZE, J. U. D. apud Lipsienses Celeberrimus. Vir elegantissimæ eruditionis, quam magno studio, longisq; itineribus sibi comparavit, Amicus & Fautor noster æstumatissim⁹, qui nuperrime heic loci præsens summâ sua humanitate animum nostrum sibi eo magis devinxit. Is apographum aliquod dono miserat fratri suo ex tot variis doctissimis scriptis per universum Eruditorum orbem celeberrimo, Viro Magnifico, Maximeqve Reverendo DN. GEORGIO HENRICO GOETZE, SS. Theol. D. Excellentissimo, nunc Ecclesiarum Lubecensium Superintendenti longe vigilantissimo, Patrono nostro Magno, quæ DEUS diu adhuc in Ecclesiarum suarum, totiusqve Boni publici ornamentum ac splendorem sospitem servet ac incolumem. Ex hujus singulari in nos favore scriptum hoc devenit ad museum nostrum, concessâ simul perquam benevole publicandi illud licentiâ. Pro quâ gratiâ & ipsi & Excellentissimo ipsius Fratri grates decentissimas & publice his ipsis persolvimus, nosqve ad officia quævis ut devinctissimos, sic & paratissimos profitemur.

§. 3. De Scripto ipso, ejusq; occasione informat nos modo laudatus Præ-Nobilissimus DN. D. GOTTFREDUS CHRISTIANUS GOETZE, cujus studio & gratiæ copiam hujus MS. debemus,

debemus, in prænotatis quibusdam apographo præmissis, quæ integra hic apponimus hujus tenoris:

Postquam federati Belgii potentia pactû cum Rege Hispaniarum Anno 1609. induciis apud Reges extra Europam increbuisse, amicitiam illius inter alios ambire cepit Rex Marocci & Feze Muley Saydan, seu Sidan, qui misso primum legato suo Hamon Ben Bechier Ann. 1609. ac deinde Alcayde Hamet Ben-Abdala Ann. 1610. certas conditiones de mutuo commerciorû fœdere secum ineundo Ordinibus obtulit, baud infelici cum successu, siquidem Tractatus illi octodecim articulis comprehensi d. 24. Decembr. dicti anni utriusque partis consensu firmati fuerunt. Ceterum hic Hamet Ben-Abdala est ille ipse, qui cum in Mauritaniam reversus esset, in gratiam Mauritii Principis Auricaci, & Dom Emanuelis Portugallie Principis (qui patrem habuit Antonium Nebum Portug. Regem; sed ab Hispanis regno ejectum, ac Parisiis 1595. mortuum, atque in uxorem duxit Emiliam Wilhelmi Princip. Araus. filiam, sororem Mauritii) Confessionem fidei Mahumedanam presentem ingenue quidem, at non sine blasphemia notâ concinnavit. Videtur autem mihi eandem linguâ arabicâ primum conscripsisse, aliique in latinam transferendam dedisse.

Inveni Apographum ejus satius vitiose scriptum inter MSS. Joh. Seldeni, quæ in Bibliothecâ Bodlejanâ Oxonii asservantur, ubi cum studiorum causa Ann. 1697. degerem illius describendi occasionem sorte indeptus sum.

GOTTFREDUS CHRISTIANUS GOETZE, D.

§. 4. Joannes Seldenus, qui MStum hoc inter rariora sua asservatum habuit, de eodem in tractatu de Synedr. & Præfecturis Juridicis veterum Ebraeorum l. 1. c. 12. p. m. 334. sequentia refert: Sub annos abhinc ferme quadraginta (Scripsit hæc An. circiter 1650.) Mauricius Princeps Auracus, & Emanuel Portugallie Princeps in mensâ impetratum voluere à viro (sane doctissimo Achmet Benaudala (Ben-Abdala) natione Cantabro, Sed Mahumedano, ac Regis Maurorum apud federatos Belgii ordinis tunc, opinor legato, ut sensum suorum de religione Christianâ eis explicaret. Id non illibenter ad Regem suum reversus, Marochii præstitit, unde anno Hegiræ 1021. i. e. Christi 1612. opusculum eâ de re scriptum ad Principes illos misit. In eo post alia Christianismi scita graviora Mahumedismo perquam dissona, ingeniose satis discussa, tandem devenit ad illud de confessione & Absolutione. Verba ipsius è Codice penes me latine MS. apponere visum est. Et latine puto ab ipso conscriptus. Sequuntur hic vel

duo folia ex MSto suo communicata; quæ nimirum de *Confessione & Absolutione* agunt. Quemadmodum & quædam de *SS. Trinitate agentia* recenset idem *Seldenus l. 2. c. 4. p. m. 575. sq.* Prouti infra suo loco notabimus.

§. 5. *Scopus* Scripti statim ex initio ejusdem constat, vult nimirum auctor respondere ad Sereniss. Principum quæsitæ inter prandendum instituta; quidnam Mauri de Domino nostro JESU CHRISTO sentirent? adeoque hæc in Epistolâ exhibet judicium aliquod de religione nostrâ Christianâ, ejusque fundamento summo, idque *elencticum*, refutando Christianorum fidem & communicando eo ipso simul confessionem quandam fidei Mohammedanæ suæ. Oeconomia statim ex ipso scripto in oculos incurrit, adeoque prolixè eam hic recensere nolumus, cum brevitati studere animus ferat. Brevissimis saltem monemus, scriptum esse bipartitum, facto enim Exordio (I.) exhibet judicium de Christianorum articulis fidei de SS. Trinitate & CHRISTO Redemptore nostro agentibus. Cui subnectit, quid sibi videatur de iis, quæ in civitatibus & locis Pontificiis fieri audiverat, & quid sit in causa, quare Presbyteri & Sacerdotes Pontificiorum non ducant uxores, expendit. (II) Agit de doctrinâ illâ de libero Hominis arbitrio.

§. 6. Sistimus autem scriptum hoc ita, quemadmodum à modo laudatis Fauctoribus nostris accepimus, additis simul brevissimis quibusdam notis ac animadversionibus nostris, quæ partim ad uberiores fidei Mohammedicæ notitiam: partim ad ejusdem refutationem: partim ad defensionem fidei nostræ adversus Mohammedanum spectant. Nec ingratam scripti hujus publicationem futuram esse speramus: tum quia rariora sunt istiusmodi Mohammedana scripta, ex quibus quid de Christianis, eorumque fide judicent, constet: tum quia quæ in præsentem proferuntur, non sine ingenio ac acumine quodam, quod sibi vix quisquam de Mohammedano pollicitus fuisset, prolata reperiuntur: tum etiam, quia & refutationes fidei Mohammedicæ imprimis à Lutheranis adornatæ admodum sunt rarissimæ, Theologiæ tamen Cultoribus cum aliis maxime necessariæ.

§. 7. Non

§. 7. Non eqvidem plane defunt, qvi fidem Mohammedanam refutarunt vel noſtram adverſus eandem defenderunt. Sicenim ex antiquioribus celebres ſunt Jo. Damascenus, Petrus Paſchaſius Giennenſis Epiſcopus, Petrus Abbas Cluniacenſis, Joannes Can-
taſuzenus Imperator Conſtantinopolitanus, deinde Monachus, Abun-
bus Chaldeus, & Abrahamus de Bethale item Chaldeus, qvosponit He-
bed Jeſu Metropolitana Sobenſis in Catalogo Scriptorum Chaldeorum: Ri-
cardus, ſeu Ricoldus ex ordine S. Prædicatorum: Joannes de Turrecrema-
ta, Dionyſius Carthuſianus: Cardinalis Cuſanus, Hieronymus Savanorola:
Et qvos Stephanus le Moyne exhibet in Variis Sacris, nempe Bartholo-
mæus Edeſſenus, & Anonymus qvidam p. 302. ſqq. & 292. ſqq. & qvi ſunt
antiquiores alii. His ex recentioribus accedunt P. Philippus Gua-
dagnolus è religione Clericorum minorum arabicæ lingv. in Romano Lyceo
Profeſſor in Apologia arabice ac latine impreſſa adverſus Ahmedum fi-
lium Zini Principem in regno Perſarum, qvi contra Chriſtianam reli-
gionem una cum aliis Perſarum Sapientibus librum ſcripſerat,
& aureis characteribus exaratum ad Romanum Pontif. Urbanum
VIII. ut eidem reſpondendum curaret, tranſmiſerat. Contra
eundem librum ſcripſit P. Bonaventura Malvaſia ex ordine Minorum
conventualium. Poſt hos Joſephus Martellinus Sacerdos è Civitate Roc-
cella edidit Triumphum Catholicæ fidei contra ſectam Mahamedanam, No-
viſſime prodiit ex Hiſpania P. Tyrſi Gonzales de Santalla Jeſuite manu-
ductio ad converſionem Mahumetanorum. Et ex Italia recentiſſime ac-
cepimus Ludovici Marraccii Prodrum ad Reſutationem Alcorani Rom.
A. 1691. edit. & Alcorani textum univerſum cum verſione, notis ac reſutatione
Pacarii A. 1698. edit. Et qvi ſunt alii, de quibus Hoornbeek in Summ. Con-
trov. l. 3. p. m. 81. ſq. & Hottinger in Bibliothecar. Quadrip. p. 387. ſq. Conf.
& Diſp. noſtram de Alcorano §. 12. Sed tamen partim rariores, par-
tim pretioſiores hi omnes ſunt, ut vel plane non, vel nonniſi pro
magno pretio, qvod non omnes ſolvere poſſunt, habeantur. Celeberrimus ille Antiquitatum Orientalium Scrutator modo
nominatus Jo. Henr. Hottinger promiſit Apparatum aliquem Muham-
medicum cujus Sciagraphiam dat in Bibliothecar. quadripart. p. m. 388. ſq.
nimirum ſiſtit (I) Anatomiam Muhammedismi Tripartitam, exhiben-
tem (1) Alcoranum arabicum cum verſione novâ latinâ collateraliter variisq. ex

ipsis Arabum monumentis erutis observationibus, notis, castigationibus.
 (2) Elenchum tutissima methodo institutum, quo Rhapsodia Alcoranica
 principia deteguntur: alia quidem ex Judaismo detorto, & ex Hereticorum mente
 corrupto, vel Saracenismo veteri retento: pleraque ex Scriptura S. vel impie
 depravata, vel mutilate citata petita esse ostenditur: adeoque immediata
 inspirationis Angelica & originis divina larva detrahatur. (3) Consilium de
 modo atque ratione dogmata Christiana Mahummedanis communicandi
 & commendandi. (II) Theatrum Muhammedicum *ἡ ἱστορία*, continens
 (1.) Theologiam Muhammedicam, ordine locorum communium diges-
 tam, & tam ex Scholasticis quam Exegeticis Muselmannorum scriptori-
 bus, indicata subinde Doctorum inter se pugna; collectam, eorumque qui ex no-
 stris huc sua contulerunt symbola, suffragio vel confirmatam vel illustratam (2)
 Politiam tam ante, quam post Muhammedem inter Arabes receptam, eam
 cum primis, quæ ab introducto Islamismo obtinuit, apud Arabes primum, po-
 stea etiam Turcas & Persas: ubi de diverso Gentium istarum regimine, muta-
 tionibus, Periodis, Ordinibus, Muneribus &c. (3) Academiam, i.e. succinctam
 de studiis & Academiis eorum enarrationem. (4) Militiam, quæ & vires &
 successum, & modum militandi, clades etiam tam Arabici quam Turcici im-
 perii explicat. (5) Oeconomicam, ubi in rationem vivendi privatam inquiri-
 tur, & in qua ab ea pendent, ut sunt victus, amictus &c. Quod elegan-
 tissimum certe futurum fuisset opus, si ad perfectionem perve-
 nisset; sed vero cum fata eidem intervenerint, id hodie non ha-
 bemus. Ex Lutheranorum scriptis præter unam alteramve dispu-
 tationem B. Dn. D. Dannhauci, B. Dn. D. Kortolti, Maxime Rev. Dn. D.
 Jo. NICOL. QVISTORPII Socii nostri plusquam filiali observan-
 tiâ a nobis devenerandi, aliorumque, pauciora sunt quæ habe-
 mus, inter quæ eminent Theod. Hackspanii Fides & Leges Mohammadiæ,
 Matthie Fried. Beckii Bina capitula Alcorani cum notis & animadver-
 sionibus, in quibus & elenchtica quædam occurrunt, Celeberrimi Dn. D.
 Jo. Michael. Langii Epistola de Fabulis Mohammedicis circa SS. Trinitatis
 Mysterium & generationem in divinis. Norimb. Ann. 1697. edit. & quæ forte
 alia, quibus, si merentur, & præsentia hæcce nostra addas. DEUS
 vero per Spiritus sui S. gratiam nobis det illuminatos mentis oculos, quibus
 lucem à tenebris discernere recte queamus, & sic in veritatis semitam ducamur,
 per CHRISTUM Salvatorem nostrum & Prophetam Maximum.

AMEN.

AHMET

AHMET BEN-ABDALA EPISTOLA.

Aus (a) sit uni DEO in Essentia attributis,
& operibus, & ejus gratia & benedictio su-
pra Sanctissimos Prophetas, & sanctos
suos. Amen.

Serenissimis, Potentissimis & summâ
virtute præditis Principibus, Auriaco
Principi Comiti Mauritio, & D. Emanueli Portugalliæ Prin-
cipi precatur supernam felicitatem Ahmet Benaudala *
(qui regias vestras personas bene valere, & tempo-
ralem etiam statum vestrum augere cupit) servus Poten-
tissimi Magni, & sublimis Halifa Regis Maurorum Muley-
Zidam. Respon-

* Ben-Ab-
dala.

NOTÆ ET ANIMADVERSIONES.

- (a) LAUS SIT) Incipit Auctor cum precibus, quarum varias ha-
bent Mohammedani, & ex quibus nonnullæ etiam incipiunt
à laude DEI juxta *Alcoran. Surar. 1.* & juxta ordinationem *Sur-
rat. 3. Vers. 16. 17.* ubi ex Versione *Dn. Matthiæ Fried. Beckii* hujus
Suratæ p. m. 3. ita : itaq; *ly Sobchana - llahi* orate, quando vesperi & mane
estis. *Uti & Alchamdo lillâhi* laus ei DEO, in cælis & in terrâ &c. Non-
nullæ etiam preces inspersæ habent bona vota pro impostore
suo Mohammede, aliisque sanctis. Qvalia vota pro Mo-
hammede suo etiam in Concionibus suis habent. Sic enim
xales ipsis notat specialiter eam concionem, quâ apud Moham-
medanos laudari solet DEu, benedici Muhammedi, ei usque familia &c.
Qvale exemplar concionis ex Dalmatia allatum habuit *Joh.
Henr. Hottinger*, ut testatur in *Promtuar. f. Bibliothec. Oriental. p. m.
208.* Alias de precibus Mohammedanorum ex *Aly Ben-Mohammed*
prolixè agit *Marracc. in Prodrom ad Refutat. Alcor. part. 4. c. 5. p. m.
65 sqq.* Supra quæ omnia judicium suum exhibet *c. 10. p. 180. sqq.*
Sic & *Henningius Henning* ex professo egit de hac materiâ in
Muhammedano Precante Schleswig. Ann. 1666. edit. De reliquis in
voto occurrentibus dicendi infra occurret occasio.

Respondens igitur Magnanimi Principes ad id, quod in
 vestrâ splendida mensa â me fuit quæsitum, quidnam Mauri
 de D. nostro JESU CHRISTO sentiremus. Dico eum apud
 nos haberi Prophetam, & Nuncium DEI, (b) ut Sapientissi-
 mus

(b) PROPHETAM ET NUN-
 CIUM) Breviter hic exponitur
 quid Mohammedani sentiant
 de CHRISTO Salvatore No-
 stro. Prolixius mens eorum
 exponitur in *Alcorano*, ubi
Surat. 3. vers. 40. -- 54. edit.
Hinckelmannian, pag. m. 46. ita:

فيكون في علمه الكتاب
 والعلم والتوراة والانجيل
 ورسولا الي بني اسرائيل اني
 قد جيتكم باية من ربكم
 اني اخلفت لكم من الطين
 كهبة الطين فانزع فية ان قالت الهلا بكة يا مريم
 فيكون طيرا بان الله وابري ان الله يمشي بكلمة ما
 الاكمة والابرض واحبي اسمة المسيح عيسى ابن مريم
 الموتى بان الله وانبيكم وجبها في الدنيا والاخرة ومن
 بما تاذكلون وما تدخرون المقربين في ويكلم الناس
 في بيوتكم ان في ذلك في ----- البهد ----- وكهلا
 لاية لكم ان كنتم مومنين ومن الصالحين قالت رب
 ومصدقا لما بين يدي من اني يكون لي ولد ولم
 التوراة ولاحل لكم بعض يمسني بشر قال كذلك
 الذي حرم عليكم وجبتكم الله يخلق ما يشاء اذا قضى
 باية من ربكم فاتقوا الله اسرا فاتها يقول له كن

كغفروا فاعذبهم عذابا شديدا واطيعون ان الله ربي
 في الدنيا والاخرة وما لهم وربكم فاعيدوه هذا صراط
 اهل ناصرين واما الذين مستقيم فلما احسن عيسى
 امنوا وعملوا الصالحات فبوقبهم منهم الكفر قال من انصارى
 اجورهم والله لا يحب الي الله قال العواريون نحن
 الطالبيين ذلك ننبؤك عليك انصار الله امنا بالله والشهد
 من الايات والذكر باننا مسلمون ربنا امنا بما
 الحكم ان مثل عيسى انزل واتبعنا الرسول فاكفينا
 عند الله كمثل آدم خلقه مع الشاهدين ومكروا
 من تراب ثم قال له كن ومكر الله والله خسر
 فكون الحق من ربك الماكرين ان قال الله يا
 فلا تكن من المبشرين عيسى اني متوفيك ورافعك
 فمن حاجك فيه من بعد ما الي ومطهرك من الذين
 جاءك من العلم قتل تعالوا كغفروا وجاعل الذين انعموك
 ندع انبائنا وابناءكم ونساءنا فوق الذين كغفروا الي يوم
 ونساءكم وانغسنا وانغسكم القيامة ثم الي من جمعكم
 ثم نجهل فجعل لعنة الله فاحكم بينكم فيها كنتم
 علي ----- الكاذبين فيه تغفلون فاما الذين

Ova verba Hottingerus in Histor. quidem via est recta, cum vero per-
Orient. p. m. 155. sq. ita vertit: Cum (sensisse) JESUS ab iis infidelitatem, di-
dixerunt Angeli o Maria equidem Deus xit: Quinam affecula mei apud DEUM?
annunciat tibi verbum ex se ipso, cu- Dixerunt Apostoli, nos adjuutores DEI,
jus nomen erit Messias, Isa, filius Ma- & credimus in DEUM: Tu vero testare
ria, qui futurus est spectabilis in mun- quod sumus Moselmanni. Domine no-
do, & in altera vita ex appropinquan- ster credimus in illud, quod celsitus
tium numero, quidq; loquetur homini- demisisti, & sequimur legatum, ideo-
bus in canis, & adolescens, & ex nume- que adscribe nos testibus. Et cum
ro prospere agentium. Dixit illa: Do- fraudulenter egissent, frustravit eos
mine milquomodo erit mihi proles, cum DEUS, quando dixit. O JESU equi-
non attigerit me illus homo. Dixit: dem animam tuam dissolvam, & attol-
ita DEUS creat, quicquid vult, cum de- lam te ad me, & sanctificabo te ab iis,
crevit negotium aliquod, tantum dicit qui credere noluerunt, & constituam
illi, esto, & extitit. Docebit autem qui secuti sunt te super eos, qui nolue-
DEUS illum librum & sapientiam, & runt credere in Christum. Deinde re-
legem Mosaicam, & Evangelium, & li- ducam vos ad me & judicabo inter
gatum ad filios Israel, dicentem: utiq; vos de eo in quo fuistis intor vos dissen-
ego veni ad vos cum miraculo a DEO- tientes. At vero qui fuerunt infideles,
vestro. Utique ego creabo vobis de lu- eos puniam supplicio gravi in mundo &
to ad formam avium & inspirabo illi, altera vita, neque iis erunt adjuutores
sientq; aves permissione DEI: Et nulli. Qui autem crediderint & fece-
sanabo cecum & leprosum, ad vitam- rint opera bona, iis DEUS prestabit
revocabo mortuos permissione DEI: mercedes ipsorum: neque enim DEUS
Et explicabo vobis quid esuri, quidque amat injustos: Hoc (disputatio-
in Thesaurum reposituri sitis in adibus nem nempè hanc de naturâ &
vestris. Equidem in eo signum vobis officio Messia) distavimus tibi de
est, si estis credentes. Et confirmabi- signis & commemoratione Sapientia
tur, quod coram me est de lege, utq; li- plena. Equidem similitudo Isa a-
cita vobis faciam quod adam eorum, quæ pud DEUM, sicut similitudo Adami,
verita fuerunt vobis, veniamq; ad vos quem creavit ex terrâ, deinde dixit:
cum signo (alio) a Domino vestro. Ti- Existe & extitit. Veritas a Domino
mete autem DEUM & obedite mihi. tuo, neque esio ex iis, qui aliquid ad-
Equidem DEUS Dominus meus, & Do- dunt, & ei qui disputaverit tecum post-
minus vester, ideoq; adorare eum: Hæc quam ad te pervenit Sapientia dictio:
Acc-

Accedite quo vocabimus liberos nostros, & liberos vestros, & mulieres nostras, & mulieres vestras & animas nostras, & animas vestras deinde sincero animo precemur, & imponamus maledictionem Dei mentientibus. Vix prolixior dabitur in Alcorano de Christo locus. Ex quo Hottingerus l. c. p. 156. sqq. non male observat (1) Muhammedanis nomē Jesu non fuisse ignotum. (2) Messiae quoque; cognomentum apud eos & venerabile esse, & frequens (3) haberi Christum pro sermone, forte ex Job. 1. 1. Quamvis aliò nomen hoc torqueant Arabes, ineptam plane ejus rationem confingentes, quam indicabimus forte infra. (4) Christum haberi pro filio Mariae. (5) Emphaticum valde esse, quod vocetur *رحم*, i. e. illustris & in hoc & in futuro seculo Quod ex Beidavi Hottingerus ita explicat: Praestantia illa in hoc mundo consistit in Prophetia (Munere Prophetico) in altera vero in intercessione. Sic enim concorditer Arabes docere, addit Hottingerus, Christum in Caelo Mediatoris munere fungi. Quod probat rursus ex Beidavi, quia ad finem Surar. 53. ita: Pro eo Isa orat, veniamque peccatorum pro illo petit, quamdiu superest in mundo; die autem resurrectionis socius ejus est. Quod tamen de inter-

cessione solitaria non intelligunt. Sic enim Christo tantquam ad reconciliationem cum DEO faciendam insufficienti, flagitiosum suum Mohammed adjungunt, imo praepouunt, prout in libris suis passim testantur. Prolixius illud ex libro qui inscribitur: *Doctrina Muhammedis* docet B. Dn. D. Kortholt in *dissert. de Relig. Mohammed. Rosloch. Anno 1663. hab. n. 14.* ubi homines miseriis affecti introducuntur ut auxilium & intercessionem petentes, modo ab Adamo, modo à Noe, modo ab Abrahamo, modo à Mose, modo à Jesu Christo, modo à Mohammede; sed à nemine, nisi ab hoc ultimo spem sibi promittentes. Addimus (6) Christum non haberi pro DEO seu filio DEI, ut & mox Ben-Abdala addit, sed pro creaturâ, quæ in tempore existere cœpit. Hæc est ferme summa omnium eorum, quæ Mohammedani de JESU Salvatore nostro credunt. Nimirum non quidem pro filio DEI; sed pro nudo saltem homine; Prophetæ tamen Magno habent, ut sæpius in Alcorano vocatur, quodque peculia-ri libello persecutus Warnerus. Tres nimirum habent Mohammedani Prophetas præ aliis magnos, primum Moysen; cujus doctrina

mus Auriacus Princeps Mauritius etiam tunc dicit & benedictam & sanctissimam Mariam (c) ejus matrē & dominam nostram

na, nempe lege, abolita, secutum esse docent *Jesus* cum doctrinā Evangelij; huius vero doctrinā etiam abrogatā, postremo omnium venisse *Mohammedem* cum Alcorano, tanquam sigillo omnium Prophetarum. Alii recensent quatuor. Sic enim ex *Richerio p. 218. Hottinger. l. c. p. 64. Septemcastrēsi de relig. & morib. Turcar. p. 27. Henning Henningius in Muhammeda no precant. p. m. 253. Scribit: Communis opinio fere omnium Turcarum talis est de lege eorum: dicunt, primum Prophetam magnum, cui data fuit lex primitiva à DEO fuisse missum, i. e. Moysen, cui datus est liber Tesserit, quem nos Pentateuchum vocamus, & omnem hominem qui eo tempore illam legem observavit salvatum esse. Cum autē successu temporis humana malitia & negligentia hanc legem corrupisset, in huius prævaricationis remedium electus est secundus Propheta magnus David, quem nos David appellamus, cui datus est liber Czabur, quem nos Psalterium dicimus. Sed hoc itidem corrupto & non servato, tertius Propheta magnus subiectus est, nimirum Jesse, i. e. *Jesus*, qui cum tertiā lege, & cum libro Ingil, quem nos Evangelium nuncupamus, quæ lex suo tem-*

pore omnibus causa salutis extiter. Verum ea quoque tandem precedentium modo habitā & ita abrogatā quartus electus est *Mahometus*, qui legem cum libro qui Alcoranus dicitur, à Deo accipit &c. Pro magno ergo Propheta Christum habent, imo omnibus aliis majore, Mahomede tamen suo minore. Sic enim post alios *Abusalama fil. Saari Mauzoleus ap. Hottinger. in Promtuar. f. Bibliothec. Orient. p. m. 87. Nos honoramus Mesiam tuum, & magni facimus potentiam ejus, & præterimus statum ejus omnibus Prophetis, excepto Propheta à DEI & Apostolo ejus Muhammede. Imo in nonnullis magni faciunt *Jesus* nostrum & convitatores ejus poenā afficiunt. Sic enim Turca, Judæus, aut Christianus blasphemans Christum punitur non secus ac si Mohammedem blasphemasset; poena vero blasphemix apud Turcas sunt socius fustium, & multa pecuniaria, teste *Geusfrao in descript. aulae Turcicae Part. i. p. 49. ap. Henning. in Muhammed. precant. p. 219. Multas insuper etiam de Salvatore nostro habent fabulas, quarum quædam occurrent infra.**

(c) SANCTISSIMAM MARIAM)

RIAM) Sic sentiunt Moham-
medani de B. Maria Virgine, quam
pro benedictâ & Sanctissimâ ha-
bent, quæque ex miraculo Jesum
suum sine Patre pepererit. Quod
& Alcoranus testatur citata jam Su-
rat. 3 & alibi passim. Pessime Mo-
hammedanos Mariam hanc, dum
filiam Amrami dicunt, confundere
cum Mirjam sorore Moysi, observat
post alios Hoornbeek in Summ. Cor-
robor. l. 3. p. m. 128. Sic enim quatuor
recensent mulieres perfectas,
quales sunt : Asia filia Merahæ,
Maria filia Amrami, quam & ma-
trê Christi nugantur, Chadiga filia
Hubald, Mohammedis uxor, &
Fatima Mohammedis filia, quæ
nupta Aali. De conceptione & par-
tu Mariæ varia fabulantur. Tem-
pore enim Mohammedis cir-
cumferebatur libellus de miracu-
lis Christi infantis, vulgo sub titulo
Evangelii à Petro conscripti, titulus
integer à B. Hinckelmanno in præfat.
ad Alcoran. lit. c. Sic exhibetur :

كتاب عجائب وامرئ مرينا
ومخلصنا يسوع المسيح ابن
الله الذي المذبح انجيل الطغولية

miracula & res gestæ Domini nostri
& Servatoris Jesu Christi filii DEI

vivi, vulgo Evangelium infantie di-
cta. In hunc, judice B. Hinckel-
manno infelici suo & aliorum fato
cum adiutoribus suis incidit im-
postor, & passim multa ex eodem
in Coranum suum transcripsit, ma-
gno suo opprobrio & novæ reli-
gionis detrimento. Multas fa-
bulas liber hic continet de Chri-
sto, ita & de ejus conceptione &
partu, quas & Mohammedani
passim habent. Conf. & fabulas
illas, quas recenset Hoornbeek l.
c. de Mariæ cibatione in templo
miraculosâ, item quomodo con-
ceperit, cum esset annorum tre-
decim, & pepererit octavo à
conceptione mense, qui partus
juxta Muhammedanos hæc fabu-
lantes nunquam vitalis, præter-
quam in Jesu. Et deniq; quomo-
do pepererit ad truncum pal-
mæ, quæ per multos años infru-
gifera, nato Christo, eoque ma-
trem svadente, ut illam frugis
accipiendæ causa concuteret,
mox floruit ac dedit dactylum
recentem, cujus esu Maria à par-
tu refocillata fuerit. Et quæ his
similia, quæ passim in Moham-
medanorū scriptis reperiuntur.
Conf. & Hottinger in Hist. Orient.
l. 1. c. 3. n. 5. & 6. p. 141. 199. Quam
absurde Pontificii pro Mariæ im-
pecca-

nostram Virginem. Quæ peperit & concepit miraculo ex DEO omnipotenti (cujus proprium est miracula condere) nec apud nos habetur filius DEI (d) (ut Portugalliæ Princeps voluit) Hoc enim impossibile est, ut postea patebit, ob varias causas. Causæ enim duæ me moverunt, cur nunc potius, quam tunc respondere maluerim. Prima, quia tantæ interrogationi non potuit satisfieri ita breviter interprandendum.

peccabilitate Mohammedis suffragium urgeant, cum *Andr. Riber* vero explodit, mox & refutat *Hottinger l. c. n. 4. p. 138. sqq.* Rectius dixerimus castigari à Mohammede Pontificios ob cultum Mariæ, dum docet, Christianos Mariam habere pro Deâ. Quod quidem *Marraccius in Prodrom. ad refutat. Alcoran part. 3. c. 5. p. m. 89 de Collyridianis*, alii de Melkitis explicant. Quod vero de his ex antiquitate probari non posse autumant alii. Illos quod attinet, observat *Maxime Rev. Dn. D. Joh. Michael Lange in Ep. ad Illustr. Wagenheil. de sab. Mohammed. c. 2. §. 20 p. m. 42. sq.* hæresin eorum non tam theoreticam fuisse, quam practicalicam, quippe nullibi legatur eos docuisse, Mariam esse DEUM vel DEAM Sed tantum eos cultu, non autem dogmate, Mariam pro DEO introducere studuisse. Et si ex hoc accusatio Mohammedis orta, revera etiam Pontificii se castigatos esse fateri debent. Ex cultu enim argumentari Mohammedanos ad DEUM, patet inter alia ex *Abmed Ibn Edris, qvi Qu. 72. p. 189. ap. M. Christian. Hoffmann in Umbrain luce c. 2. §. 43. p. m. 165. ita: Legunt in precibus vespertinis: O DEI genitrix virgo festina ad liberationem nostram. Depelle marorem O Genitrix DEI, benedicta tu inter mulieres & benedictus fructus ventris tui: Tu enim genuisti nobis Servatorem nostrum: O DEI para ne respicias preces nostras, qui sumus afflicti. Et in eadem precatione: O Baptista Messia Johannes memento nostri cætur, & libera nos ab afflictionibus. Et ita Dii eorum sex sunt: Pater Filius & Spiritus S. Maria Messias & Johannes. vid. & *Hotting. in Hist. Eccl. sec. 16. p. 2. c. 2. p. 105.**

(d) FILIUS DEI) Commune hoc est Mohammedanorum dogma erroneum maxime fundamentale, *Christum non esse Filium DEI, nec verum DEUM.* Sic enim expresse

expresse & Alcoranus nō sine blas-
phemia docet Sur. 5. v. 76. p. 103.

لقد كفر الذين قالوا

إين الله هو المسيح ابن مريم

infideles jam sunt, qui dicunt DEUM esse Christum, qui filius Mariae est. Ut infinita alia loca taceamus. Quo placito vehementer sibi ipsis placent Mohammedani, aliosque aliter sentientes simplices esse putant eosq; cachino excipiunt. Unde quoque Henning in Muhammed precant. p. m. 43. refert, accidisse, ut legatos sereniss. sui Principis in Persia Medicus quidam Arabs Muhammedicus per ingens ludibrium interrogarit: Quid de Christo sentirent, numquid DEUM illum esse crederent? Testem citat Olear. in Itiner. Pers. p. 429. Persuadebat sibi nimirum homo iste, stolidos & ridiculos esse legatos, quod tale dogma amplecterentur & pro rato haberent. Imo hac princeps causa est, quare nos infideles vocant, quod scilicet CHRISTI Homini Divinitatem agnoscamus. Id enim ita accipiunt, quasi locum DEO tribuamus, & porro plures DEOS statuamus. Conf. B. Andr. Muller, Excerpt.

*MS. Turcici de cognit. DEI & Homi-
nis ab Azizo Nesephao script. in nor.*

*D. 2. Miranda autem sunt, quae
B. Dn. D. Abraham Hinkelmann in*

*Dottissima illa praefat. Alcorano arab.
praemiss. lit. f. refert, admirandam*

nimirum veritatis vim jam in

aulam Imperatoris Turcici ita

*se penetravisse, ut qui huma-
nissimi & acceptissimi in eadem*

habentur, jam Christum verum

*DEUM, & Redemptorem mundi pu-
blice profiteri incipiant, quos-*

*dam quoque martyrio hanc su-
am fidem obsignasse, adeo ut*

*nata inde sit jam peculiaris se-
cta, quae Schunbol - Messibi*

*Populus Messiae audit. Te-
stem citat virum illustr. Dn.*

*Paulum Ricaut Consulem olim Smir-
nensem, & ad Muhammed. IV. Regis*

*Magna Britanniae legatum, post Gvi-
lielmi M. in Urbe Hamburgensi Resi-
dentem. Cujus hac dere verba ex*

*tractatu Anglico: The History of
the present state of the Ottoman Em-
pire l. 2. c. 16. p. 144. latine ita so-
nant: Exorta quoque est nuperis tem-*

*poribus opinio inter eos, qui in Gyne-
cao (Seraglio) Imperatoris, ut &*

promiscue in Urbe Constantinopolitana

*humanissimi habentur, quam qui profe-
tentur, Schunbol - Messibi, s. Sectatores*

*Messiae audiunt. Hi defendunt senten-
tiam, Christum esse DEUM, & Redem-
torem*

torum

dendum. Secunda, quia in retam seria & salutis nostræ nolui mihi ipsi fidere, inconsultâ interpretatione (e) Sacri nostri Alcorani, libris quæ agunt de unitate (f) scriptis à Zidi Mehemet Elemuci, & Zidi Mohamet Eleir, viris Sapientibus nostræ legis, & aliis iis similibus. Volui pariter relegere,

torem mundi. Adhæret autem eidem nostrum pro Redemptore hominum ut plurimum juvenus nobilior in aulâ proq; DEO agnoverint ex Relat. Imperatoris, præcipue ii, qui præ aliis di Constantinop. Part. 1. fol. 27. refert. B. Andr. Muller. l.c. Et illi morati, affabiles & ad majorem vitæ cultum formati sunt: adeo, ut in proverbium abierit, si quis à morum & virtutis elegantia aliquem laudare velit, qvi Hojetane sectæ inter Moham- Schab-Messibasan eum vocitet, quo ni- medanos sunt, fatentur Chri- bil aliud significatur, quam tantâ a- stum verbum DEI æternum esse, quod munitate vitæ & benevolentia erga al- in tempore incarnatum sit, teste A- lios abundare, qualis eum deceat, qui bulsaraj p. 21. Sed mox Socinia- Messiam profiteatur. Horum magnus nam distinctionem æternæ & tem- numerus Constantinopoli, quorum poralis, perpetuæ & novæ Divinita- nonnulli tanta animi constantia hanc tis arripiunt. vid. Pococke Not. ad doctrinam asseruerunt, ut Martyrium Abulfaraj p. 218. Quæ vero Mo- hoc nomine tolerarint, prout & adhuc hammedanus noster contra af- defenditur, & clam propagatur inter fert, ea, ut promittit, infra oc- eos, qui albo capitis involucro (Tur- current, adeoque & ibi ea anim- advertemus. bant) utuntur. Addit B. Hinkelma- nus: lecta hæc mihi sunt profecto non sine stupore, mirisq; animus ad lau- dem divine Providentiæ excitantur. (e) INTERPRETATIONE.) de Alcorani interpretibus pro- Eadem ex Hinkelmaño excer- pfit Cl. Dn. Tentzel. in den Monathl. l. Bibloib: c. Orient. p. m. 158 sqq. conf. & Diss. sub Præs. nostr. hab. quæ exhibet Hist. literar. Alcoran. §. 11. (f) de UNITATE.) Est hic unus ex principalioribus fidei Mohammedanæ articulis, in quo simul S. S. Trinitatem pe- nitus evertere conatur, ut in- fra

relegere Sacram Scripturam & Evangelia (g) ex quibus
qvædam addidi huic scripto, ut patebit legenti.

C

Viden-

fra videbimus, adeoque sapius *cur in disputatione Arabicâ Rom. A.*
de hâc materiâ scribunt Mo- *1638. hab. Præfide R. P. F. Dominico*
hammedani. Ad quos & refe- *Germano, qvam cum versione lat.*
rendi illi, quos *Ahmet Ben- Ab-* *exhibet. Et Mohammedani cum a-*
dala hic prædicat, de quibus ve- *liqvam S. Codicis sententiam al-*
ro auctoribus hucusque nihil *legant formulâ illâ præponunt:*
singularis habere licuit. Citare *Dictum Altissimi, qvâ in Alcorani*
& Africanus hic potuisset, si tum *versib⁹ allegandis uti consveve-*
temporis extitit, *Alschiech Habi-* *runt. Hinc arguit Lud. Marraccius*
Ben Aibdalcharim librum viri per- *in Prodrom. ad Refutat. Alcor. Part. 1.*
fecti s. *Perfectionis Humane*, itidem *in append. in fine, Hottingerum, qui*
ap. Mohammedanos *Africanos* *Mohammedanos S. Scripturis contra*
scriptum, in quo integra capita *nos non serio, neq. qvod eas ut verbum*
de DEO *ejusq. essentiâ & unitate ha-* *DEI agnoscant, sed ad hominem tantû*
bet. Cujus MS. aliquod olim pe- *uti pronunciat. Locum ex Hottingero*
nes *Seldenum* fuit. vid. *Ejusdem tr.* *non citat Marraccius, nec hâc vice*
de Synedriis l. 2. c. 4. p. m. 574. *occurrit, adeoque de mente ejus*

(g) SACRAM SCRIPTU- *judicare nō possumus. Aliâs cer-*
RAM) Per *Scripturam* procul du- *tum, & in ipso Alcorano utriusq;*
bio intelligit libros V. T. more *Testamenti libros pro divinitus*
Doctorem Hebræorum, qui li- *revelatis haberi, æq; ut ferme Al-*
bros V. T. sapius vocant *כתובת* *coranû. Sic enim Sur. 3. v. 1. & 2 p. m. 41*
Scripturam, & per Evangelia libros *لا اله الا هو العلي القبوم*
N. T. Et sic Muselmanni libros *نزل لى يحيى الكتاب بالحق*
fere omnes tam V. quam N. T. *مصدقاً لما بين يديه وانزل*
tanquam divinos agnoscere vi- *التوريه والانجيل من قبل*
dentur, cum eorum testimoniis *هدى للمناس وانزل العزقان*
contra nos & pro se disputare *Nullus*
solent. Uti inter alios *Hackspan*
de usu libb. Rabbin. c. 2. n. 145. p. m
397. seqq. probat ex epistola, quæ legi-

Videntissimum est ab Adamo nostro primo parente in hæc usque tempora nunquam DEum dedisse, nisi unicam legem. (h) Et quamvis dentur multi & diversi Prophetæ, omnes

Nullus est DEUS alius præter DEUM. Misi ad Te librum (Alcorani) in veritate, confirmantem libros ante te revelatos: & miserat antea Pentateuchum, & Evangelium ad hominum directionem, misi & Alcoranum &c. Et quamvis Alcoranus nonnisi Pentateuchi & Evangelii mentionem faciat, Pentateuchi tamen nomine omnes V. T. libros intelligi observat Marraccius l. c. & in opere ipso Part. scil. 1. p. m. 14. sq. partim ex Ebraeis, qui idem facere consueverunt, ut affirmat R. Bechai in Cad Hakkemach in voce Succa: partim ex præcipuo quoddam Doctore Mohammedano Ahmed fil. Abdolhalimi, qui part. 2. Apolog. contra Christian relig. pro Se Elâ Muhammed, ita: Sub hoc nomine Pentateuchi veniunt generaliter omnes libri Sacri, qui à Scripturalibus (qui ipsi sunt Judæi & Christiani) leguntur. Atque ita ingrediuntur in hoc nomen Psalmi Davidis, & Prophetia Isaie, & ceterorum Prophetarum libri, excepto Evangelio. Sic sub nomine Evangelii intelligunt juxta eundem Marraccium ceteros libros N. T. Sic enim idem Auctor Mohammedanus jam citatus aliique adducunt auctoritates ex episto-

lis Petri, & ex Actis Apostolicis & Apocalypsi, non secus ac ipsorum Evangeliorum testimonia. Ad minimum admissis Evangelii & reliquos N. T. libros admittere per necessariam consequentiam Mohammedani coguntur. Ex quo capite faciliorem esse operam cum Mohammedanis disputare, quam cum Judæis, observat cum Ravio pamegyr. 1. p. 16. 17. B. Hinckelmann in Prefat. Alcor. lit. f. 1. Sed in eo maxime errant Mohammedani (1) quando statuunt, utrumque Testamentum Vetus æque ac Novum per Alcoranum esse abrogatum. (2) Scripturam tam V. quam N. T. æque per Christianos ac Judæos esse corruptam, dum nimirum nomen Mohammedis sit erasum, tot sibi contradicentia reperiuntur loca, & quæ his similia, ad quæ respondet Gvadagnol. in Apolog. cap. 4. §. 7. Conf. & Hoornbeek in Summ. Contror. 1. 3. p. m. 100. sqq. Hottinger. in Hist. Or. 1. 2. c. 3. p. m. 364. M. Christian. Hoffmann. Umbr. in luce c. 1. §. 3. p. m. 26. & §. 12. p. 36.

(h) LEGEM) Per legem hanc

ut

mnest amen unanimes sentire DEUM esse unum. A quo
quam humiliter peto, ut velit impertiri lumen gratiæ suæ in-
tellectui meo, ut possim aperire, & exprimere altissimum
illud verbum Unitatis, quod quamvis ipso Sole sit clarius, in
parte tamen aqvilonari jamdudum fuit obscuratum (i) te-
nebris interpretum, & defectu veri sensus Sacrae Scripturæ.

Serenissimi Principes, si quid adversus vestram reli-
gionem postea liberius dixerò, ignorete. Dignum enim ve-
niã puto eum, qui causam religionis propriæ tuendam susci-
pit, hoc enim ideo solum fiet, ut per contraria magis (*) * *Clarius.*
appareat ipsa veritas. Sic per diem novimus noctem, &
per lumen tenebras.

Quisquis igitur scire cupit, quæ sit lex Mauris? sciat,
summam & symbolum fidei Maurorum iis includi verbis:
Credo (k) in unum solum DEUM. Credo in Angelis

C 2

(l) ejus

ut ex subsequen-
tibus patet, non
aliud intelligere videtur, quam
doctrinam illam de unitate DEI,
quam procul dubio legem vo-
cat, quia instar legis credi inter
ipsum jubetur, ita ut excludatur
personarum Trinitas.

(i) OBSCURATUM) Hic
tenebræ volunt reformare lu-
cem. Utinam Ahmed Ben Abdala
ipse non plusquam Cimмериis
immerfus fuisset tenebris inter-
pretum suorum, ex defectu veri
Scripturæ sensus.

(k) CREDO) Uti & nos
Christiani varias habemus Sym-
bolorum formulas, sic & Mo-

ammedani. Alias commu-
nissimum Mohammedanorum
fidei Symbolum hoc solet esse:
la ilha illa allha Mohammed rasoul
illha, i. e. non est DEUS nisi verus
ille DEUS, & Mohammed est ejus A-
postolus. Quasi judice Le Moyne in
not. ad Var. sacr. p. 516. DEUS & Mo-
ammed tam arcto inter se vinculo
juncti, & sociati essent, ut nulla vi à se
invicem possint divelli & separari. Cu-
jus Symboli primum auctorem
eremitam quendam fuisse scribit
Abunazarus auctor Mohammed-
danus. Quam integram Histo-
riam recenset Hottinger in Hist. O-
rient. l. 2. c. 1. p. m. 315. Conf. &

Henning.

(l) ejus omnibus, Scripturis, & Prophetis (m) quos misit in mundum nemine excepto, nulla factâ differentia inter aliquos Prophetas & nuntios ejus. Etiam credo diei judicii.

(n) Credo

Henning. Muhammed. precant. p. m. 21.
Sed & alias habent formulas,
quarum tamen omnium summa est unitas DEI, quemadmodum & ex præfenti Maurorum formula patet. Quare & vel sola hæc formula: *non est DEUS, nisi DEUS unicus* sæpius in Alcorano, commentariis, precibus eorum tam privatis quàm publicis, acclamationibus obvia est. Uti & illa: *nō est DEUS nisi unicus, neq; est ei socius.* Illinc etiam numismata habent ad hunc modum inscripta, quorum veterum quatuor apud feruisse testatur *Seldenus*, & effigiem eorum exhibet in *tr. de Synedriis l. 2. c. 4. p. m. 578.* Quales monetas consimili argumento inscriptas peregrinantibus amoleti loco Mechæ sacerdotes Turcicos communicare solere, refert *M. Hoffmann* in *umbra in Luce c. 2. §. 15. p. 66.* Nimirum quemadmodum ex recepta de Christianismi Trinitate fide inque ejusdem solemnem in Sacris professionem, antiquitus nata est formula baptismalis, ut & baptizatus profiteretur, se credere in nomen illud, in

quod baptizabatur, & postea doxologia illa usitatissima: *Gloria Patri & Filio & Spiritui S.* ita non minus velut ex opposito Mohammedani hanc suam de unitate antilogiam excogitasse videntur, non absurde judicantes *Seldeno l. c.* Eandem contradictionem & *Ahmet Ben Abdala* intendit adducto Maurorum Symbolo, dum Christianis S. S. Trinitatem confitentibus se opponit. De reliquis, quæ præter ea de unitate in Symbolo hoc Maurorum occurrunt, conf. notas subsequentes.

(l) ANGELIS & in Angelos à DEO creatos credunt Mohammedani, quos & adorant, sic inter alia legimus *precant. 4.* quæ occurrunt in *Henning. Muhammed. precant. p. 91.* confugio ad verba DEI *perfecta & salvantia: & ad ordines Angelorum nubibus agendis præfectos, & meditationi Alcorani deditos.* Quamvis Mohammed in *Alcoran. Surar. 6. v. 100.* hoc exprobrat *Koreischiis*, quod DEO posuerint socios Angelos, propterea quod coherint eos, dixerintque: *Angeli sunt filie DEI.* Varias

(n) Credo præterea quicquid est, five id nobis ar rideat five non, creatum à DEO. (o) Hæc est summa, quæ inquirenti statim fiet palam.

DEUS igitur dixit in Sacris litteris se venturum per Jorocina, (p) & provenire intelligitur sancta ejus lex, & fore ut splendeat per Zager, (q) quod est Jerusalem, & fore ut exaltetur in Pharan, quod est idem ac Mecha, ubi apparuit noster Sanctissimus Propheta & DEI nuncius Mahumetus. Hæc tria hic notanda sunt. Jorocina esse montem Sinai, ubi Mosi DEUS dedit tabulas. Zager esse Hierusalem, ubi hæc ipsa lex DEI splenduit per Christum Jesum Dominum nostrum, qui semper est habitus Propheta DEI, qui etiam dixit, se non venire destruere tabulas Moſis, potius confirmare eas, in cujus

C 3

rei

rias illas fabulas, quas Moham-medani passim de Angelis habent, hæc vice, cum brevitati studemus, tacemus.

(m) SCRIPTURIS & PROPHETIS, de his jam supra egimus.

(n) DIEI JUDICII) Et extremum aliquod Judicium credere Moham-medanos & ex *Al orano* aliisque eorundem scriptis sat abunde constat, quamvis & hic varias fabulas habeant, de quibus ex aliis prolixè agit *Hennig. 1. Muhammed. precant. p. 408. sq. conf.*

& *Hotting. in Hist. Orient. p. 418. sqq. Sr. de Moni aux Histoire Critique de la creance, & des coutumes des Nations du levant chapitr. 15. p. m. 168. sq.*

& ut alios taceamus, *Hoornbeek l. c. p. 156. sqq.*

(o) CREATUM) Omnia à DEO esse creata docent Moham-medani, etiam mala. Sic enim *prec. 4. quæ occurrit in Henning. Muhammed. prec. p. 89. precantur: imo confugio ad Dominum creaturarum omnium, ut me custodiat à malo, quod creavit. Quod est delirium* Moham-medis in *Alcorano Surat. 16. Quæ mala procul dubio intelligunt Mauri, quando mentionem faciunt & eorum quæ nobis non arident.*

(p) JOROCINA In fine MSti hujus quod communicamus, invenimus; sed nescimus cuj⁹ manu? utrum *Seldeni* an alius? annotatum

rei fidem circumcidi voluit. Pharan (r) denique esse Me-
cham, ubi hæc eadem lex unitatis exaltabitur; i. e. clare ap-
parebit, & magni fiet.

Omnibus jam notum, & manifestum est, hoc intelligi
&

tum, tria vocabula inveniri in Originali, quæ ipsius iudicio videntur corrupta, quæ nisi sint arabica (auctoris venia) putat aliter debere scribi. Et quidem primum vocabulum est præfens *Jorocina*, pro quo vult substitui: *Jorath Sinay*. Quod vero procul dubio itidē corrupte scriptum, putamusque genuinam lectionem esse: *Thurofina*, quod idem ac *Mons Sinay*. *طور* *Thuro* enim Arabicis significat montem. Quam lectionem sequens observatio confirmabit.

(q) ZAGER.) Hoc est alterum illud vocabulum, quod modo memorata annotatio vult esse corruptum, & pro quo legi debeat: *Hager*, de quo *Paulus Gal. IV.* verum malimus retinere lectionem *Zager* pro *Zajer* sive *Sajer* sive *Seir*. Sic enim quæ hic

& dici de nostro sanctissimo Propheta Mahumeto, (s) qui est plenitudo legis DEI, & ille ipse Paracletus, de quo fit mentio in Evangeliiis. (t)

Hic obiter (et si extra rem) unum addam, si cui videretur legem & fidem Christianam ideo excellere nostram, quia ipsorum Politia (u) in rebus publicis gubernandis excellit etiam nostræ, dico, talem errare toto cœlo, neque hæc inter se cohærere. Cum Politia Reipublicæ finis sit caducus & temporalis. Politia vero animæ & legis finis æternus, quæ tanto plus excellit, quanto finis ipse præstantior est altero. Addo præterea, si Mauri fruerentur cœlo sereniori & tranquillâ pace, & regerent juxta legis & Religionis suæ præcepta, excellerent etiam temporali politia omnes alias nationes Orbis.

Jam

rum Persarum, Doctores Muhammedem veri nominis Prophetam fuisse probare satagunt §. 14. his verbis: Seir montes sunt Hierosolimitani, qui locus fuit apparitionis JESU supra quem sit pax. Pharan autem sunt montes Mecca, qui locus fuerunt apparitionis Moftafa, i. e. Mohammedis. Quam pessime vero Mohammedani hic abutantur Dicto illo jam citato Deuteronomii, post alios etiam ad oculum ostendit B. Frischmuth l. c. conf. & Marracc. in Prodom. Part. 1. p. 79. 199.

(s) PROPHETA MAHUMETO Sic solemnem suam confessionem Mohammedanus de impostore illo Mohammede edit, quem, ut ex jam dictis constat,

Mohammedani pro summo Propheta, majore adhuc CHRISTO habent, qui quæ neminem superiorem se habeat. Quamvis hic non nihil Turca & Persa discrepent, & cruenta bella inter se aliquandiu egerint, dum Persa Aalim, qui Mohammedis non solum ex fratre nepos fuit, sed & filiam ejus Fatimam in matrimonio habuit, extollunt, & invitis Turcis, pro Præfeto DEI habent. Hinc Symbolum, quod per multa secula inter istas gentes pariter omnes usitatum fuerat: *non est DEUS nisi verus ille DEUS, Mohammed est Apostolus DEI, auxerunt in honorem Aalis & addiderunt: Aali est præfetus DEI, dicen-*

Jam vero ad id, quod à me petiistis Magni Principes (quibus non obtemperare visum fuit nefas) respondeo, etsi sciam altiori & doctiori stylo hic opus esse meo, unum tamen obnixepeto, velitis sine ullo affectu (ut etiam à prudentiâ, & benignitate Vestrà speravi) audire, quicquid hic dicetur, & de iis iudicium ferre.

DEUS

dicentes: *non est DEUS nisi verus ille DEUS, Mohammed est Apostolus DEI, & Aali est Prefectus DEI*. Imo juxta alios Persæ Aalim Mohammedi plane præferunt; in eo tamen conveniunt, Mohammedem Prophetam & DEI legatum esse. de quibus conf. B. Dn. D. August Pfeiffer in Theologia Judaicâ & Mohammed. Exercitat 7. c. 3. thes. s. sqq. p. m. 436. sqq. Grischmuhl l. c. § 6 Henning. in Muhammed. præcant p. 26 sqq. Cum vero hoc unum ex primariis fidei Mohammedicæ capitibus, hâc vice breviter illud erit destruendum, & quidem, ut paulo distinctius procedamus, dicimus (1) Mohammedem non fuisse Prophetam. Prob. (1) quia nulli in Scriptura S. tam in signis Prophetæ post Christum est promissus. Promitti autem omnino debuisse. Quemadmodum enim in V. T. magnus ille Prophetæ N. T. Christus est promissus, & prædictus: ita omnino etiam Mohammed, si Prophetæ esset, ad minimum in N. T. debuisset promissus & prædictus fuisse. De quo vero plane nihil habetur. Quin potius (2) DEUS dicitur ultimus ad nos locutus esse per filium suum, per JESUM Hebr. I. 2. Quod etiam sat clare perspicitur ex parabolâ illâ Matth. XXI. 17. Luc. XX. 14. Ubi non legitur, quod post filium alius sit missus. (3) quia cum jubet Prophetæ Prophetia fidei debet esse analogâ i. e. reliquo verbo divino, quod & ipsi Mohammedani agnoscunt, non contraria. conf. Rom. XII 7 quod & ipsa sana ratio dictitat, DEUM scilicet, qui est verissimus, quique fallere nescit, sibi ipsi in revelationibus suis non posse contradicere. Jam vero Mohammed in faciem contradicit Moysi & Christo, quos & ipsi Mohammedani pro Prophetis agnoscunt, eorumque verba divinâ habent. Sic enim Mohammed negat Trinitatem, Deitatem Messie, ejus satisfactionem, passionem, Crucifixionem, ac mortem &c. & quæ istiusmodi infinita alia quæ tamen expresse à Moysi & Christo sunt

sunt asserta. (4) Quia Prophe- hammed post illum ut Propheta-
tarum est *predicare, ut quæ predi-* excellere potuit. (7) Quia in
cunt, certissime etiam eveniant Deut. Scripturâ nullibi lex aut univer-
XVIII, 21, 22. Jam vero Moham-
med vel nihil prædixit, vel quæ Prophetia promittitur, nisi re-
prædixit, non evenerunt, ut vel spectu *Isaac* ejusque posterorum,
ex unico illo constat, quo prædi- per lineam *Jacob*, non autem *E-*
xit, se tertio post obitum die in *Isau*. De *Ismaele* ejusque posteris
cælum assumptum iri; cum tamen nihil ferme habetur, quod non
putrescens & fœtidum cadaver sit cum vituperatione, vel quod
tandem in terram projectum fu- ad res terrenas, vel carnales, &
erit, alii plane volunt, cadaver, præsertim ad prolem copiosam
nemine custodiente, à canibus non pertineat, in quo tota illius
esse dilaceratum. De quibus benedictio sita est. Si quid vero
Prolixe *Gabriel Bremond Massiliensis* de eo dicitur, quod ad laudem
in descriptioni elatte dell' Egitto supe- pertineat, nunquam tamen ha-
riore & inferiore L. 1. c. 30. conf. & betur, quod ad *legulationem* vel
Marracc. in Prodrom. in Præfat. c. 25. Prophetiam pertineat. Jam vero
p. 191. sqq. & Hottinger in Hist. Orient. Mohammedanos non ex posteris
p. 448. ut alios taceamus. (5) Quia *Isaaci*; sed *Ismaelis* deduci notissi-
omnis Propheta debet se proba- mum est. Non ergo potuit Pro-
re posse per miracula *Exod. II 31. sqq.* pheta fuisse. (8) Quia nullus
Job. X, 17. sq. Sed vero Mohammed Prophetæ DEI verus *raptu epilepti-*
plane nulla edidit, quæ vero edi- co prostratus est propter Angeli
disse dicitur, vel ficta sunt, vel præsentiam, aut DEI alloqvium,
clam, noctescl. nemine ea obser- uti de Mohammede notum. Po-
vante, facta sunt, vel etiâ non nisi tius de *Demoniacis* istiusmodi ca-
pura puta glaucomata fuerunt. sus legimus. (9) Quia si quid sani
(6) Quia Messia nostri regnum habet Mohammed, id multo
æternum debebat esse, ac *universa-* clarius, jucundius ac gravius an-
le, imo & Propheta fuit ut Sacer- te ipsius tempora traditum est.
dos perpetuus *Pf. CX, 4.* cujus do- (10) Quia nullus verus Propheta
ctrina fuit perpetua, nec aboleri- usus est *gladio; sed verbo.* & quæ infi-
debebat, *etiam si aboleretur cælum &* nita argumenta alia. Conf. & de
terra Luc. XXI, 33. non ergo Mo- hac thesi *Barthol. Edessen. confutat.*

D

Hagaren.

Hagaren. in *Le Moyne V. S.* pag. 312. sqq. Hoornbeek in *Summ. Controu.* l. 3. p. 104. sqq. Marracc. in *Prodrom. Part. I.* p. 186. sqq. Dicitur (II) multo minus major fuisse Christo. Quod vel ex unico illo firmissimo argumento jam dictis addendo patet, quod cum Christo ne quidem comparari queat Mohammed, & vel in iis quæ Mohammedanis sunt concessa, quorum brevitatis causa, unum alterumve saltem adducemus. Sic (1) concedunt Mohammedani, Christum per miraculum ex virgine sine patre conceptum esse & natum, Mohammed vero ex naturali generatione ortum habet. (2) Christus noster fuit sine peccato, ut constat ex *Joh. VIII, 46.* quod testimonium itidem Mohammedanicum concedunt. Mohammed vero peccator fuit pessimus, variisque vitiis, quæ ipsi Mohammedani non negant deditus. Quod optime Mohammedanis objicit Barthol. Edessenus in *Confutat. Hagareni*, quam exhibet *le Moyne in Var. Sacr.* ubi p. 310. sqq. ita: Et Alcoranus tuus de illo testatur nimirum spatio 32. annorum illum vixisse sine fide --- Insuper Mahumet ex peccato & semine humano formatus est, & ille ipse peccavit, & liberis procreandis operam dedit, quomodo ergo dicimus illum fuisse fratrem Christi, cum non solum fuerit peccator. Sed insensibilis DEI hostis, ut ipse agnoscis & confiteris, nam antequam vitam religionem amplecteretur, erat fur, latro, homicidius, viarum insector, qui quamplurimos in insidias, quas firuxerat, delapsos violenta morte peremit. Præterea propter uxores & impotentem intemperantemq; coitum herbas solebat edere, quibus venere & libidinem effrenem conciliaret, adeo ut nunquam satiatus recederet ab istis pravis desideriis quibus per totum vitam curriculum fuit obnoxius &c. (3) tot testimonia & ipsorum hostium de Christo occurrunt in Evangeliiis, quæ Mohammed admittit, qualia vero de Mohammede non possunt adduci. Ecquis ergo Mohammedem dixerit Christo majorem? (4) Christus non opus habuit revelationibus angelicis, quibus vero indiguit Mohammed. (5) Jesus tot miraculis claruit, quæ ipse Alcoranus laudat *Sur. 3, 5 & 13.* quibus Mohammed non excelluit. (6) Jesus in cælum evectus est, fatente Alcorano *Surat. 3. & 11.* Mohammed in sepulchro detentus fuit. (7) Qui Evangelium Jesu amplexi, viri erant timentes Deum vitæque simplicis: Convenit autem DEO, ut tales neque sermonum præstigiis, neque specie prodigiorum decipi patiantur. At qui Mohammedismum primi susce-

susceperunt, prædones erant, homines ab humanitate & pietate alieni. (8) incrementa religionis Christi fuerunt ex verbo & miraculis, sed Mohammedisimī doctores religionem gladio propagarunt, nullis editis miraculis. Tacemus (9) ipsam Christi Deitatem, quam Mohammedani quidem negant, nos vero infra contra exceptiones eorum tuebimur. conf. hic Hugon. Grot. de Verit. relig. Christ. l. 6. n. 4 sqq. Tom. 7. Critic. p. m. 2144. sqq. Hinc (III) potius dicimus, quod Mohammed non nisi impostor fuerit. Quod patet (1) ex confictis illis apparitionibus Gabrielis Angeli ac alloquiis DEI, ex columbā illā arte assuefactā advolante, humeris Mohammedis insidente granaque ex aure ejus legente, quā de-mentati homines, putantes Spiritum S. esse. (2) ex sociis pesti-mis, quos habuit ex Judæis, Nestorianis, aliisque, de quibus diss. nostra de Alcorano §. 2. ubi valet illud tritum: nescitur ex sociis qui non cognoscitur ex se. (3) à modo religionem propagandi. Quando homo nefarius populum ab obsequio fidelitatis Magistratibus legitimis debito abstrahere, ut eam, quam conceperat animi ambiciosissimi libidinem exequi

posset, annitebatur, de quo ex professo B. Dn. Nathan. Sald in diss. de Arcanis status in relig. Mohammed. sub Præs. Maxime Rev. Dn. D. Jo. Nic. Quistorpii Soceri nostri longe estimatissimi hic Rostoch. Ann. 1688. hab. Ut magicas ejus artes aliasque ejus imposturas taceam⁹. De quibus plurima consignerunt alii, qui totam historiam propagatæ religionis descripserunt, ut ex Arabibus Ismael Abul Feda Princeps Hame in Compend. Histor. Univ. per paginas plurimas, Abul Hasen al Bacbri in magno opere, quod انقال انوار inscripsit, & à Mar-raccio sæpius citatur (quodque duobus voluminib⁹ egregie descriptum se possedisse refert B. Hinckelmann. in Præfat. ad Alcor. lit. B. 2.) Elmacinus Histor. Sarac. l. 1. c. 1. Gregor. Abul Pharagium Histor. Dynastiar. pag. 163. sq. & infiniti alii. Quæ quomodo vel in dubium vocari, vel excusari possint, certe ex nullo argumento videmus. Hinc miramur propositū famosissimi illius Got. friedr. Arnolds & in hoc momento, qui, uti nihil tam impium ac absurdum est, quod non vel defendat vel excuset, ita impostoris hujus pestissimi Mohammedis partes in multis agit. Sicut enim in der Kir-chen- und Aether. Historie part. 1.

8. 7. cap. 1. n. 4. 199. p. m. 268. 199. sc-
quentia brevissimis notamus. Quando nimirum scribit (1) daß der Auctorum relation nicht al-
lezt zu trauen (qui scil. ex Chri-
stianis Mohammedem descri-
pserunt) weil sonderlich die schwä-
chigen Griechen ihm auch oft
mehr auß Verbitterung nachsa-
gen / als wahr ist / damit ja nichts
bleibe: speciatim notans *Elmaci-*
num, *Zonaram*, *P. Diaconum*, *Cedre-*
num, *Theophanem*, *Jo. Leunclavium*,
u. 59. (*Surat. 1.* habet *Arnold. pri-*
us Hottingerum. Qvi tamen aucto-
res nihil ferme habent, qvod saltem habens) verba ita verti-
non solidissime probent, & et-
iamsi ex justo Zelo scribant,
non tamen tam pessimis colo-
ribus depinxere cum, quam
qvibus reapse deformatus fuit,
& qvem admodū eum vel solus
Alcoranus sistit. (2) Er sey von
Natur zum einsamen Leben ge-
neigt gewesen. Qvæ si de vitâ
cum scortis solitariâ intelligat,
concedere qvodammodo pos-
sumus. Aliàs vero contrarium
testatur tota ejus Historia. (3)
Mohammedem ejusque affe-
clas & in eo Christianis longe
præfert, qvod *indifferentismum*
religionum tam gratissimum *Ar-*
noldo dogma admittant. Sic
enim *u. 5.* Er ließ einen jeden in
der Religion und sonst sein Ge-

wissens- & Freyheit und Verboth al-
les disputierens bey Lebens-
Straffe. mox n. 6. laudat Alco-
rani dogma, daß auch die Chri-
sten bey ihrer Religion gar wohl
können seelig werden. & n. 7. zum
wenigsten lassen sie einen jeden bey
seiner Religion / und zwingen kei-
nen zu der ihrigen / womit sie aber-
mahl die Christen beschâmen. Ve-
rum enim vero (α) licet utique
Mohamed videatur docere in-
differentismum. Sic enim *Surat. 2.*
Surat. 1. habet *Arnold. pri-*
mam procul dubio pro initio
mus: Certe illi qui credunt, & illi,
qui Judæi sunt, & Nazaræi, & Sabæi,
quicunque crediderit in Deum & in
diem alterum, & perfecit preces, & i-
psas merces eorum, apud Dominum
suum, & non timor super ipsos, &
non illi contristabuntur. Qvi locus
videtur clarissimus. Attamen
ut in multis, sic & in hac thesi
pessime sibi contradicit impo-
stor. Legat *Arnoldus Surat. 9. v. 29.*
u. 36. 199 ubi expresse jubet Chri-
stianos S. S. Trinitatem creden-
tes, occidere, qvos & æternum in
igne infernali morituros esse i-
bidem asserit, & conciliet aper-
tissimam contradictionem. De-
inde ipsa praxis contrarium do-
cet. Qvis enim ignorat tot bel-
la ob solam religionem à Mo-
hamme-

hammedanis gesta? Quem laet, primis saltem digitis Theolo-
 sub quâ conditione tolerentur? *Christiani?* (3) Annon ipse *Ar-* Apertissimum aliquod testimo-
moldus dicens, *dis möchte wohl* nium jam supra p. 12. adduxi-
eine Uhrsache seyn / warümb es so mus, nec facile contrarium ex
grossen Zulauff bekohm / concede- vero ac genuinò Mohammeda-
 re tenetur, prodere hoc dogma-
 no adducere poterit *Arnoldus*, i-
 impostoris fraudes artemq; do-
 mo sententia ejus est contra pri-
 losam propagandi falsam suam
 ma Mohammedismi principia.
 religionem? Quæ cum conscien-
 Quod si enim juxta hypothesin
 tiâ laudare id poterit dogma, &
 ejusdem Christus major esset
 propterea Mohammedem Chri-
 Mohammede, omnino etiam
 stianis præferre, qui decenter
 doctrina ejus major esset Alco-
 falsis dogmatibus sese oppo-
 rano. Quod nunquam admisit
 nunt? (2) Quomodo promi-
 Mohammed, nec in omnem æ-
 scue omnes Christianos Theo-
 ternitatem admittet genuinus
 logiam polemicam statuentes
 Mohammedanus.
 poterit dicere in ruborem dari a
 (1) IN EVANGELIIS) Hoc
 Mohammedanis, cum tot sint, qui
 est, quod Objiciunt Muhamme-
 neminem ad religionē cogen-
 dani (1) pro Mohammede Pro-
 dum esse apertissime doceant? phetâ suo, mentionem ejus fieri
 Et judicet ipse *Arnoldus*, quidnam in *Evangeliiis*. Ex quibus potis-
 melius: utrum scriptis polemi-
 simum locum adducunt ex *Job*.
 cis opponere sese falsis dogma-
XVI, 7. ad quod dictum & *Abmed*
 tibus, quod Christiani faciunt, *Ben- Abdala* respicit. Sed quam ab-
 an gladio, quod Muhamme-
 surde, dictum hoc applicetur ad
 dani exercent, uti experientia
 Mohammedem patet (1) quia
 testatur? Tacem⁹ jam, quantum
Paracletus hic Discipulis ex abitu
 monstrum sit *indifferentissimus* i-
 Christi tristissimis promittitur.
 pse, de quo hoc loco differen-
 Jam vero Mohammed non di-
 di non est copia. (4) Putat n. 7. scipulis Christi missus est. Sed
 adhuc dubium esse utrum Mo-
 venit demum post 600. ferme
 hamed ab asseclis Christo præ-
 annos, discipulis Christi jam diu
 feratur? de quo vero vix quis-
 emortuis. (2) Paracletus hic di-
 quam dubitare potest, qui vel citur Christum glorificaturus,
 non

non vero doctrinam ejus abrogaturus, ut fecit Mohammed. (3) quia Mohammedani plane nullo argumento assertum possunt probare. Sed excipiunt hic Mohammedani (a) Nomen Mohammed expunctum esse à Christianis. Sed Resp. (a) unde & illud probabunt Mohammedani? (b) repetimus verba Calixti, quæ exhibet B. Trischmuth in *disp. citat. de locis quibusdam Script. quibus Turca & Persæ Mohammedem Prophetam fuisse probare satagunt*, §. 22. ubi ita: *Quæ Testamentum & Evangelium de Muhammede habuerunt, expuncta sunt à Christianis aut ante adventum Mahumedis aut post. Non ante, quia nulla fuit causa expungendi: neque enim non natus odio potuit haberi, aut qui DEI & Christi amantes essent, odifse eum, quem à DEO & Christo prædici magnique fieri nossent, Nam si quid erasum est mox sub initia Christianismi ii, qui Christo proximi, & charissimi fuerunt, eraserunt. Ex eo enim numerus codicum in immensum crevit, & exempla per orbem terrarum in omnes gentes sparsa, & in omnes linguas versa, ut jam memoriam & nomen, quod per ejusmodi monumenta eternitati semel consecratum esset, abolere à δύνατω. Tantum abest, post Mahumedem qui septimo demum Christiano seculo comparuit, quod hactenus*

*conservatum esset exterminari, ut ne vestigium reliquum sit, potuisse. Hic ἐπ' αὐτῶν et in flagrante mendacio deprehenditur Pseudo-Propheta, & eadem opera novam & omni fundamento destitutam religionem invexisse convincitur. Excipiunt (β) veritate convicti fatentes Paracletum illum quidem Apostolis esse datum, sed veluti umbram ac figuram Mohammedis, qui vere fuit Paracletus ille à Christo promissus. Sed Resp. (a) non est hæc opinio omnium, sed unius saltem sectæ, quæ Kadda Zeladorum vocatur, affirmante Auctore Historiæ præsentis status imperii Othomannici l. 2. c. 12. (b) Et hæc opinio valde est absurda, nec principiis religionis Mohammedicæ conveniens. Adhuc alia quædam loca ex N. T. adducunt Mohammedani, ad quæ tamen responsio est in promptu. Vid. ea resoluta à Marracc. in *Prodrom. ad Refutat. Alcor. Part. 1. p. 153. sqq.* Sed & Obijciunt (II) pro Muhammede suo loca quædam ex V. T. e. g. Deut. XXXIII, 2. Ps. I, 2. Jes. XXI, 7. &c. Resp. ad (1) locum, quem habuimus jam supra p. 22 sq. quod in illo non sit sermo de Muhammede, vel solæ Tabulæ Geographicae refutant Mons enim Pharan & Mecca longissime à se distant.*

Et

Et licet excipiant Mohammedani, lius periodi, quas Mohammeda
Ismaëlem tamen, ex cujus posteris *ni signa* appellant, quia ea tan-
 Mohammed, habitasse in monte quam miracula admirantur, bis
Pharan, hoc nihil ad rem, partim vel ter mille, ut putamus, non ex-
 enim *Ismael* non in monte, sed in cedunt. Aliquanto modestius
deserto Pharan habitavit: partim videtur *Abmed Ben Abdal-Halim*,
 etiam *Ismael* nullas promissio- qvi aliquot millium decades nu-
 nes Prophetiæ habuit. Ad 2. merat. Sed & hoc admodum
 locum quod spectat, in eo de thra sonice. Nos respondemus (1)
Messia agi totus contextus satis convincendo Mohammedanos
 innuit. Quomodo vero Mo- ex ipso suo Alcorano, in quo ex-
 hammedani hic sint seducti, e- presse fatetur Mohammed, se
 gregie ostendit B. *Grishmuth*, nullum miraculum facere po-
 l. c. §. 19. Ad 3. locum *Jesaiarum* tuisse, neq; ad signa & prodigia
 respond. in eo agi de excidio Ba- patrandi; sed ad homines com-
 belis longe ante Mohamme- monendos, & ad religionem
 dem facto. Quid hoc ad Pro- suam, ubi verba non prodes-
 phetiam Mohammedis? Tam vi & armis ingerendam, se à Deo
 absurde & reliqua Scripturæ lo- missū fuisse. Clarissima sunt ver-
 ca, quæ brevitatis causa tacemus ba *Sur. 17. v. 92. sqq. p. m. 257* ubi ita:
 Mohammedani hic allegant.
 Quas ineptias vel legisse jam est
 refutasse. vid. B. *Grishmuth*, l. c.
Hoornbeek in summ. Controv. l. 3. p. 113.
sqq. & Marracc. l. c. p. 78. & p. 167.
sqq. Denique, ne minutioribus
 reliquis inhareamus, obijciunt
 pro Mohammede suo (III) va-
 ria ejusdem signa & Miracula. *Ab-*
bu Mohammed Mostapha Gennabiensis
 affirmat in Alcorano contineri
 60000. signa seu miracula à Mo-
 hammede facta. Hic *Thrase* for-
 tasse singula Alcorani verba pro
 miraculis numeravit. Nam il-

وقالوا لن نؤمن لك حتي
 تغجر لنا من الارض بينوعا
 او تكون لك جنة من نخيل
 وعنب فتغجر الانهار خلالها
 تغجيرا او تسقط السبا كما
 نرعت علينا كسفا او تاتى
 بالة والبلايكة قبلا او
 يكون لك بيت من نخرى

DEus O. M. velit mihi adesse suo auxilio, & regere meum intellectum, cujus summæ bonitati totus fido, & brevitatibus gratia ab articulis fidei rem aggrediar. Addam præterea in fine, quæ à Principe Portugalliæ (in Civitatibus & locis Pontificiis Germaniæ, per quas transibamus) fieri adivi, etiam quid sit in causa, quare Presbyteri & Sacerdotes Pontificiorum non ducant Uxores. Articuli

أو ترقى في السما ولن نومن
لترقى حتي تفرل عليها كتابا
نقروه قل سبحان ربّي هل
كنت الا بشرا رسولا
i. e. vertente Marraccio: Et dixerunt (Meccani Mahumeto) Nullo modo credemus tibi, donec erumpere facias nobis è terra fontem: aut sit tibi hortus confitus palmis & vitibus, in cujus medio emanare facias flumina largiter: aut cadere facias super nos cælum in frustra, sicut tibi arrogasti: aut facias nos videre Deum & Angelos pateenter: aut sit tibi domus ex auro: aut admota scala ascendas in cælum. Neque tamen ullo modo credemus te illuc ascendisse, nisi descendere facias super nos librum, quem legamus. Responde, laus sit Domino meo, numquid ego sum nisi homo legatus? En! expresse hic fatetur Moham-med, se non esse nisi hominem, nec præstare posse, nisi quæ hominis sunt. Et quando Surat. 3. v. 8. Certe tu es commonitor: & unicuique genti fuit director, tum verba hæc ita explicat Gelal. Et non est partium tuarum facere miracula. Eodem modo fabias: Et non es talis, qui debeas facere pro eis miraculum ulla in re. Resp. (2) res ipsa arguit, prodigiosa illa, quæ vulgo de Prophetâ suo Moham-medani narrant, conficta esse. Imo & nullo testimonio fide digno confirmantur, & non in propatulo, sed clam in angulo, vel privatim & noctu procul ab arbitris testibusque, contra ac in tali negotio fieri solet, accidisse ipsi perhibent, i. e. propriæ narrationis indicio ipsi omnia confutant. Conf. hic inter alios Dn. Matthiam Frieder. Beckium in Binis capit. Alcoran. in notis ad Surat. de imperio Roman. p. m. 30. 199. Prolixissime materiam hanc pertractat, singula ferme miracula,

Articuli fidei sunt quatuordecim. (x) Septem primi pertinent divinitati, septem reliqui humanitati. Quatuor primi sunt isti. Primus credere in unum Solum DEUM. 2. Credere eum esse Patrem. 3. Credere eum esse Filium. 4. Credere eum esse Spiritum Sanctum. Hi quatuor ita sibi invicem contradicunt, ut vix sit opus refutatione, & certe hic error de Trinitate (y) maximus est omnium.

E

Nullus

Ia, quæ impostori huic tribuuntur, examinans Marraccius, in *Prodrom. totâ ferme parte 2.*

(u) POLITIA) Forte his respicit Mohammedanus ad dogma Pontificiorum, quo externum splendorem etiam inter notas veræ Ecclesiæ referunt. Quam vero spuriam notam nemo vere Christianus urgebit.

(x) QVATUORDECIM) Procul dubio de recensitis articulis potissimum saltem inter Principes Serenissimos & Mohammedanum fuit disputatum. Alias omnino plures fidei articulos habemus, de quibus conflantur Systemata.

(y) DE TRINITATE) Infensissimi certe SS. Trinitatis hostes sunt Mohammedani, *Unitatem* enim DEI ita asserunt, ut *tres personas* quam vehementissime negent. Sic enim cum Alcorano *Surat. 4. v. 169* docent, ubi Mohammed monet Christianos

ne excedant in religione suâ, neque loquantur de DEO, nisi veritatem, neque dicant: Tres. DEUS enim unus est. Evidem Marraccius in *Prodrom. part. 3. p. m. 88. 89.* putat ex obscuris his verbis nihil aliud colligi posse, nisi falso credidisse Mohammedum, Christianos adorare tres DEOS, dum in DEO uno tres Personas confitentur. *Alcorani* vero *Expositores* persvaderere nobis, non esse in verbis illius quicquam, quod divinissimæ Trinitatis mysterium damnet, sed tantummodo redargui ibi quosdam Christianos Arabiæ, *Collyridianos* scilicet, qui asseruerint, præter DEUM verum esse duos alios DEOS, nempe Jesum & Mariam matrem ejus. Quemadmodum & antea jam p. 87. Marraccius asseruerat, sanctissimæ Trinitatis Mysterium non posse à Mahumetanis ut falsum negari. Venerum enim vero Maxime Rev. Dn. D. Lange in *Dissert. ad Dn. Wagenseil. de Fab.*

Fab. Mohammed in præfat. p. m. 9. sq. cit fingit & colit, adeoq; DEO socium
se miratum fuisse scribit, cum in
ranti momenti controversiâ
hoc *Marraccii* responsum legerit,
quod (ne quod gravius verbum
excidat) frigidum nuncupat, vix
enim tangere, tantum abesse ut
stringat Mohammedem, docet-
que, longe rectius alios ante eum
observasse, textum Alcorani ci-
tatum ne utiqvam Collyridianos
sed Catholicam Christi Ecclesiam ex
mente Mohammedis ferire. Et
omnino ita est, Christianos om-
nes SS. Trinitatem confiten-
tes Alcoranus damnat, qui eos-
dem ob hoc dogma sæpius associ-
antes vocat, quasi confitendo Dei-
tatem secundæ & tertiæ Perso-
næ, DEO socios jungant. Quam-
vis Angelus à S. Josepho in Gazophy-
lacio Persic. p. 450. sq. & Michael Nau-
in defens. relig. Christiane contra Al-
coranum per Alcoranum p. 29. sq. alii-
que nolint admittere, quod per
associantes in Alcorano Christiani in-
telligantur. Retinemus vero
hâc vice cum Cl. Dn. Tentzelio in
den Monast. Unterred. Ann. 1693.
mens. Mart. p. m. 199. sq. sententi-
am Hottingeri, qui in Hist. Orient. p.
104. optime ita: Associatio Moham-
medanis est idololatria, quando quis
præter verum DEum alios vel dō-
Jewes, vel nuncupatione Deos sibi fa-

quasi adjungit. Ita gentes in Alco-
rano dicuntur associatores quia Ange-
los & homines Deorum loco veneran-
tur: Judeos vocant Associatores, quod
Efram illi Numinia instar venerentur,
adeoq; eundem DEI Socium constitu-
ant. Christianos blasphemus ore propter
dogma Trinitatis Associatoribus annu-
merant &c. Idem & ferme docet
Theodoric. Hackspan. in Fide & Legib.
Mohammed. lit. K. i. cujus verba,
cum liber admodum raro con-
spiciatur amplius, hic adscribe-
mus: De associantibus quoq; aliquid
dicendum. Eorum nomine fere Chri-
stianos intelligit, qui DEum esse velint
Christum, nonnunquam admiscet Ju-
deos, quos Surat. IX. ait nescio quem
Ozair appellasse filium DEI (Widman-
stad Ozair vertit divisorem, sedi-
ciosum, & in Epitome Alcorani hunc
sensum facit. Judei dixerunt Jesum
Ozair, Christiani filium DEI: sed re-
pugnat hac sententia textui Arabico)
alii Christianos contradistinguit asso-
ciantibus, ut Surat. XXII. Fallitur sa-
ne si censet, nos DEO vero alium DEum
associare, adeoq; plures DEos asserere
&c. Conf. adhuc Hoornbeek in
Summ. Controv. p. 129. sq. & Antov.
Cregut. in Revelator. Arcanor. p. m. 792.
Jam vero quod sententiam ge-
nuinorum Christianorum con-
cernit, nunquam vel ex ullo te-
stimo-

Nullus (z) enim humanus intellectus potest percipere vel etiam intelligere, unum & idem esse Patrem, Filium, & Spiritum S. in unicâ solâ essentiâ & uno eodem tempore. Neque DEus omnipotens unquam voluit, aut iussit, debere hominem credere id quod nec potest intelligi, nec percipi, potius fecit hominis intellectum aptum ad percipiendum, quicquid possibile & necessarium fuit, & ad negandum, & non percipiendum, quod impossibile est. Hæc enim est præstantia & excellentia substantiæ ejus, sine quâ neque dici intellectus vere, neque de ullâ re ferre judicium homo neq; ad quicquam plus quam innocens puer obligari posset. Fateor multa dari abstrusa & abdita quorum culmen intellectus noster non potest pertingere, de quibus tamen potest ferre judicium, an sint possible an impossible, vel pugnantia. Quamvis intellectus noster non percipiat futura ut beatorum gloriam, pœnam internî, quomodo DEus facit miracula, & alia quamplurima. Intelligit tamen hæc possible esse, sicut & hæc impossible, idem esse, & non esse, præteritum non esse præteritum, idem corpus eodem tempore moveri & non moveri, eundem esse Patrem sui ipsius, & filium sui ipsius. Cum pater naturâ & gradu sit prior filio

E 2

(maxime

testimonio probari poterit, quod cato) ut Pater non sit Filius, nec DEO Socius jungamus, tresque filius Pater, & sic porro, unus tamen sit verus DEus. Est hoc dogma omnem rationem sensumque transcendens, summum mysterium quod non nisi ex solâ Scripturâ probari potest. Hinc atque legamus Mohammedanos ad eos libros, quos admittunt. Sic optime jam à Christianis expli-

in V. T. occurrunt loca *Gen. III, 22. c. XIX,*

e. XIX, 24. ex quibus ut alia taceamus, clarissime patet, plures in Deitate esse personas unâ. Imo expresse nomina occurrunt *DEUS Pater*, de quo nulla controversia, *DEI Filius Psalm. II, 7. Prov. XXX, 4. Spiritus S. Iesai. LXIII, 10.* omnes tres junctim habentur *Psalm. XXXIII, 6.* In N. T. habemus manifestissimū argumentum in apparitione Jordanicâ *Matth. III.* Adde formulam baptismalem *Matth. XXVIII, 19.* Et quæ sunt istiusmodi infinita localia, quæ in Systematibus ubivis obvia. In ipso Alcorano præsidium aliquod quærere nolumus. Rectissime enim hic monet *Dn. Andr. Müller. in not. ad Exerpt. MS. Turc. Azizi Neseb. lit. E. 1.* Quis credat, Spiritum vertiginis, quo Mohammed actus fuit, mysteria per ipsum loqui voluisse? interim conferri poterunt ea, quæ habet *Hoornbeck in Summ. Controv. p. 126.* Fontes vero Mohammedismi, ejusque circa S.S. Trinitatis Mysterium fabularum ex *Nestorianismo* potissimum, deinde & ex *Arianismo* admodum erudite & prolixius deduxit supra laudatus *Dn. Lange l.c. cap. 4. §. 43. 44. 45. 46. p. m. 73. sqq.* Varia hic quidem excipiunt & obijciunt Mohammedani satis superque soluta ab iis, qui religionem nostram adversus eos defenderunt. Nos hac vice ad ea potissimum solvenda accingimur, quæ Mohammedanus præsens *Abmet Ben-Abdala* in subsequentibus contra mysterium hoc excipit. Quæ vero, ut legenti patebit, admodum jejuna sunt. Levissima enim argumenta, quæque passim nonnisi Scholasticorum ineptiæ sunt, aggredditur, quæque & ipsi candidiores Christiani rejiciunt. Solidiora vero Christianorum argumenta pro S.S. Trinitate, ne leviter quidem tangit, procul dubio, quia misellus homo non habuit, quod veritati triumphanti opponeret.

(2) NULLUS ENIM &c.)

Argumentari vult Mohammedanus contra S.S. Trinitatis Mysterium ita: *Quicquid humanus intellectus non potest percipere nec intelligere, illud non est statuendum vel credendum. Atqui S.S. Trinitatem &c. E. Majorem* probare vult, quia DEUS nunquam voluit & jussit credere id quod nec intelligi, nec percipi potest, potius fecisse DEUM intellectum aptum ad percipiendum quicquid possibile & necessarium fuit, & ad negandum quod impossibile est &c. Sed *Respond.* absolute neg.

Majorem

Majorem ubi circa myſteria & reſ-
 fidei verſamur. Ad *probationem* intellectus ſaltem ſit finitus, &
 Reſpond. (1) ruſſus negando nonniſi inadæqvatos conceptus
 aſſertum, qvò DEUS nunqvam de DEO formet (2) qvæ Mo-
 juſſerit credere, qvò intelligi hammedanus de naturâ intelle-
 & percipi neqvīt. Exprefſe dici- ctus aſſert, valent qvòdammo-
 tur 1. Cor. II, 14. *naturalem hominem* do in rebus rationi ſubjectis :
intelligere & percipere nihil de iis qvæ non vero in iis, in qvibus ratio
sunt Spiritus; qvæ tamen credi à ſub obſeqvium fidei captivanda
 DEO ſunt juſſa. Imo fides noſtra eſt. (3) Qvædam etiam nobis fal-
 eſt eorum, *qvæ non videmus Ebr.* ſo imputantur, nempe qvaſi cre-
 XI, 1. Adde qvò & *Alcor. Surat. 2.* damus eundem eſſe Patrem ſui
 v. 2. expreſſam mentionem fa- ipſius, & Filium ſui ipſius. Qvæ
 ciat eorum *qui credunt in inviſibile.* ſententia genuinorum Chriſtia-
 Ulterius DEUS eſt omnipoten- norum non eſt, expreſſe dicen-
 tiſſimus, concedente ipſo Mo- tium, Patrem non eſſe Filium
 hammedano. Ergo & facere nec Filium Patrem, ſed alium
 poteſt plura qvam *intelligere &* eſſe Patrem, alium eſſe Filium.
percipere poſſumus Ephes. III, 20. Qvamvis lubenter fateamur,
 Porro adde maniſeſtiſſimum exem- unde tamen ſit qvò non duo,
 plum qvò Mohammedanus ſed unus ſaltem DEUS ſit, ratio-
 negare neqvīt de infinitate, im- nem non capere; ſed id nos cre-
 menſitate, æternitate & in- dere, qvia revelatum eſt. Hinc
 comprehenſibilitate DEI. Hæc (4) cum B. Baſil. Meſſero in Phi-
 attributa DEI admittere debe- loſ. *Sobr. Part. i. ſect. 4. c. 9. qv. 2. in fin.*
 mus, ecqvīs vero hominum ea p. m. 152. ſq. dicimus cum omnino
 intellectu ſuo penetrare poteſt incomprehenſibile, & omnira-
 ac percipere? *Excipit* Moham- tionī ſub obſeqvium fidei non
 medanus non tamen hæc attri- captivatæ contrarium ſit S. S.
 buta intellectui eſſe impoſſibi- Trinitatis Myſterium, propter
 lia, qvin potius iudicium de ea in tam ſublīmi Myſterio tu-
 iis ferre. *Reſp.* Qvamqvam utiq; tius eſſe argumenta contraria
 perfectiones has intellectus de- contemnere, qvam multis excu-
 DEO admittere debeat, naturam tere. Docuit hoc ſuo exemplo
 tamen attributorum horum in Baſilius, qvī ad ſpinofas rationis
 confe-

(maxime in DEO ubi non dantur gradus prioris vel posterioris, cum sit expers omnis principii & finis.) Spiritum S. æque perfectum esse ac Patrem & Filium. Qvod tamen valde mirandum est, cum ipsi Christiani explicantes, quid Spiritus S. sit, dicunt esse amorem (a) Patris erga Filium & Filii erga Patrem. Quantus hic error DEUS bone! Si igitur est amor, & amor est accidens, (b) i. attributum fluens ab essentiâ, quod nullo pacto potest esse per se & in se, nisi in alio, quâ potest fieri, ut Deus qui creavit cælum & terram, sit aliquod accidens; sive attributum pendens ab essentia? Si dicunt in DEO nullum dari accidens, & amorem esse quid æternum. Respond. amorem Dei esse attributum, & non DEUM per se, & esse, sicut & reliqua attributa, Justitia, & Misericordia. Pro-

consequentias protinus exclamabat: *πρὺν ἢ πλεονεχμονῶ*, qui non vult admittere suo id periculo is faciat. Non enim Sufficit quod in Scripturis evidenter propositum hoc religionis nostræ caput primum. In aliis convincendi suppetit modus.

ius acquiescamus, etiamsi, modum (a) AMOREM &c.) Scholarum nonnullorum hæc est secundum quem DEUS unus & sticorum nonnullorum hæc est Trinus sit, non comprehendamus. Cum *Augustin. Serm. 147. c. 10. opp. p. m. 95.* dicimus: Si argumenta Philosophorum difficile solvimus, Filium generari per intellectum, Spiritum S. vero spirari per voluntatem docent: Quæ tamen sententia non probatur, in primis hodie multis Christianis, quia non est *Biblica*; sed *Philosophica* multis absurditibus obnoxia: Equidem *Basilii & Nazianzenus*, aliiq; Patres, quod uti ex ratione non probari, sic nec expugnari nec per simile tantum, quod extra

com.

Probant & declarant Trinitatem quibusdam exemplis
(c) dicunt esse instar solis, qui est unus, & tres simul, calor,
splendor & sol. Respond. Calorem solis non esse eundem
solem,

comparationis tertium nolunt, quibus vero contradicunt
explicari Patres. Ista enim *avm-* *Mutazalita.* vid. B. Andr. Müller.
Sicapsens non est accurata: cum *not. ad excerpta MS. Turici quod de*
simplicissimus perfectissimus & *cognit. DEI & Hominis Azizus Ne-*
indivisibilis actus essentiae di- *seph. Tatarus scripsit. lit. c. 3. conf.*
vinæ totus communicaverit in Pa- & de diversis Mohammedano-
tre, & Filio communicatus sit per rum circa hanc thesin sententiis
generationem, non autem actus *Hottinger. in Histor. orient. l. 2. c. 3.*
intellectus tantum: Sic & totus *p. 368. sq.* Alias & Mohammeda-
actus essentiae divinae purissimus ni multa in DEO attributa con-
in Patre & Filio communicavit, Spi- cedunt, de quibus *Alcoran. Surar.*
ritui S. communicatus est per eter- *57.* Palmaria vero juxta nonnul-
nam spirationem. vid. B. Dorsch. in los tria esse: *essentiam, vitam, fa-*
Theol. Zachar. part. 2. disp. 5. §. 36 *ciem,* eaque tria esse unum, & hanc
p. m. 226. Superfedere ergo ex causam esse, quare DEUS in Al-
clamatione sua potuisset *Abmer* corano pluraliter de se loqua-
Ben Abdals, & in quirere debuif- tur, ex *Reuchlino & Richard.* docet
set in illam Spiritus S. descriptio- *B. Andr. Müller l. c. lit. c. 2.* Et quan-
nem, quam Christiani vel sine quam hujusmodi placita iudice
simili ex humanis desumpto, & eodem *Müllero* ex rationis potius
ex Pandectis S. depromere so- lumine, quam traditione acce-
lent, eamque, si potuisset, aggre- pisse videntur, juvabit tamen o-
di debuisset. stendere illis, quod quidam i-

(b) ACCIDENS &c.) Hic pforum etiam cum Orthodoxi
admodum crasse philosophatur a suis haberentur, locutionibus
Mohammedanus, cum attribu- nostris usi sint. Ceterum attri-
ta DEI vocare videtur *acciden-* buta DEI non esse accidentia,
tia, & realiter ab essentia differentia, nec realiter differre ab essentia,
ita ut quod in DEO, non siti- satis superque ubivis fere in scri-
pse DEUS. Quæ sententia est ptis Nostratium confirmatum
Sectæ inter Mohammedanos, vide.
quæ *Aschanitarum & Sephatarum*

(c) EXEMPLIS &c.) Aggre-
ditur

solem, sed esse opus solis. Dicant juxta hoc exemplum filium esse opus Patris, & non essentiam filii esse eandem Patris essentiam, & si volunt ideo filium dici DEum, quia est opus, & effectus Patris pari ratione possunt eodem titulo insigniri omnes, quotquot homines sunt. Et si dixerint creaturas esse extra essentiam DEI, & Christum esse eandem essentiam Patris, ergo quando Christus erat in ventre Sanctissimæ Virginis Dominæ nostræ, simul erat essentia Patris, cum sit eadem filii essentia. Præterea cum sit receptum omnibus Deum non occupare locum, quæ fiebat ut in ventre Virginis occuparet locum. Præterea quicquid fiebat sacrificiorum ubique; in templis tum temporis, fiebatne ventri Sanctissimæ Virginis, ubi erat inclusa essentia DEI. Revera miror Philosophos & gentes sine lumine ullo Prophetiæ solo lumine naturali propinquiores esse veritati Christianis; dixerunt enim, DEum esse unicam esse sphaeram, cujus centrum ubique; & in omnibus rebus est, ejus vero circumferentia nullibi. Deinde falsum, est solem esse unum & tres res, cum Sol sit corpus habens calorem, splendorem, motum, præsentiam, absentiam, & alia accidentia, ut cetera corpora.

Item

ditur hic Mohammedanus si-
 milia quædam, quibus Christia-
 ni interdum illustrationis gratiâ
 hic uti solent, quæ vero maxi-
 me blasphemæ applicat, seligen-
 do potissimum ineptiora quæ-
 dam. Jam vero quod similia
 hæc attinet, non negandum
 Patres & Theologos Christia-
 nos interdum hoc vel illo in hoc
 articulo uti solere. Quæ vel in
 unum congeßisse videtur D. Hiero-
 nymus Theologus & ætus in dialogo
 de Trinitate ex Bibliothecâ Linden-
 brogiana à Fed. Morello Lutet. Paris.
 græco latin. edit. ubi p. m. 7. ex
 versione latina ita: ut sol & calor
 ejus & radius emanans ab eo, tria qui-
 dem nomina sunt; sed una solis essen-
 tia; & quemadmodum anima & ra-
 tio & corpus hominis non sunt tres
 homines, & sicut unguis digiti & os
 & caro non sunt tres digiti. Et ve-
 lut radix & ramus & folium arboris
 non sunt tres arbores: ut rosa & flos
 & spaveolentia non sunt tres rose:
 quemadmodum oculus & pupilla &
 lux oculi non sunt tres oculi: & sicuti
 fons

Item dicunt Trinitatem esse instar pomi, quod habet odorem saporem, colorem, & ita est unum, & tres. Respondeo, si pomum diu jacuerit sub aquâ, perdet saporem, odorem, colorem, & æque bene pomum manebit pomum. Et si Trinitas hujusmodi est, etiam poterunt separari Filius & Spiritus S. à Patre, manente DEO, ut in pomo color, odor, sapor manente pomo.

Mirandum igitur est, eos Christum & Spiritum S. vocare DEum, qui possunt juxta ipsorum simile seperari ab essentia Patris, manente DEO; Hinc possent etiam alia infinita absurda colligi.

Ajunt præterea, Trinitatem referre animam rationalem, quæ cum sit una, constat tribus, memoria, intellectu, & voluntate. Hæc etiam similitudo est nulla, quia memoria, intellectus voluntas non sunt tres animæ, sed tres potentia animæ. Sed personæ Trinitatis (ut ipsi dicunt) omnes æqualiter sunt perfecte DEus, & sunt una & eadem res; potentia vero animæ non ita, quia quod convenit essentia, non potest separari ab eâ, sed potest dari anima sine intellectu & memoriâ, ut apparet in innocentibus, ergo memoria & intellectus non sunt anima. Et ita omnino similitudo nihil probat, quia potius inde sequeretur, Christum Dominum nostrum JESum, neque Spiritum S. esse DEum, cum possit dari DEus sine iis, sicut anima sine memoria & intellectu.

F

Denique

fontes & fluvius & rivus est fluvio non sunt cum una fornax esset; & quemadmodum tres aquæ. Item, ut brachium & car- Numisma seu nummus habet aurum & palma non sunt tres manus, aurum & imaginem & pretium à Rege veluti rubus, qui apparuit Moysi habet indictum: ita in Sanctissimâ Trinitate barverbum flammam & loquentem, & unitas minime confusa in tribus perscut fornax trium puerorum continet distincta una essentia & Deitate. nebat hymnum & flammam, & vocem. Et quæ sunt istiusmodi similia alia

Denique à simili panni etiam probant, quem si plices in tres plicaturas, solutis plicaturis reperies panni esse unum. Sed hoc intelligo, neque facit ad rem, neque est alicujus valoris, cum idem ipse pannus possit etiam plicari in decem, duodecim, vel tot, quot placuerit, plicaturas, quibus solutis semper invenietur pannus esse unus.

Tandem si inter hæc exempla solis, panni, pomi, animæ, & similibus (cum sint corporea, & omnia corporea constent partibus & qualitatibus suis) & inter Spiritus, Angelos & res divinas ab omnipotenti DEO creatas (quæ expertia sunt corruptionis, augmenti, compositionis partium & qualitatibus, quæ neque generant, neque generantur) nulla datur similitudo. Et in Angelis, & Spiritibus ipsis à DEO omnipotenti creatis tanta reperitur perfectio, quanto plus reperietur in ipso creatore excellentiæ & perfectionis, præcipue cum DEUS sit unica essentia libera, expertus compositionis partium, accidentis magnitudinis, in quo non est prius, vel posterius & æque bene componunt (d) eum ex tribus personis inter se differentibus, affirmantes, Patrem non esse Filium, nec Spiritum S. sed inter se differre, & tamen esse unum & idem, quod facit differre & distingvere unum ab alio faciat, quod non sit idem: Impossibile certe est, esse tres & unum.

Præterea

alia in scriptis Patrum & Theologorum Christianorum occurrentia, de quibus prolixius egit B. Balthas. Meisner. in Philos. Sobr. l. c. p. m. 1146. sqq. De quibus similibus tamen Christiani passim docent, tam clara & certa ea non esse, quin exceptionem patiantur, & ab hoc mysterio quam

longissime recedant, imo omnia ita esse comparata, ut dissimilitudo similitudinem multis modis excedat. Quare Damasc. de O. F. l. i. c. 8. Fieri non potest, ut in creaturis reperiatur imago in se ipsa immutabiliter divine Trinitatis modum representante. Hinc bene notat B. Meisner. l. c. p. 1145. & cum eo B. Jo.

Ad.

Ad. Osiander in Colleg. Theolog. Syll-
mat. loc. 2. th. 34. not. 5. Part. 1. p. 36.
sq. qvòd duo sint genera imagi-
num: qvædam sunt parentes, qvæ-
dam sunt soboles cognitionis, hoc
est, qvædam nos adducunt ad co-
gnoscendum, qvædam à nobis
adducuntur ad cognitum repræ-
sentandum. Iste nominari pos-
sunt imagines per naturæ suæ
constitutionem; hæ per nostram
applicationem. Vel brevius:
istæ imagines sunt, hæ fiunt. Prio-
ris generis sunt species intelli-
gibiles & picturæ, quarum intui-
tus rem nobis incognitam clare
repræsentat & in ejus notitiam
manifeste perducit. Tales SS.
Trinitatis imagines non dantur
in universo naturæ latifundio,
sed omnes ex posteriori genere
sunt desumptæ, & taliter compa-
ratæ, ut non tam per se Trinitatis
mysterium repræsentent, quam
ad repræsentandum à nobis per
verbum DEI informati appli-
centur, atqve sic imagines notæ
tam sunt, quam fiunt. Quoniam
vero similitudines hæ à nobis
potius applicantur, & trahuntur
ad repræsentandum, quam ut
nos ducunt ad Trinitatem agno-
scendam, hinc qui in Ecclesia
non est educatus, nec à verbo
DEI est informatus, ut gentilis,

Mohammedanus, Judæus, My-
sterii hujus ignarus, ex simili-
bus illis ad Trinitatis agnitio-
nem certo nunquam deduce-
tur. Hæc cum mens Christiano-
rum sit, & levissimum hocce,
imo plane nullum argumen-
tum, ut tam prolixè examina-
ret ac blasphemè, praterq; men-
tem ac intentionem Christiano-
rum applicaret, non opus habu-
isset *Abmed Ben-Abdala*. Præterea
& id adhuc hoc loco observan-
dum à Pontificiis ad modum in-
epte fortè similia hæcce Mo-
hammedano fuisse proposita, &
sic Mysterium hocce tremen-
dum irridendi & blasphemandi
occasionem datam. E. G. quan-
do de *plicaturis panni* loqvuti.
Deniq; ut specimen male factæ
applicationis Mohammedanæ
demos, breviter percurramus
primum illud simile de *sole* da-
tum. Hic putat Mohammeda-
nus, quemadmodum calor est o-
pus solis (Melior autem fuisset
illustratio si de *sole ex se* genente
radium, & ex utroq; procedente lumi-
ne dictum fuisset) ita & Filium de-
bere dici opus Patris. Cum po-
tius sic hoc velint applicari
Christiani. Quemadmodum sol
principiū caloris, qui essentiam
habet à sole citra tamen ejus-

dem multiplicationem, ita & si-
 lium essentiam citra multippica-
 tionem ejusdem habere à Patre,
 modo tamen alio, ac calor essen-
 tiam suam habet à sole. In hoc
 enim simile dissimile esse am-
 babus largiuntur Christiani. *Sacrificiorum in templis, id ex*
Quando autem & creaturæ es-
sentiam dicuntur habere à DEO
 longe alia hæc est ratio. Filius
 habet essentiam à Patre per ge-
 nerationem ab æterno factam,
 creaturæ vero per creationem
 in tempore factam. Filius habet
 essentiam cum Patre eandem,
 non sic creaturæ. Tria vero hic
exipit Mohammedanus. (1) Si
 Christus cum Patre ejusdem es-
 sentia, sequi, quando Christus
 in ventre Matris suæ, simul fuis-
 se essentiam Patris. *Respond.* Chri-
 stus nunquam dicitur ab ortho-
 doxis Christianis essentia chara-
 ctere Patris notata. Sic enim
 confunderentur Personæ; sed est
 cum Patre ejusdem essentia ab-
 solute considerata. Et sic *ἡ*
 qui in ventre Mariæ per maxi-
 me tremendum illud mysteri-
 um assumpsit carnem, Patri fuisse
ἑμῶν, nihil est absurdi. (2)
 DEum non occupare locum qui
 ergo factū, ut in ventre virginis
 occupaverit locum? *Resp.* *ἡ*
 assumens carnem non poterit
 dici occupasse locum circum
 scriptive, æque minus, ac quan-
 do DEus dicitur in monte Sinai
 legem dedisse. Accedit quod
 Principium QVO conceptionis
 non fuerit divina; sed Humana
 Natura. (3) Qvicquid factum
 Sacrificiorum in templis, id ex
 doctrinā Christianorum fieri de-
 buisse ventri Sanctissimæ Virgi-
 nis, cui essentia divina inclusa.
Respond. Absurde omnia. Perinde
 ac si dixerim, DEUS cum daret
 in monte Sinai legem, singula-
 riter ibi suam præsentiam mani-
 festavit. Ergo omnis cultus,
 qui tum temporis DEO exhibi-
 tus est, monti exhibitus? absur-
 de. Deinde essentiam divinam
 inclusam fuisse ventri ut jam su-
 pra notavimus, ex doctrinā
 Christianorum plane non se-
 quitur. Idem enim ille *ἡ*,
 qui per singularem oeconomi-
 am in utero matris H. N. assum-
 sit, ubi vis terrarum fuit omni-
 præsentissimus. Mirari ergo
 Mohammedanus debuisset non
 tam gentiles, quam potius se-
 metipsum, cœcitatemque in re-
 bus Spiritualibus profundissi-
 mam. Ut reliqvas absurditates
 Mohammedani taceamus.
 (d) COMPONENT.) Hic
 Mohammedanus ex doctrina
 de differentia personarum inter
 se

Præterea Christiani asserunt Christum esse Verbum (e) æternum Patris & ideo esse DEum (f) quia quicquid in DEO est, DEus est, & hunc eandem verbum suscepisse carnem ex Maria Virgine. Respond. Quicquid in DEI essentiâ est, non separari (g) à DEO, unica enim essentia est sine ullâ diminutione vel augmento : Nec possunt partes separari à DEO, cum non sit compositus partibus; sola enim composita augentur vel minuuntur. Et sic talis diminutio non potest dari in DEO, nec verbum illud exire è DEO quia DEus semper imperat, & loquitur sine pronuntiatione (h) alicujus verbi, literæ, vel vocis, neq; exit quicquam ex eo. Eodem jure tabulæ Moſis possent dici DEUS, cum sint etiam verbum DEI. Et si dicunt, illud verbum esse generatum in mente (i) divinâ, & Filium esse ipsam mentis imaginationem sive imaginem, & ideo Filium dici DEum, quia imaginatus ab æterno. Si igitur, quando imaginatus fuit, nondum erat filius, & post imaginationem fuit, quare DEum vocant eum, qui non fuit, & postea fuit? Unde sequitur etiam alius error, quia cœli ipsi, terra, Angeli, animantia tam rationalia, quam irrationalia fuerunt imaginata mente divina ab æterno, quæ etiam eodem titulo, ac Christus possunt dici DEus.

F 3

Sed

se reali arguit Christianos, quasi statuunt compositionem in DEO. Ratio ejus est, quia putat differentiam solum reperiri in rebus compositis. Argumentum hoc erit. *Qui in divinis personis statuit differentiam realem in DEUM statuit compositum. Atqui Christiani Sc. E. Maj. prob. quia differentia saltem in compositione* *reperi-* *reperitur.* *Resp. (1) neg. absolute Majorem. Ratio ejus nulla est. Nam & Angeli differunt inter se realiter, ut Gabriel non sit Raphael, nec Raphael Gabriel, sic & animæ Hominum differunt inter se realiter, ut anima Petri non sit Pauli, & contra; Angeli vero & animæ sunt Spiritus compositionem non habent.*

habentes, differentiam tamen a-
liquam admittentes. (2) Qvan-
do Christiani docent, Personas
differre inter se realiter terminū
non accipiunt eo sensu quo rea-
liter differre est essentialiter. Sed
qvatenus notat revera, non verbo-
tenus, aut *κατὰ φασιν* duntaxat &
modum loquendi ab altero esse di-
stinctum. Et hanc differentiam
non inferre compositionem a-
liquam nec *physicam* nec *Metaphy-
sicam* nec *logicam*, qvilibet jam vi-
det, qvi terminos novit.

(e) VERBUM) qvomodo
Christus vocetur *Verbum prima-
rio ob aeternam generationem* in Sy-
stematibus Christianorum ubi-
vis ferme docetur. Hoc taxat
jam Mohammedanus, qvi Christū
ante Mariam secundum Divi-
nam Naturam non extitisse cre-
dit. Eqvidem & Mohammedani
Christum vocant *λόγος* *verbum*
sed longe in alio sensu, ut nos
Christiani. Sicenim *Beidavi* apud
Hottinger. in Histor. Orient. p. 178.
hanc fingit rationem: *Sic apella-
tur Isa quia ad verbum seu mandatum*
*DEI extitit absq; Patre, & Juventus e-
jus miraculis conspicua fuit, qua qvi-
dem nota sunt viri ex benedictione di-
vinā prohi & rerum copia affluentis.*
Et ulterius meminit *Hottinger. l.c.*
se *Oxonii* in museo *Gravii* in *Lexico*

qvodam *Arabico* legisse Chri-
stum vocari *verbum DEI*, qvod uti-
lis fuerit religioni, qvemadmodum
dicitur, *hic est gladius DEI, leo DEI.*
(f) DEUM) Cum Moham-
medani Filium DEI ante Ma-
riam non extitisse credant, nec
Deitatem ejusdem admittunt.
Hinc *Ahmed Ben Abdala* jam de-
nuo, ut supra, negat *Christum esse*
verum DEUM, idqve contra Chri-
stianos nunc tueri conatur, o-
stendens simul eo ipso reipsā in
articulo de CHRISTO idem fer-
me sentire Mohammedanos, qvōd
Sociniani belli illi Christiani
sentire solent, qvorum & Mo-
hammedis parallelismum osten-
dit *Hotting. in Hist. Or. l. 2. c. 3. 108.*
p. 361, sqq. conf. & Dn. D. Jo. Mich.
Lang. de Fab. Mohammed. c. 1. §. 3. &
4. p. 14. seqq. Sed uti contra Soci-
nianos, ita & contra Moham-
medem firmum stat hoc Chri-
stianorum de Deitate Salvato-
ris nostri dogma, qvōd invi-
ctissimis argumentis in syste-
matibus Nostratum probatum
vide, ex qvibus pauca qvādam
hic repetimus. Ut vero contra
Mohammedanos eo distinctius
agamus, contra eosdem dicim⁹
(1) *Christus secundum Divinam suam*
naturam, ut secunda Deitatis persona
jam extitit ante Mariam. Prob. (1)

ab

ab expressio Christi asserto *Joh* hac vero fuit ab aeterno *Prov.*
VIII, 58 ubi Judæos putantes, ipsi *VIII, 22, 59.* Et quæ istiusmodi in-
ante Mariam non extitisse, his finita alia. Dicimus (III) *Christus*
verbis repellit: *Antequam Abra-* est verus *DEUS* non per gratiam, vel
ham fuit ego sum. Cum ergo Mo- nomine, sed per naturam & re. Pro-
ham medani Christum pro Pro- bant id satis (1) nomina quæ ha-
pheta habeant, Evangelia etiam bet (2) attributa divina, quibus
ut divina admittant, fateri de- gaudet (3) opera divina quibus
bent asserti hujus veritatem. De- claret (4) cultus ille divinus,
quæ præ aliis admodum solide qui ipsi exhiberi debet. Quæ
etiam agit *B. Dn. D. Michael Wal-* omnia infinitis Scripturæ dictis
sher in dissert. de Jesu ante Mariam quibus ipsi Mohammedani con-
Witteb. Ann. 1688. hab. p. 35. uq. ad tradicere nequeunt, Systemata
fn. (2) quia missus est à Patre, nostra probant. Dicimus (IV)
cum carnem assumeret *Gal. IV, 4.* Et sic *Christus Filius DEI* est non ad-
ergo ante Mariæ conceptionem optivus, sed naturalis, ex essentia Patris
jam extitit. (3) quia jam extitit ab aeterno genitus. Prob. (1) non
ante Prophetas *1. Petr. I, 11.* tem- saltem ex illis locis quibus dici-
pore Davidis *Math. XXII, 43.* tem- tur expresse *Filius DEI*, verum
pore *Jesæ* *Joh. XII, 41.* tempore & ex illis locis, in quibus cum
Israelitarum in deserto *1. Cor. X,* emphasi vocatur filius *DEI* u-
4. &c. Dicimus (II) Imo & jam an- nigenitus *Joh. I, 14. c. III, 16. & pro-*
te conditum mundum ab omni aeterni- prius *Rom. VIII, 32. &c.* (2) quia
rate extitit. Prob (1) quia ver- Christum verum *DEUM* esse jam
bum dicitur fuisse in principio *Joh.* probatum est. Hinc cum is ipse
I, 1. qui vero in principio fuit, verus *DEUS* & Filius *DEI* audit,
ille & jam ante principium de- non nisi per generationē quan-
buit fuisse. Qui vero ante prin- dam æternam hoc fieri potuit.
cipium fuit initium non habet Quæ & confirmant tot Scripturæ
& per consequens ab æterno loca Sunt qui putant, nonnullos
extitit. (2) Quia *Apoc. I, 8.* dici- Mohammedanos veritate loci il-
tur qui est, & qui fuit. cum quo lius *Psal. II, 7.* ita convictos fuis-
cōf. *Ebr. XIII, 8.* (3) quia expres- se, ut eum de *Christo* explicave-
se Christus dicitur sapientia hy- rint, quemadmodum *Gaudagno-*
postatica, *Luc. VII, 35.* sapientia/lus meminit, celeberrimum il-
lum

lum inter Mohammedanos libri
Chamusi auctorem ejus sententia
 esse; alia tamen Mohammeda-
 norum scripta contrarium lo-
 quuntur, licet contra veritatem,
 quæ utique in citato loco claris-
 sima est. conf. & hic *Marracc. in*
Prodrom. part. 3. c. 15. pag. m. 301. sq.
 Brevitati studentes reliqua tace-
 mus, quæ ex Christianorum pro-
 lixioribus Systematibus peti po-
 terunt. Dicimus (V) Idem hic
 ipse Filius DEI, ut impletionem legi
 & effuso suo Sangvine Justitia divina
 satisfaceret, in plenitudine temporis hu-
 manam assumpsit Naturam. Quod
 prob. (1) ex tot V. T. vaticiniis,
 in quibus Messias ut verus DEUS
 & verus homo describitur. Vide
 ex infinitis aliis locis plane egre-
 gium dictum *Jerem. XXIII, 5. 6.*
 petitum *C. XXXIII, 15, 16.* (2) ex di-
 ctis N. T. ubi clarissima litera est
Job. I, 14 & 1. Tim. III, 16.

(g) SEPARARI Hoc non fe-
 quitur ex Christianorum Do-
 ctrinâ. Non enim ita generatur
 Filius DEI, ut separetur ab essen-
 tia DEI, est enim ὁμοούσιος cum
 Patre. Nec diminuitur nec au-
 getur hic essentia DEI, quæ ubi-
 vis à Christianis creditur immu-
 tabilis, nec separatur Filius à Pa-
 tre, ut pars quædam. Contrari-
 um patet ex ἀδιαχώρησι illâ &

quæ Christiani in SS.
 Trinitate est credunt ex *Job. XIX,*
10. C. XVII, 21.

(h) PRONUNCIATIONE
 &c.) Confunditur hic verbum
 Θεογονία cum Γενεσις. Hoc
 non illud nos Christiani intelli-
 gimus, quando Christum ut ver-
 bum ex essentia Patris produisse
 credimus. Hinc nec tabulæ Mo-
 sis possunt dici DEUS, quia spe-
 ctant ad verbum DEI Θεογονί-
 α, non Γενεσιν.

(i) GENERATUM IN MEN-
 TE) Hic rursus non recte in-
 telligit Mohammedanus Chri-
 stianos, quando enim hi cum
 Patribus nonnullis dicunt, patrem
 mente seu cogitatione genuisse
 Filium, sicut verbum nimirum,
 internum per cogitationes men-
 tis gignitur, tum saltem simi-
 litudine quædam utuntur ad
 mysterium hoc aliquvaliter illu-
 strandum, non vero ad modum
 generationis, quæ inenarrabilis est, de-
 terminandum, proprie vero lo-
 quuntur Christiani cum Scriptu-
 râ, cum docent, Filium ex essentia
 Patris ab æterno esse genitum, & hinc
 esse Filium ejusdem ut essentia,
 ita & æternitatis cum Patre. Hæc
 cum non intellexerit Moham-
 medanus, varia absurda cumu-
 lat. Sic enim (1) confundit

imaginem

Sed hic animadvertendum est, nomen DEI non pertinere, nisi illi soli, qui caret principio, fine & mutatione, (k) qui non metitur tempore, quia DEUS est unica essentia, à quo tempore præterito nihil detractum est, neque futuro quidquam ei potest accedere, cum sit stabilis & permanens. Sed Christus D. N. JESUS, quem dicunt esse DEUM & hominem, quando in æternitate erat in Patre, non erat in ventre Virginis Mariæ, sed potius, postquam DEUS creavit Virginem Mariam, venit prius in ventrem ejus, quare ergo vocant DEUM eum, qui mutat locum quem antea non habebat? Præterea quando erat in Patre, erat omnino expers carnis. Sed tandem in Virginis ventre, ubi acquisivit id, quod

G

antea

imaginem *essentialem* cum *accidentali*: Non in hoc; sed in illo sensu Filius Dei dicitur *imago Patris*. (2) Absurda est argumentatio, quod Filius Dei post imaginationem demum fuerit, non vero ante eam, cum certum sit, & dudum similitudinibus quibusdam, e. g. radiorum solarium, fontis scaturientis, à Christianis declaratum, dari quandam emanationem etiam effectus à causâ, qui cum causâ suâ sit tempore simul. Multo magis hoc loco Filius æque æternus erit ac Pater, *cujus egressiones ex Patris essentiâ sunt ab æterno*, Mich. V, 2. adeoque hic nullum *conciipiendum*, quo Pater fuerit prior, & Filius posterior

cum simul ab omni æternitate fuerint, licet *modum* nesciamus, qui & tremendum hocce Mysterium magis miramur, quam rimamur. (3) Frustra instantia affertur a creaturis ab æterno in mente Dei imaginatis, quippe quæ essentiam ab æterno non habuerunt a Patre per *generationem* communicatam, ut Filius; sed in tempore saltem eam, & quidem in *creatione* acceperunt.

(k) MUTATIONE) Argumentum Mohammedani contra Deitatem Filii Dei forte hoc erit: *Quod non caret principio, fine & mutatione, ille non est verus Deus. Atqui Christus. E. Min.* prob. quia homo natus initium habuit, & mutavit locum, quem antea non habuit, & in

antea non habebat. Sane ipsi sibi ipsis contradicunt (1) dicentes, prius fuisse in Patre, postea in ventre Virginis, prius Deum, postea hominem. Nam cum Deus sit proprium nomē creatoris, & homo creaturæ, impossibile est, quod idem sit creator, & creatura. Creator enim est prius creatura, & in DEO ut dictum, non datur prius vel posterius.

Christiani explicantes Trinitatem ajunt esse DEUM unum & trinum, tres Personas, & unum solum DEUM, id est, DEUM Patrem, DEUM Filium, & DEUM Spiritum Sanct. ita ut Filius sit æque plene & perfecte DEUS ac Pater, & pariter Spiritus Sanct. Quibus respondeo unicam & simpli-

& in Virginis ventre acqvisivit, quod antea non habuit &c. Respond. Neg. absolute Min. Nam (1) Filius Dei carnem assumens non *mutatus* est, nec *passus* est physice aliquid (quomodo à corpore anima per unionem patitur vel mutatur?) Sed potius immutabilis *egit*. λόγος enim carnem assumpsit in sui personam, in subsistendo humanitatem terminavit, & inmeatione illa activâ intime & circum circa H. N. pervasit. Non vero contra Humana natura alteravit Divinam. Et sic Deus *caro* quidem *factus*; non vero *in carnem transmutatus* est. Mysterium hoc credimus, quia revelatum est Job. 1, 4. quicquid etiam contra ogganiat ratio, quæ & hic

captivanda est. (2) quæ in ventre Virginis Christus acqvisivit, ea non secundū Divinam naturam, sed secundum H. N. acqvisivit. Et distinguere hic omnino debet inter *subjectum* quod & *quo*, quod ubi-vis confundit Mohammedanus.

(1) CONTRADICUNT) Novum argumentum hoc est contra Divinitatem Filii Dei, dum Mohammedanus putat, contradictionem esse: in Patre esse, & postea in ventre virginis, creatorem esse & creaturam. Resp. (1) Nulla hic contradictio. *Div* *versus* enim hic datur *respectus*, In Patre Christus ab æterno fuit *secundum Divinam* N. in ventre virginis fuit *secundum H. N.* (2) Mohammedanus concipit sibi hominē *Deo personaliter oppositum*.

At

simplicem essentiam non constare partibus (m) inter se distinctis, hoc esse proprium mixtorum & compositorum corporum. Et cum DEus sit unus solus in essentia & attributis, nulla potest assignari causa alicujus distinctionis personarum, vel partium. Nam eo ipso, quo daretur in DEO aliqua distinctio partium vel personarum, non esset DEus, quia quicquid constat partibus, necesse est, quod sit creatum, vel factum ab alio, & quod sit compositum; & omne quod compositum est, non potest carere suis partibus. Igitur si quod asseritur à Christianis verum, Essentiam DEI esse tres personas, & ex omnibus simul fieri unam, non posset dari Pater sine Filio. (n) Filius sine Patre, & Spiritu Sancto. Si dicant, posse dari unum sine aliis duobus, igitur duo alii sunt superflui omnino, & daretur aliquid superfluum in DEO. Quam vero detestandum hoc sit ipsi viderint.

Quomodo autem hæc unitas DEI intelligi debeat, ap-

G 2

pa.

At Christus talis homo non fuit, quia Deo (cum tota plenitudo divinitatis in illo habitet *σωματικῶς* Coloss. II, 9.) *personaliter unitus est.*

(m) PARTIBUS.) Denuo hic argumentatur Mohammedanus contra Mysterium SS. Trinitatis h. m. *Quod constat ex partibus, id ceu compositum Deo non competit.*

Atqui Trinitas. E. Min. probat, quia personæ sunt partes. Respond. Neg. Min. Vocabulo enim *Persona* hic plane ineptissimus significatus, *partis* scilicet, tribuitur,

quæ spectat ad totum aliquod compositum, seu mixtum. Quo in sensu nemo Christianorum, orthodoxorum scilicet, unquam descripsit vocabulum *Persona*, quod potius de *subsistendi modo* explicant. vid. *Systemata Nostratum*, & omnis absurditas, quam hic Mohammedanus fingit, evanesceat.

(n) PATER SINE FILIO &c.) Et hic in sententiâ Christianorum nihil est absurdi, modo notetur distinctio inter *ordinem in subsistendo*, & *in agendo*, & inter

paret in animâ (o) rationali evidenter, si attente quis consideret ejus essentiam, quæ una & sola expers etiam omnis compositionis & partium reperitur. Anima non est in corpore eo modo ut aqua in vase. Aqua enim partes, quæ inferna vasis occupant non sunt eadem, quæ superna occupant, unde fit, ut etiam infernæ partes prius calefiant superius. Si hoc idem fieret eodem tempore partes animæ possent intelligere, aut percipere discursum, aut rationem aliquam, quam tamen reliquæ partes non perciperent. Unde sequeretur absurdum, eandem animam eodem tempore intelligere & non intelligere, quod omnino ideo repugnat suæ essentiæ & naturæ, quia est una sola essentia expers omnis compositionis & partium. Cum igitur in animâ à DEO creata reperitur hæc excellentia unitatis & indivisibilitatis, quanto perfectius reperietur in ipso Creatore, qui creator est omnium, & causa causarum, in quo non est prius & posterius, cui omnia sunt præsentia, tam præterita quam futura, qui nihil ignorat, qui novit, quot guttas habet mare, & quot minutis & gradibus consistit cœli & terra. Denique ita unus, ut æternitate nullus alius præter ipsum esset, & nunc etiam rebus attente consideratis, non est etiam, nisi

inter opera illa, quorum doctrinam habemus in omnibus ferme Systematibus.

(o) ANIMA &c.) Ex hoc simili vult Mohammedanus probare unitatem DEI. Quamvis autem hoc simile omnino & in multis sit dissimile. Nihil tamen & ex adductis evincitur contra Christianos, qui unitatem DEI nullo

modo negant, nec Trinitatem Personarum statuantes compositionem in DEO faciunt, quam omnibus modis remouent. Potius Mohammedani attributa ab essentia realiter d'ferre docentes, compositionem hanc in DEO inferunt. Pudeat ergo Mohammedanum arguere Christianos criminis, cujus ipse reus est.

(p) SPI-

nisi solus ipse. Nam etsi tota hæc machina orbis apparet, tamen re attente consideratâ cognoscemus, ex se nihil esse, potius à DEO solo esse, & opus solum suæ potentia ac voluntatis. Et quisquis per gratiam DEI noverit, omnia hæc esse opus manuum ejus, dicit, exaltetur, & glorificetur potentia & voluntas essentia altissimi, & sine dubio cum omne opus pendeat à potentia, potentia à voluntate, & voluntas ab essentia invenietur omnia esse à DEO, & non esse nisi unum solum DEum omnipotentem, incomprehensibilem, cui attribuitur omnis perfectio & plenitudo, cujus S. nomen glorificetur. Amen.

Christiani dicunt, Christum Dominum nostrum JESUM esse DEum, quia est Spiritus (p) DEI, adjuti testimonio

G 3

nio

(p) SPIRITUS DEI Prolixè hic exponit Mohammedanus, quò in sensu Christus dici potest Spiritus DEI. Dicitur sic Christus in Alcorano Surat. 4. v. 169.

1. m. 89. sq. ubi ita : *انما المسيح*

عيسى ابن مريم رسول الله

وكلهم القتها الي مريم

مروحة i. e. Certe Christus Jesus

Filius Maria est legatus DEI & Verbum ejus, quod immisit in Mariam, & Spiritus ab eo. Sic & Surat. 66. v. 12. p. m. 515. de Maria legitur :

فلما قلنا يا مريم امنى

وانسفلموس فيا روحا

stro. Præter eas adductas autem ab Ahmet Ben-Abdala rationes, ob quas Christum sic dici autumat, adhuc aliæ à Mohammedanis solent adduci. Sic enim Gellæddin. in Surat. 66. citat. id ita explicat, quia Christum opera Gabrielis, quem Mohammedani, sicut & alios Angelos, Spiritum Dei vocant, conceptum fuisse dicit. Sic enim sonant ejus verba : De spiritu nostro nempe Gabriele cum insufflavit in aperturam tunicae ejus. (i. e. Maria) ad collum efficiente DEO, ut flatus ejus perveniret ad vulvam ejus, & ex eo conciperet Jesum. Adhuc alias rationes adducit Ahmet Filius Mohammed Thalebiensis Magnus Alcorani commentator & com-

men-

nio Alcorani, qui aperte dicit Christum esse Spiritum DEI, Fateor hoc verum esse, tamen tribus modis hoc intelligi posse.

1. Ob ejus excellentiam, fuit enim unus ex Sanctissimis Prophetis missis à DEO in mundum, cui concessit Spiritum prophetandi, & quemadmodum omnia templa DEO dicata, dicuntur Domus DEI (etsi reliqua ædificia & domus totius orbis sint etiam DEI) ita Christum ob ejus sanctitatem vocamus Spiritum DEI.

2. Judæi asseriebant Christum natum esse in peccatis cum aliis hujusmodi turpibus calumniis. DEus vero ab hujusmodi calumniis liberavit benedictam Virginem S. Mariam, & fecit falsos Judæos mendaces, affirmans in sacro Alcorano, eum esse Spiritum ejus, & addit præterea, eum esse similem Adamo, quem è luto fecerat, & in eum sufflaverat vel immiserat Spiritum vitæ.

3. Lingvæ arabicæ proprium est, dare cuicunque rei nomen

mentorum, ac fabularum insignis architectus, apud *Marracium in Prodrom. ad Refutat. Alcor. Part. 3. c. 18. p. m. 385. sqq.* Qvas rationes varias Mohammedani procul dubio excogitant, quia vident, locum hunc *Alcorani* à Christianis nonnullis in primis Pontificiis contra se urgeri. Maxime quoque locum hunc tenuisse adolescentem quendam Christianum, qui fuit sub potestate supremi Arabum Principis *Aaronis Raschidi*, qui regnavit *Ann. Christi 786.* fatetur

Thalebiensis ap. Marrac. l. c. p. 388. sqq. Sic enim refert, quo pacto curaverit Imperator Adolescentem hunc omnibus blanditiis & deliciis ad sectam suam attrahere. At ille semper constantior in fide suâ apparebat. Interrogatus à Principe quid ipsum detineret, ne *Moslemus* fieret, respondit: in *Alcorano* esse argumentum probans illud ipsum, quod Mohammed negat in eo, vocatur enim ibi Christus Verbum DEI, quod immisit in Mariam & Spiritus

ab

nomen aptum ejus origini, vel exprimens originem rei. Cum igitur quicquid in mundo est creatum sit à DEO duobus modis : primum per generationem, ita omnes homines procedunt unus ab alio. Et quamvis DEUS sit creator, & præcipua causa hominum (qui omnes creati sunt à Deo) solemus tamen more vulgari dicere, Johannes est Filius Petri, assignando externam causam generationis, & internam creationis, sed ascendendo gradatim à Filio ad Patrem, à Patre ad Avum, &c. tandem veniendum est ad Adamum, ubi cessat externa causa generationis, & cum restat sola interna causa creationis DEI, propterea vocamus Adamum Spiritum DEI, & ita etiam Christum. (Gratia & benedictio DEI sit supra eum, & supra nostrum Prophetam Mahumetem) & cum Christus creatus sit à solâ interiori causa, & non à viro aliquo, non potest alio nomine insigniri, quam Adamus, qui dicitur Spiritus DEI non tamen eos ita vocamus eum parentes ipsorum (volente sic DEO) fuerunt causa generationis. Adamus vero & Christus, qui carent hujusmodi causa, vocantur opus solum DEI, & Spiritus DEI.

Præ-

ab eo. *Nonne inquit, hæc est fides Christiana, quod scilicet Jesus est pars ex eo (nempe DEO?)* Hoc audiens vehementer doluit *Raschidus*: cumque vocasset sapientes, & Doctores, nullus ex iis potuit adolescentis argumentum solvere. Advenerat tunc forte è regione *Charasana* vir quidam doctus in Alcorano, nomine *Aly filius Hoseini*. Hic jussu Imperatoris locutus est cum adolescente Christiano, ejusque argumento audito nescivit statim respondere, sed juravit per Deum, se nihil gustaturum, donec responsum ad argumentum adolescentis inveniret. Ingressus igitur domum obscuram & tenebrosam clausit ostium, & coepit legere Alcoranum attentè, donec pervenit ad Suram:

Geni-

Præterea notari debet in Christo perfecta & absolutum esse quatuor genera creationis. DEUS enim omnipotens architectus totius hujus machinæ, ut cognosceremus virtutem, & vim creandi esse solum liberæ voluntatis, ac potentia, quæ nullis subjicitur regulis.

Primum creavit omnes materias ex nihilo, & Adamum ex terrâ, & Evam ex Adamo,

Et

Genus flexa, in quâ sunt ea verba: *Et subjecit vobis ea quæ sunt in cælis & quæ sunt in terrâ omnia ab ipso.* Tunc exclamavit elatâ voce, ut aperirent portam; & egressus legit hæc verba adolescenti coram Raschido, & ait: *Si ex eo, quod Jesus est verbum Dei & Spiritus ab eo, est pars illius: sequitur quod omnia quæ sunt in cælo & in terra, cum sint ab eo, sint pars illius.* Hoc argumento convictus adolescens Mohammedis legem amplexus est. Hæc ex *Thalebiensi*. At *Marraccius*. l.c. p. 391. testatur se legisse vitam *Raschidi*: sed nihil in eâ reperisse de isto Ganymede; se id tantummodo observasse, Christianum quendam juvenem Medicum ingeniosissimum fuisse huic Imperatori in magno pretio, eo quod per venæ sectionem illum ab apoplexiâ liberasset. Verum quicquid sit de hoc (1) ineptissima

fuit hujus Doctoris *Charasani* responsio, etiam admissio crassissimo illo errore, in quo versabatur adolescens, qui putabat, Christum esse partem DEI, quâsi DEUS posset in frustra secari. Cum non omnia à DEO sint eodem modo. (2) Nec tantum præsidii in asserto hoc Impostoris Christiani quærent, ut magnam impendant curam circa inquirendum sensum Mohammedis, quando Christum Spiritum DEI vocavit. Quin potius (3) absurda est hæc locutio Mohammedis. Secundum Scripturam enim hoc nomen potius est tertiæ personæ Trinitatis, quo ejus processio probari solet, quam Filii DEI. Ne tangamus hæc vice absurda Mohammedani reliqua discursui ipsius passim immixta, quæ jam legisse est refutasse.

(q) Su²

Et deinde ex Adamo & Eva totum genus humanum. Denique deerat creare creaturam aliquam ex solâ matre sine Patre, & hic fuit Christus, in quo perfecta & absoluta fuit creatio tota, id est Adamum sine patre & matre, Evam ex patre sine matre, Christum ex matre sine patre, & reliquos homines ex patre & matre. Si igitur Christiani vocant Christum Filium DEI, quia Spiritus DEI est, necesse item est, vocent eodem jure Adamum Filium DEI. In tabulis enim Mosis dicitur, Deum creasse Adamum, & inspirasse in eum ex ejus Spiritu vitam, igitur hâc ratione tribuunt DEO duos Filios, quod absurdum est.

Præterea dicunt Christiani, suscitasse mortuos, (q) sanasse ægros, dedisse visum cæcis. Et verissimum est, hæc ab ipso facta miracula, sicut & reliqui etiam Prophetæ fecerunt virtute Dei, ut patet ex V. T. ubi legitur, unum ex Prophetis dixisse campo ossibus mortuorum hominum pleno, audite verbum Dei, ac è vestigio omnes fuisse suscitatos. Majus certe hoc mirandum est miraculis Christi, de quo Christiani affirmant, eum solum tres suscitasse. Sed noster sacer Alco-

H

ran

(q) SUSCITASSE MORTUOS &c.) Inter alia argumenta pro Deitate Salvatoris nostri & illud solet esse, à miraculis ipsius desumptum. Ad hoc argumentum vero excipit Moham-
medanus, dando instantiam à Prophetis, qui (1) eadem præstiterunt, imo (2) plus præstiterunt, exemplo Prophetæ istius in campo ossibus mortuorum hominum pleno, qui procul du-

bio est *Ezechiel*, vid. Ejus *cap. XXXVII*. Sed Resp. (æ) magna est differentia inter miracula, quæ ediderunt Prophetæ, & quæ edidit Christus. Prophetæ ediderunt quidem miracula; sed non *ἀνέγειραν*, aut virtute propriâ; sed Dei, ut Apostoli virtute Christi *Act. II, 6. c. IX, 14.* nec ediderunt ea ad gloriam suam; sed Dei, qui ipsos misit. Contra vero Christus edidit miracula

ran (r) tot refert miracula D. N. Jesu Christi, ut ad ea referenda opus esset integro volumine, Elisæus Propheta etiam sulcitavit mortuos; sanare ægrotos, dare visum cæcis omnes Propheta fecere, præcipue noster sacer Prophe-
ta

acula (1) *αυτοκρατορας* pro libero suo arbitratu ac bene placito proprio, æq; ac Pater *Matth. VII. 2. Job. V. 21.* (2) in propriam suam laudem ac manifestationem Deitatis suæ *Job. II. 11. c. I. 14.* (3) ita ut exieret ab eo virtus quædam infinita, ac divina, quâ interdum tales morbi illico sunt curati, quales nulla virtus humana & finita curare potuit. *Marc. V. 30. Luc. VI. 19 c. VIII. 46.* Imo & (4) ita Christus edidit miracula, ut et aliis in nomine suo hanc vim concesserit, Apostolis scilicet suis. Quale quid itidem Prophetæ facere non potuerunt. conf. hic præ aliis B. Feuerborn. in *Antiochorod. Disp. 13. tit. 13. 199. p. m. 203. 199. Resp.* (3) Quod exemplum *Ezechielis* attinet, id non probat, quod probare debebat. Nam (1) *Ezechielis* hæc fuit saltem visio. Et (2) si etiam reapse miraculum hoc præstitisset, non tamen id propriam virtute fecisset, quâ olim Christus mortuos omnes resuscitaturus est *Job. V. 25. 199.* Alias respiciat *Mohamme-*

danus miracula Salvatoris nostri omnia, & revera reperiet, quæ nemo unquam Prophetarum fecit, nec unquam quis faciet. Qvale e. g. est *resuscitatio sui ipsius propria virtute facta. Job. 11. 19.* Hinc & *Augustinus* recenser miracula quædam Christi, quæ nemo unquam Prophetarum fecit, vel imitatus quis. Ita enim de his *Epist. 3. Tom. 2. Opp. p. m. 13.* scribit: *Sed tamen & aliquod proprium facere debuit: Nasci de Virgine, à mortuis resurgere, in cælum ascendere. Hoc Deo, qui parum putat, quid plus expectet, ignoro.*

(r) ALCORAN) Conf. hic locum ex *Surat. 3.* à nobis jam p. 10. citatum, in quo & miracula Christi recensentur, quæ & alibi sæpius agnoscit Alcoranus. Vid. *Surat. 5. v. 109. 110. p. m. 108. sq. conf. & ejusd. Surat. v. 112. sq.* Et si quæ istiusmodi loca alia, quæ hæc vice tacemus. Sic & in aliis suis scriptis Mohammedani miraculorum Christi mentionem faciunt. Sed & fabulas multas immiscet, procul dubio ex scriptis
illis

ta Mahumerus, (s) ut ex libro miraculorum ejus apparet, quem mitto, ut qui voluerit, possit ea legere.

H 2

Vete-

illis apocryphis, quorum multi prostant, desumas. Qvalis v.g. illa est, quam *Alfaddius* in *Sura*: 3. refert, Judæos scilicet conclusisse filios suos adolescentes in quâdam domo, ne cum Jesu ipsis coævo familiariter versarentur, quem falso Magum existimabant, quia videbant ab eo miracula fieri, interim inquit auctor citatus: *venit Jesus querens ex eo, dictumque fuit illi: non sunt hic. At ille, quoniam, inquit, est in hac domo? responderunt ei: porci. Tunc ait Jesus: ita sit. Cumq; domum aperuissent, ecce illi apparuerunt porci.*

(f) MAHUMETUS) Tribuit hic Mohammedanus Impostori suo miracula, quorum catalogum aliquem Serenissimis Principibus transmisit. Et qui dem infinita ferme passim fingunt. *Gregor. AbulPharaj. de Orig. & morib. Arab. sect. 1.* quædam recenset his verbis: *Narrantur etiam de eo miracula quædam, qualia luna fissura, arborum ei obviam eun- rium processus, quod à lapidibus salu- raretur, & quod aqua inter ipsius digi- tos scaturiret, quod turbam multam*

exiguu cibo saturaret, quod ipsi adge- misceret trabs, quod apud eum que- reretur Camelus: quod ei testimonium perhibuerit ovis asia, cujus armus ipsi dixerit: cave me comedas, veneno siquid- dem in sectum. Et quæ his similia, quorum plurima examinat & refutat *Marraccius*, uti jam supra notavimus p. 31. (g). Ubi & simul judicium aliquod de iisdem dedimus. Quod si vero ulterius quis hoc velit probatum, Mohammedem scil. nulla vera miracula edidisse, is sequentia ob- servet argumenta. (1) Quia Mohammed ipse testatur, se non esse missum ad miracula edēda, quare & toties miracula in Alcora- no recusat, uti jam supra proba- vimus. Et sic non habuit verbum, sine quo miracula sunt nul- la (2) Quia non, ut miracula Chri- sti, versantur circa *momentosa*; sed plerumque circa *levia* passim ac *ridicula*. Qvalia sunt *gemitus ille & ejulatus puerilis trunci aridi in O- ratorio Medinensi, eo quod Moham- med in concionando non amplius sibi humeris inniteretur, item bestiarum, lapidum, montium, glebarum salutatio, familiaruq; collocutio, & quod ar- bores*

bores vocata ab ipso sive alium in cam-
 po exoneranti umbram dederint (3)
 Quia passim nullam vel utilita-
 tem vel necessitatem habuerunt, ut
 miracula Christi, tot ciaudos,
 tot cœcos, mutos, aliosque æ-
 grotos per miracula curantis,
 mortuos resuscitantis, velum
 templi scindentis, sepulchra
 aperientis &c. (4) Quia ea, quæ
 aliquid veri miraculi redolere
 videntur, quæ tamen paucissi-
 ma sunt, vel *ficta*, vel *vana* sunt,
 ut exemplis docent B. Pfeiffer in
Theolog. Judaic. & Mohammed. Exerc.
6. th. 4. p. m. 269. sqq. & Marracc.
tot. Part. 2. Prodrumi (5) Quia adeo
 variis & sæpe contrariis modis
 referuntur etiam ab iisdem, qui
 testantur, se ea vidisse, ut vel tan-
 tum ex hoc existimari possit, esse
 commentitia. Quo accedit,
 quod passim referantur ex audi-
 tu, ita ut sæpe relatio deferatur
 ab uno ad alium per octo, vel
 decem generationes. vid. Mar-
 racc. l. c. p. 347. sqq. (6) Quia in fin-
 gendis fabulis & mendaciis Arabes
 præ aliis sunt promptissimi, ut va-
 riis speciminibus probat Mar-
 racci. l. c. p. 351. sqq. (7) Quia nul-
 lum ferme miraculum Moham-
 medis reperitur, quod naturalem
 hominis, vel dæmonis facultatem
 excedat, præsertim cum pleraq;

sint ex eorū genere, quæ à præsti-
 giatoribus, Magis & ariolis fieri
 consueverunt. (8) Quia eodem
 modo & Gentiles probare pote-
 runt *ficta* suamiracula, inter quæ, &
 Mohammedis comparisonem
 prolixam instituit Marracc. l. c. c.
 10. tot. p. 412. sqq. (9) Quia impossi-
 bile est, DEUM concurrere ve-
 ris miraculis ad confirman-
 dam *falsam religionem*. Cum enim
 DEUS Christianam religionem
 & Christi & Apostolorum mi-
 raculis, quæ Alcoranus & Mo-
 hammedani ipsi pro veris ha-
 bent, confirmaverit, necessa-
 rio fatendum est, Christianam
 religionem bonam esse & ve-
 ram. Ergo impossibile est, DE-
 um per vera miracula Moham-
 medismū, qui Christianismo ex
 diametro opponitur, compro-
 basse. Ad quod respondere ne-
 queunt Mohammedani, nisi for-
 te hoc: Christianismum miracu-
 lis fuisse confirmatum, *quam diu*
bonus fuit, postea vero degene-
 rasse, & per Mohammedem no-
 vam debuisse introduci religio-
 nem. Ad quod vero respond.
 Christianismum, *universaliter* sci-
 licet, degenerasse, vel *mutatum*
 fuisse, plane nullo argumento
 probare possunt Mohammeda-
 ni. Contrarium vel ex eo con-
 stat,

“Veteres (t) Christiani alter explicabant Trinitatem, quam moderni, dicebant enim, ex iis tribus, Essentia, Sapientia, Vita eam componi, Essentiam Patrem, Sapientiam Filium, & Vitam Spiritum S. esse affirmantes, omnes vero tres simul *verum solum* *DEum esse. Modernorum sententia jam superius explicata est, & ex utriusque inter se pugna & dissensione apparet, ambas esse falsas. Si vero moderni dixerint sententiam veterum veram esse, sibi ipsis sane contradicunt, quia moderni dicunt Filium esse verbum, & Spiritum S. mutuum amorem Patris erga Filium, & Filii erga Patrem, veteres tamen Filium esse Sapientiam & Spiritum S. vitam vel Spiritum. „ Et si dixerint utrumque esse verum respectu diversarum considerationum, vel veterum sententiam esse solum comparisonem.

*Unum legio
Selden, de
Synedr. l. 2.
c. 4. p. m. 571.
ubi & habemus
pericopam hanc
uncinulis
inclusam,

H 3

Re-

stat, quia Christianismus in hunc usque diem observat doctrinam ac instituta, ab auctore suo, Christo scil. proposita. Prolitius argumentum hoc deducit Marraccius, quamvis ex hypothesibus plurimis suis in *Prodrom. part. 3. c. 1. 2. 3. 4. Conf. & hic Hoornbeek in Summ. Controv. l. 3. p. m. 116. sq.*

(t) VETERES &c.) Eandem Veterum sententiam exagitat Beidavi in *Surat. 4. p. 60. ap. Hottinger in Histor. Orient. l. 2. c. 2. p. m. 344.* his verbis: *Constat, eos dicere, in DEO tres esse personas, Patrem Filium & Spiritum S. tribuuntq; Patri essentiam, Filio scientiam, Spiritui S. vitam.* Loqui a. Beidavium ex errore Jacobitarum, vel aliorum Hære-

ticorum Orientalium, vult Marraccius in *Prodrom. part. 3. c. 5. p. m. 91.* Nec accurata & Biblica hæc est locutio, & Personarum distinctio. Minus recte enim in præsentī contradistinctione Patri tribuitur essentia, quæ omnibus Trinitatis Personis est communis: Sic nec accurate in eadem hæc contradistinctione Spiritus S. dicitur vita, quod nomen & Christo competit *Job. XI, 25. c. XIV, 6.* Non ergo promiscue Christianis veterib⁹ omnib⁹ istiusmodi loquendi formulā Moхамедanus tribuere debuisset, quæ apud paucissimos saltē, eosque passim suspecta fidei, occurrit. Contradictio vero quæ hic

vid. hanc
pericopam
uncinulis
inclusam
ap. Selden.
l. c. p. m.
575. sq.

Respond. Modernorum sententiam jam supra refutasse, & veterum refutaturus etiam (volente Deo) ex sententia veterum aliquot sapientum nostræ legis, ut ex Eleumuci libro, qui dicitur Elchora, ubi probat Essentiam Dei esse indivisibilem. Sic 1. Christiani errant, dicentes, Deum, quem adorant, esse tres Acanim (u) quod idem est græce, ac principium s. origo rei, Acanim essentiae vocant Patrem, Acanim sapientiae Filium, Acanim Spiritus, sive vitæ vocant Spiritum S.,,, & ex iis tribus principiis faciunt unum solum Deum, & ita simul dant duas contradictiones in eodem subjecto, dicentes, idem esse unum & tres, quod omni-

hic dicitur esse inter veteres Christianos, & modernos, ut vocat, *Scholasticos* scl. (quorum tamen locutiones itidem non probamus, uti jam supra p. 38. sq. monuimus) tanta non est, ut si defendere quis utramq; velit, tolli nequeat, imprimis contradictione illa, qua secunda Persona modo *verbum* dicitur, modo *Sapientia*, *hypostatica* scilc. plane nulla est, nisi & velimus dicere, Alcoranum quoque; sibi contradicere, qui *Christum* & *verbum* & *Spiritum* DEI vocat, ut vidimus supra p. 53. Nec quantum eandem secundam Personam concernit, quando illa *Sapientia* vocatur, comparatio quædam fingenda, *proprie* quippe sic dicitur, cum intelligatur *Sapientia hypostatica*, non *accidentalis*, quemadmodum & *Verbum*

proprie dicitur. Si de *ὁμοουσιᾳ* fermo. vid. B. Dorisch. in *Theol. Zachar. part. 2. Disp. 4. §. 26. p. m. 171.* & contra *Chamierum* B. Jo. Adam. *Osiand. in Colleg. Theolog. Systemat. loc. 2. thes. 40. part. 1. p. m. 423. §. 425. sq. Ex Patribus. conf. Epiphani. adversus Hæreses l. 2. Tom. 2. hæ. 69. Tom. 1. Opp. p. m. 741.*

(u) ACANIM &c.) Est hoc vocabulum tertium illud, quod ex supra jam recensita observatione, scilicet p. 21. sq. putatur esse corruptum, pro quo forte debeat legi *Archæ*, sive *Archai*: Quod procul dubio erit græcum illud ἀρχαί. Nisi forte iudicio nostro Mohammedanus respexerit ad illud Syrorum ܐܪܚܐ quod Personas SS. Trinitatis efferunt, quod est ܐܪܚܐ radices, s. principia. Sic enim exponitur à *Gjenbari* vox

ara-

omnino impossibile est, quia quod est unum, non est tres, nec quod tres, est unum. 2. Errant facientes essentiam Dei compositam ex tribus rebus, quæ non habent esse, nisi in solâ imaginatione & intellectu, cum sint attributa substantiarum & non substantiæ, quia sapientia non datur sine sapiente, Essentia sine eo, quod est, & Spiritus s. vita sine vivente. Itaque ex solis attributis faciunt personas s. substantias, quod nullus intellectus potest capere. Et ad confirmandam hanc suam opinionem addunt Christiani, creationem non posse dari sine iis tribus rebus, e quibus componunt Deum. Quibus respondetur, Creationem una cum iis tribus indigere præterea duobus aliis, potentia, & voluntate, dicant igitur, esse quinque potius. „Deus vero non occupat locum, neque miscetur alicui rei, vel aliqua res ipsi. In principio enim cum nihil adhuc esset, erat tamen Deus, & erat in se ipso eo modo, quo nunc, & sicut essentiæ Dei non potest misceri aliquid, pari modo nec essentia Dei substantialiter potest misceri rebus aliis, unde patet, verbum non

arabica, quæ à Syris tradita est. Variis quippe nominibus in variis linguis ac nationibus tres SS. Trinitatis Personæ efferuntur. Ab Armenis vocantur *tres anime*, ab Aegyptiis *tres Spiritus*, ab Aethiopibus *tres essentiae*, ab Arabibus *tres Margaritæ*, vel ex Persicâ lingvâ, *Splendores*, & quæ istiusmodi denominationes aliæ, quas magno numero recenset *M. Andr. Müller in Notis ad Excerpta MS. Turcici de Cognit. Dei & Homi-*

nis ipsius a quodam Azizo Nesephao Tataro scriptum lit. C. conf. & Dn. M. Christian. Hoffmann, in Umbrâ in luce c. 2. §. 45. p. m. 180. 19. Sic & huc spectat Syrorum illud קטנא Samaritanis קטנא Unde illud Acanim, quod de tribus radicibus vel principiis Arabes explicant, quamvis alii de substantiis vel Hypostasibus explicent. vid. Buxtorff, in Lex. Chaldaico & Syriaco in hac voc. p. m. 501. Quicquid vero sit, sententia quam Mohammedanus

denus

non potuisse misceri Christo. 3. De Unione (x) illâ Divinitatis cum humanitate diversimode Christiani sentiunt. Quidam dicunt, Divinitatem in Christo esse eo modo, quo accidens in substantiâ, & secundum hanc opinionem Divinitas s. Verbum potest separari â Christi persona, vel sit ut substant-

danus noster refutat, non fuit veterum Christianorum *Orthodoxorum*; sed vel *Jacobitarum* (qui sic dicuntur â *Jacobo Syro*, qui & *Zantalus* & *Baradaus* dictus fuit atque circa a. C. 330. *Eutychanam* hæresin interpolavit tanto successu, ut sub diversis titulis per 40. plus minus regna sparfa sit. *Crus. Turco-Græc. l. 4. p. 297.* & *M. Andr. Müller in Symbolis Syriac. p. m. 6. Jo. Forbes. Instrukt. Histor. Theol. l. 3. c. 17. p. 115.*) vel aliorum *Hæreticorum*, quorum partes non tuemur. Sic enim sententia hæc de *tribus principiis* in S. Codice non est fundata, & præterea saltem est denominatio in relatione ad creaturas. In quâ tamen sic quidem commode tres personas dici *tria principia*, solide satis probat *B. Rudrauff. in Traßacu Philo-Theosophico dissertat. Academicar. disp. 13. de principio et principiaro Qu. 6. p. m. 271. sq.* Frustra igitur hic disputatur contra Christianos.

(x) UNIONE &c.) Oppugnatur hic & tremendum illud *Unionis personalis* mysterium. Quod vero Christiani non nisi ex Scriptura S. probant, cujus loca vide in *Compendiis* & *Systematibus* ubi vis obviis. Quibus qui credere non vult, habeat sibi. Nequaquam vero Orthodoxi Unionem hanc faciunt *accidentalem*, qualis est inter substantiam & accidens (vel inter substantiam & substantiam, sed accidentaliter unitas, qualis est inter asseres) cujus hic Mohammedanus meminit. Sic nec *essentialem*, qualis est inter S. S. Trinitatis personas: nec *naturalem* qualis est animæ & corporis: nec *nude sustentativam*: nec *commixtivam*: nec *parastaticam*? &c. Sed plane *Singularem*, *Hypostaticam* scilicet, ubi duæ naturæ, Divina scilicet & Humana coeunt in unam personam, unde unio audit *naturarum*, non *naturalis*; *personalis*, non *personarum*. vide *Systemata*: Quæ ve-

stantia & ita erit illa unio ex tribus rebus inter se distinctis & diversis, quia tamen illi vocant unum solum Deum, etiam aliud impossibile, aliquam rem posse separari à propria essentia, cum potius sit aliquid inseparabile, eo modo, quo ratio contenta in literis s. characteribus non potest separari ab iis. 4. Aliud præterea inconueniens & impossibile sequitur ex ista unione Verbi cum Christo, & non cum Spiritu S. Opus enim hic aliquo agente particulari s. particularizative (ut ita loquar) qui particulariter agat, ut verbum illud sit in solo Christo, & non in aliis duabus personis, & si in hac Essentia sunt tres personæ (ut volunt) quæ necessarie debent uniri in æternitate. Igitur dabitur alia, quæ neque dicitur Pater, Filius, nec Spiritus S. sed solus unus. Et si dicant, hoc esse ex impossibilibus, i.e. posse esse, & non esse, igitur Christus non est Deus. Deus enim necessario est, & novimus etiam, causam aliquam debere esse, & esse debere eorum omnium, quæ sunt in machinâ hâc orbis, quæ necessariò sit à se & per se, sine aliquâ causâ superiori causante ipsam, quæ si non fuisset è necessariis, sed è possibilibus, omnino indignisset aliqua alia causa superiori, omnis enim causa possibilis, quæ potest esse, & non esse indiget alia causa, quæ dat ei esse, sicut tota hæc orbis machina creata, quæ in æternitate erat nihil, cum nihil aliud esset

I

ro hic obiecit Mohammedanus plane nullius sunt momenti. Sed mentis nugæ. <i>Objic.</i> (1) Sic rem separari à propria essentiâ, secundam nimirum Deitatis Personam à reliquis. <i>Resp.</i> Per incarnationem secunda Persona non fuit separata à reliquis. Nam &	post incarnationem jam factam dicit Christus: <i>Ego sum in Patre & Pater in me Joh. XIV, 10</i> Facta enim incarnatio est sine ullâ Divinæ N. mutatione. <i>Objic.</i> (2) Requiritur hic agens aliquod particulare, ut verbum illud sit in solo Christo. Quod inconueniens & impossibile.
---	---

esset præter Deum: non poterat sane sibi ipsi dare esse, quia poterat non esse, & quia erat ex possibilibus, i. e. poterat esse, & non esse. Propterea indigebat omnino aliquâ voluntate liberâ, unde acciperet esse. Et hæc est causa illa causarum, quæ omnino necessario est per se, & in se, cui laus sit in Secula. Amen.

Reliquos tres articulos, credere eum Creatorem (y) esse, Salvatorem, Glorificatorem, diversis rationibus potest ostendi.

possibile dicit. *Respond.* Principium hoc est principium incarnationis, quod est tota S. S. Trinitas. Et hoc non est inconveniens. Est namque hoc opus ad extra, adeoque omnibus tribus personis commune, salvo & modo agendi, & termino actionis. *conf. Quenstedt in System. part. 3. c. 3. Sect. 1. thes. 24. p. m. 83.* Quibus observatis facile evanescit reliquus obscurior Mohammedani discursus, modo & illud adhuc addatur, necessariam unionem hanc omnino fuisse, non quidem necessitate absolutâ, & consequentia, quod si enim homo non peccasset, necessaria ea non fuisset; sed hypobetica & consequentia propter redemptionem generis humani lapsi, decreti divini ejus gratia ordinationem, & Scripturarum impletionem. In quibus omnibus tamen salva manet

Christi Divinitas. Licet enim nunquam homo factus fuisset, semper tamen DEUS fuisset, uti ab æterno fuit.

(y) CREATOREM &c.) *Christum non posse dici creatorem jam 10. argumentis Mohammedanus conatur probare, ad quæ seorsim respondemus: Et quidem ad (1) nec nos dicimus propterea duos creatores, uti nec dicimus duos DEOS, quando & Patrem & Filium verum DEUM vocamus. Sunt quidem ex Scholasticis nonnulli, qui sic loquuntur. Contra quos tamen vid. B. Rudraaff in Syllog. Extensior. de Creat. qv. 4. p. m. 67. & in Philos. Theol. vel Agar Saræ Exemplar. Exhib. 12. §. 14. p. m. 146. & B. Balib. Mentzer. Tom. 1. opp. p. m. 1080. conf. & B. Calov. System. Tom. 3. p. m. 895. Resp. ad (2) licet verbum non sit ipsa Patris essentia Characterem Patris scilicet*

ostendi, esse errores: (1) quia non potest esse Creator, nisi unus solus, non dantur duo aut tres creatores, aut plures, quia unica & eadem res quæ ipsa sola est, non potest dependere à duabus potentiis, cum una sit, & dum dependeat ab alia potentiâ, non potest simul dependere ab alia. Igitur si Christus est una ex tribus personis, creatura, quæ dependet à Patre, non potest dependere à Christo, nec à Spiritu S. quia s. Personæ Trinitatis creant æqualiter & conformiter, s. una plus alia, & inæqualiter. Si una plus alia, daretur in Deo magis & minus, quod est absurdum. Si æqualiter & conformiter expectandum erit tam uni, quam alteri ad conformiter & simul creandum, & sic esset summus defectus, non posse unam sine alterâ creare. (2) Ex Sententiâ Christianorum Christus est Verbum Patris. Verbum non est essentia Patris; sed potius est in essentiâ, & essentia creat, non Verbum. (3) Christus quo tempore fuit in ventre Virginis s. Mariæ non potuit esse Creator. Et si dicam, eum fuisse simul in ventre Virginis & essentia Patris, hoc impossibile est, cum una & eadem res substantialiter non possit esse simul in duobus locis distinctis. (4) Christiani asserunt

I 2

runt

scilicet notata, alius enim est Pater, alius Filius; est tamen Patri <i>ὁμοῦς</i>, eandemq; cum Patre habet potentiam. Uti ergo Pater creat, sic & Filius. <i>Resp.</i> ad (3) Nimis puerile hoc est argumentum. Non enim dicimus, Verbum fuisse jam unitum cum Humanâ Naturâ, cum per illud mundus creatus. Hinc licet in tempore assumerit carnem,	mansit tamen Creator mundi, quia ut <i>λόγος</i> jam ab æterno fuit, uti supra asseruimus, & probavimus. Ipse DEUS in V. T. sapius in tempore assumsit formâ aliquam externam, in qua apparuit, non diffitente ipso Mohamedano; quis vero dixerit, Deū eo ipso tempore non fuisse Creatorem? Ad (4) licet in morte ruptum fuerit vinculum natura-
---	--

le

runt Christum obiisse, igitur in illis tribus diebus, dum jacuit mortuus in sepulchro necessario debebat fieri cessatus rerum, & omnia debebant perire, quia tunc sustinuit cœlos & terram. (5) Christus erat Hierosolymis inclusus templo, ubi adorabat Deum, quî poterat igitur esse Creator cœli & terræ, quî inclusus erat aliquo cubiculo? (6) Antequam esset Christus, quem dicunt Christiani Verbum, quis creabat & sustentabat machinam cœlorum & terræ, cum Verbum non posset dici creator, ut probatum est. (7) Creator concurrit semper in totâ creatione, sine cujus voluntate nullum movetur folium arboris. Et si (ut Christiani dicunt) crucifixerunt & occiderunt eum, certe sine auxilio creatoris non poterat fieri, ergo Christus se ipsum crucifixit & occidit (si erat Creator) cum Judæi soli sine Dei concursu hoc non possent efficere. Absit tantus error. (8) Christus (ut volunt Christiani) est unus ex tribus personis, & si Creator est, aliæ duæ non creant, & neque dicentur Deus. (9) Aut Christus solus creat sine aliis tribus personis, aut omnes tres personæ simul. Si dixerint omnes per-

le inter corpus & animam; man- fit tamen <i>personale</i> inter D. & H. N. ita ut & in morte Christus fuerit Θεάνθρωπος. Præterea Persona Divina mortua est, sed in sua carne 1. <i>Petr. III. 18.</i> non Di- vinitate. Ergo Divina Persona Divinitate suâ in triduo mortis agere potuit. Quibus obser- vatis, nulla sunt, quæ hic ob- ciuntur. Ad (5) licet Christus se- cundum H. N. inclusus fuerit	cubiculo quoad <i>actum naturalem</i>; quoad <i>actum</i> tamen <i>Personalem</i> fuit ubique, communicationem enim idiomatum divinorum o- mnium H. N. factam nos Chri- stiani credimus ex <i>Coloss. II, 9.</i> vi- de <i>Systemata</i>. Ad. (6) Ante- quam fieret Persona composita, fuit utique <i>Persona simplex</i>, λόγος scilicet ab omni æternitate exi- stens. Verbum autem utiq; di- ci posse Creatorem ad <i>Object. I.</i> jam
--	--

personæ simul, cum sint unica & eadem essentia, ergo in corpore Christi fuerunt simul inclusi Deus Pater, Deus Filius, & Deus Spiritus S. & omnes etiam simul in ventre Virginis Mariæ. (10) Non potuit Christus mori, quia tam occidentes eum, quam cœli, ac terræ periissent, cum omnia sint per Deum, in Deo, & cum Deo, sine quo non possunt esse, & moriente ipso necessario debebant omnia perire. Si dicant non obiisse in quantum Deus, sed in quantum homo, Christiani ipsi dicunt, Christum non esse Deum, & probatum etiam à nobis est, essentiam Dei esse unam, inseparabilem, & quæ non potest minui, igitur quod erat in Christo erat in tota

I 3

essen-

jam diximus. Est enim verbum Hypostaticum. Et hoc utique creator esse nos Christiani credimus ex *Job. 1, 3* Ad (7) Crucifixio quando spectatur ut gravissimum Judæorum peccatum, concurret ad eam Christus non aliter, ac ad omne malum, ad quod ex Christianorum Orthodoxorum doctrina Deus concurret h. m. naturam malam agentem sustentando, actionem ipsam quoad materiale spectatum coefficiendo, & ἀλγία permittendo, ad formale vero plane non concurret, vid. B. König Theol. Positiv. part. 1. §. 285. Ex eo vero non sequitur, Christum occidisse & crucifixisse se ipsum. Nisi & velim dicere, quando Deus dicto modo concurret ad blasphemiam oris erga seipsum, ad

abnegationem Sui itidem ore factam & c. Deum blasphemare, & ab negare se ipsum. Absit utique tantus error, imo tanta blasphemia. Ad (8) Creatio non est opus ad intra: sed ad extra externum essentiale omnibus tribus Personis commune, teste Scriptura. Adeoque non valent, quæ dicuntur. Ad (9) unica est natura & essentia creatrix, omnibus tribus personis eadem & communis, adeoque utique nullus partialis hic datur influxus, nullaque fingenda unius Personæ præ altera ἐξουχία, nullaque disparitas. Non tamen inde sequitur: Ergo omnes tres personæ simul sunt incarnatæ. Creatio enim est opus ad extra essentiale commune, incarnatio vero opus ad extra externum

essentiâ, cum non possit ab eo separari. Sed (in q viro) (z) ante-
quam crucifigeretur, erat Deus in corpore Christi, annon?
Si negent, negant simul propriam fidem, quia sequeretur,
eum non fuisse in æternitate, & si affirmant eum fuisse in æ-
ternitate, igitur in Corpore Christi erant Pater & Spiritus S.
(cum

externum personale in unâ persona
terminatum. Uti dico, Petrus,
Paulus, Johannes unum ex se,
Paulum scilicet coronant, Paulo
manus simul admovente, ex eo
tamen non sequitur: Ergo & Pe-
trus & Johannes sunt coronati.
Ad (10) omnino *ὁμοῦς* &
quando mortuus est, subjectum
QVO non fuit natura Divina,
quæ simpliciter immutabilis est,
quæq; & in morte universum
sustinuit mundum; sed Humana
1. Petr. III, 18 Ex quo vero non se-
quitur: Ergo nos Christiani di-
cimus, Christum non fuisse
DEum. Nam utique & DEum
passum & mortuum esse dici-
mus nos Orthodoxiores Chri-
stiani. Cum enim *λόγος* Na-
turam humanam, & ejus
idiomata sibi appropriaverit,
assumendo eam in personæ uni-
tatem: ideo *passio & mors* Christi,
quamvis per naturæ conditio-
nem Divinitati non competant,
tamen propter intimam illam,

& ineffabilem naturarum unio-
nem non minus ad Filium DEI
pertinent, quâ si illas in ipsâ suâ
naturâ Divinâ sustinuisset. *Quâ
vis enim DEus non sit passus & mor-
tuus in proprietate natura, tamen
passus & mortuus est in unitate per-
sone, h. e. in naturâ humanâ
in unitatem personæ assumptâ,*
*ait Vigil. l. 2. cont. Eutych. ap. Jo. Him-
mel. in Syntagma. disp. p. Theol. disp. 13.
n. 38. conf. & veteram explica-
tionem ap. B. Mart. Chemnit. de
duab. Natur. c. 14. & B. Jo. Gerhard.
in Locis Tom. 1. loc. de Pers. & Offic.
Christi §. 76. p. m. 176. conf. & B. Kö-
nig. in Theol. Positiv. loc. de Christ.
§. 307.*

(z) INQVIRO) Ad quæstio-
nem hanc respondent Christiani:
omnino DEum fuisse in cor-
pore Christi, cum crucifige-
retur, Divinam N. cum H.
fuisse personaliter unitam. Ex
quo tamen non sequitur (1) er-
go & Patrem & Spiritum S. fuis-
se in corpore Christi: Vocabu-
lum

(cum sit unica essentia inseparabilis) & simul debebant omnes mori, unde sequeretur, Deum mutari & differre à seipso sexies, quia Deus primum erat in æternitate, secundo venit in ventrem Virginis Mariæ, tertio in Corpus Christi, ubi suxit, planxit, comedit, dormivit. Quarto inde cum morte Christi separatus est ab ejus corpore. Quinto iterum in resurrectione Christi ad eum rediit. Et sexto inde ascendit ad cælum. Videant & attendant quæso ii, quibus Deus concessit lumen intellectus, tot mutationes, & tot loca in Deo? cum Deus nullum occupat locum. Locus enim aut debet esse major, vel minor locato, in Deo tamen non datur magis vel minus. Averte tantum errorem Deus.

Sufficiunt rationes eædem, quibus probatur, eum non esse creatorem, ad probandum etiam, eum non esse Salvatorem (a) vel Glorificatorem. Addemus tamen iis aliquas, salvare vel salutem dare & gloriam dare proprium est Creatoris, non ejus, qui mutabilis & corporeus est. Christus vero est sententiâ Christianorum est Deus, & homo. Et sane nomen ipsum satis clare ostendit errorem, quia dicere Deum

Iam enim DEI in priori assertionem nostram non sumitur *essentialiter*, sed *personaliter* pro DEO λόγῳ, in quo incarnatio, & quæcum ea connexa terminantur. Nec (2) sequitur quædam mutatio, quia Divina Natura sese hic habet nullo modo *passive* & *mutabiliter*; sed partim *active*, uti jam supra monitum est, ex quo vero nulla in eam cadit mutatio, uti ex reliquis DEI actio-

nibus in creaturas patet: partim *appropriative*, ex quo itidem nulla mutatio est, nisi & vellem dicere, mutatum esse DEum, cum dicitur *Es. LXIII. g. in omni angustia ipsi fuit angustia. Et Act. IX. 4. Saul Saul quare persequeris Me?* &c. vide & Systemata passim.

(a) SALVATOREM &c.) Christum non esse Salvatorem, & Glorificatorem hic probare conatur Mohammedanus, & quidem

Deum & hominem est idem ac creatorem, & creaturam dicere; Manifestum etiam est Creaturam non esse Creatorem. Nec posse hæc duo simul esse in eodem subjecto, sicut neque possunt simul esse, vel uniri, Ita & Non vel est, & non est. Proprium enim est Creatoris esse à se ipso, & necessario & nullâ ab aliâ causâ dependere. Creaturæ tamen est proprium possibile esse, i. e. posse esse & non esse, & ita necessario est, ut dependeat ab aliâ causâ causante unde patet, has duas contrarietates (s. potius conditiones) non posse esse simul & in eodem subjecto. Præterea Creaturæ proprium est necessitas. Creator vero liber est ab omni necessitate, cum ipse sit omnis perfectio. Creatura constat principio & fine; Creator est æternus infinitus absque principio, medio, & fine; Creatura est possibilis, creatura impossibilis. Creaturæ proprium est, quod reliquis corporibus, occupare locum, habere quantitatem, magnitudinē, formam, motum & quietem cum reliquis accidentibus, ut ægrotare, esurire, fessum esse, non cognoscere nisi præsentia, non posse pertingere, quod ab eo remotum est, & aliâ

quidem hoc argumento, quia tempore Humanam Naturam; tale quid creatoris est, hunc vero cui tamen vis creandi etiam Christo ceu Creaturam competit, licet non per *actum naturalem*; tamen *personalem ex unionis gratiâ*. Nulla ergo hic contradictio. Et sic conciliari facile possunt omnia, quæ prolixius; sed frustra à Moham-medano adducuntur; (2) Omnia vult metiri rationis decempeda quæ vero in tam tremendo mysterio captivanda est.

(b)AN-

alia ejusmodi infinita. Hæc omnia neque sunt in Deo nec possunt uniri Deo, qui summa perfectio est. Qui vero dicit hominem & Deum, dicit Deum, i. e. summam perfectionem, & hominem i. e. summam necessitatem, & imperfectionem, & una & eadem res non potest esse simul perfecta & imperfecta. Præterea Creatori proprium est, esse, Creaturæ nihil esse. Quomodo igitur possunt esse simul & uniri esse & non esse. Et sane cum creatura indigeat Salvatore & Glorificatore, & in quantum Deus, non impossibile tamen est, unam & eandem rem indigere, & non indigere.

Præterea antequam (b) esset Christus Deus & homo, quis dabat gloriam & salutem? Vel quis dedit Angelis gloriam? Quis glorificavit Angelum sive Gabrielem, qui nuntiavit S. Virgini Mariæ Dominæ nostræ, se parituram Christum. Eo enim tempore non erat Christus, quomodo igitur dabat gloriam, antequam, esset creatus? Unde evidenter apparet, Deum omnipotentem Creatorem cœli & terræ (cujus essentia est una & erit semper in Secula expers Personis Patris vel Filii) dedisse gloriam & daturum, & non Christum, qui est ejus Creatura. Et si mihi non creditur, credatur Evangelio Johannis, (c) ubi dixerat Christus: Pater meus & vester, & Deus meus & vester, Pater i. e.

K

Crea-

(b) ANTEQVAM &c.) Novum hoc est argumentum pro thesi Mohammedanâ. Sed *Resp.* inutilis & frustranea quæstio, cum *ἀλλοῦ* cum patre & Spiritu. utique jam ab æterno extiterit, ut sæpius jam à nobis affirmatum, & probatum est.

(c) JOHANNIS) Respicit procul dubio dictum illud Job.

XX, 17. ex quo probare vult Mohammedanus Christum non esse creatorem, nec Deum, & sic nec Salvatorem. Sed *Resp.* Non hic negatur Christus Deus, quin potius probatur ex parte. Satisfaciet Mohammedano Epiphanius. *Advers. Hæres. l. 2. T. 2. Her. 69. Tom. 1. Opp. p. m. 778.* ubi ita: Deum dixit meum, & Deum vestrum, Pa-

17228

Creator omnium, & cum dixit DEUS meus, vel Creator meus satis declarat, ipsum non esse Deum, glorificetur igitur nomen Dei benedictum. Amen.

Si igitur Creatura est, quomodo potest ergo simul esse Deus & Creatura? (d) Et si Christiani hoc fateantur, debent simul fateri tria hæc impossibilia (e): Primum fuisse Deum, postea hominem, cum impossibile sit prius Creatorem, postea Creaturam, vel simul fuisse Deum & Crea-

træ meum, & Patrem vestrum, Patrem meum naturâ scilicet, ac divinitate. Patrem vestrum gratiâ duntaxat, per me, adoptionisqve beneficio: DEum meum, quoniam vestram carnem suscepi: DEum vestrum secundum naturam & ex rei veritate. Conf. & Athanas. de Human. Natur. suscept. Tom. 1. opp. p. m. 599. ubi inter alia & ita: DEus illi secundum Naturam Pater est, idemque qui Pater erat, DEus illi factus est ratione humanitatis assumptæ. &c.

(d) QVOMODO &c.) Talis est ex unione personali singulari illâ, omnemq; rationem transcendente, quæq; ob redemptionis opus necessaria fuit.

(e) IMPOSSIBILIA &c.) Frustraneus & nullus discursus hic Mohammedani omnis est. Nam (1) Fuisse DEum & deinde in tempore ob redemptionis opus factum fuisse hominem Deo

non est impossibile. Luc. I, 37.

(2) DEum & hominem esse ex unione personali itidem in revelatione divinâ, quam nos Christiani simpliciter credimus, non implicat. (3) Christus & DEus est, & in DEO vi *μετα-χρήσας* & *ἐνυμίου* illius mutue ac singularissimæ ex *ὁμοουσίæ* fluens. Non tamen exinde sequitur: Ergo Christus est pars DEI. Licet enim DEus à Christianis Philosophis dicatur *Totum*; intelligunt tamen id (1) non positive, quod habeat partes; sed *negative* quod careat partibus. (2) non tam *proprie*, quam potius *analogice*, quando mentionem faciunt *totius perfectionis*, seu *perfectiōis*, quod ponit perfectissimum perfectissimæ substantiæ complementum, redit quippe in se hæc totali-

Creaturam, quod tamen non est verum, cum ante Virginem s. Mariam habuerit humanitatem, vel dicunt non fuisse Deum, sed in Deo. Si igitur erat in Deo, aut erat totum aut pars totius, si neque erat totum neque pars totius impossibile hoc est, inde enim sequerentur alia duo impossibilia: Christum non esse Deum integrum, & æternum Patrem esse quid imperfectum. Jam vero ante probatum est, essentiam Dei esse indivisibilem: Si vero erat totum, igitur neque Spiritus S. neque Pater, sed Christus solus, cum quo destruitur Trinitas. Et si dicunt, Christum fuisse verbum Patris, verbum non est essentia: (f) Si dicant, esse instar solis, (g) qui in cælo est, & splendor ejus simul in terrâ.

K 2

talitas, & omni parte destituitur. Quod totum unice tribuitur Deo, utpote qui omni sine parte jam sic dicitur totus, cum simplicissimus sit & purissimus, & nullo compositionis modo dici queat compositus. conf. B. Georg. Meier, in *Reginâ Ministr. c. 5. n. 12. qv. 3. p. m. 301 sq.* Quare etiam puriores Christiani, Lutherani scilicet contra Zanchium. l. 2. de 3. Eobim. c. 7 aliosque Calviniano passim docent, tres Deitatis Personas minus recte vocari tres DEI essentielles partes, vid. Meier l. c. qv. 5. p. 302. Et S. Athanasius Orat. 3. contra Arian. T. 1. Opp. p. m. 334. sq. expresse negat, Verbum esse partem Patris. Et sic Christus utique est to-

tus perfectus Deus. Nec valet *Exceptio*: Ergo Pater & Spiritus S. non est DEUS. Respondetur enim, Christus dicitur totus & perfectus DEUS non *exclusive*: Sic enim DEUS Pater est totus perfectus DEUS, DEUS Filius totus perfectus DEUS, & Spiritus S. totus perfectus DEUS. Sunt enim Personæ ὁμοῦσι. Quæ ὁμοῦσι facit, ut quæ perfectio unius personæ est, ea & sit alterius sine ulla exclusionem.

(f) ESSENTIA) Hic observetur, quod jam supra a nobis monitum, Christum non esse Verbum *πρὸς Θεὸν* sed *ἐκ Θεοῦ*.

(g) SOLIS &c.) Quo in sensu similia in hoc articulo a Christia-

terrâ. Igitur Christus non est substantia; sed opus Patris, cum splendor radorum solis non sit substantia; sed opus substantiæ. Præterea hoc exemplum nihil habet commune cum Deo, quia sol est corpus splendens, cujus radii minima quasi nubecula obscurantur, cum sit corpus limitatum. Omnipotenti vero Deo, qui sine limite & corpore est, quomodo potest tribui, Christum esse splendorem radorum ejus? Hinc etiam sequerentur duo absurda, Christum non esse substantiam, & Deum similem esse corporibus, & sic utrumque vilipenderent, Christum enim facerent gradu inferiorem reliquis hominibus, qui constant substantiâ corporeâ, & substantiâ animæ: Cum manifestum est, Christum habuisse utramque substantiam, & non divinitatem, quam ipsi tribuunt.

Nunc ad 7. reliquos articulos humanitatis. Duo primi ii sunt: 1. Christum conceptum fuisse operâ Spiritus S. 2. Natum fuisse e Virgine S. Maria, quæ erat Virgo ante in partu, & post partum.

Et hæc verba exhibit Selden, l.e. p. 576.

Constructio horum articulorum aliquando, obscurata est; alioquin idem fere dicimus Mauri. "Mauri tamen dicimus animam Christi esse Spiritum S. (h) & Spiritum Dei, sicut & Adami, & quia miraculo fuit creatus sine Patre, ideo vocamus eum Spiritum Sanctum, & Spiritum Dei, & Prophetam & Nuncium Dei,, utentes medio; in quo semper

fianis adducantur, jam diximus supra p. 42. (g).

(h) SPIRITUM SANCTUM

Distinguere aliàs Mohammedani nonnulli solent inter Spiritum, Spiritum DEI, & Spiritum San-

ctum. Sic namque Abu Laith Samarcandenus in Carechess ap. Andr. Müller in Notis ad excerpta MS. Turrici Azizi Nefsehai lit. E. 2. Angelos ait non habere Nefsan. e animam. Spiritum tamen Mohammed

per est veritas, & non extremis, ut faciunt Judæi (i) & Christiani. Christiani enim hominem creatum, natum, comedentem, dormientem, & denique affectum reliquis hominum

K 3

dem suum vocat : JEſum Nazarenum D. N. Spiritum DEI Alcor. Surar. IV. frequentissime omnium Gabrielem Angelum Spiritum Sanctum h. e. Spiritum Sanctificantem, uti Attameddinus not. ad comm. Beidav. exponit, Decade fol. 18. p. 5. Cumque adeo per Spiritum S. communiter intelligant Gabrielem Angelum, vid. & Henning. Muhammedan. precant. p. m. 55. 67. 324. & 357 Nihilominus tamen & munus Propheticum videntur interdum hoc ipso vocabulo innuere. Sic enim habuit Seldenus penes se Theologum & Philosophum in Mohammedanis eximium MS. *Alficheh Halli Ben-Abdallaharem*, qui in opere, cui titulum fecit: *liber Viri perfecti, seu perfectionis Humanae* ap. Mohammedanos Africanos conscripto, & jam supra à nobis citato, c. 50. ap. Seldenum in *tr. de Synedria* l. 2. c. 4. p. m. 575, de Spiritu S. ita philosophatur: Scendum est, Spiritum Sanctum esse Spiritum (per excellentiam) Spirituum & oblectatur transitu seu descensu in fra amplitudinem suam. Nec omnino de eo dici debet, eum esse creaturam, cum modus singularis, seu productio sibi propria vera, adeoque unica sit. Atque Spiritus est non instar Spirituum aliorum, quia Spiritus est Dei, qui afflatur ab eo in homine, & ad eum & versatur in verbis ejus. Et Spiritualiter ei afflatur. Spiritus autem hominis Creatura est, sed Spiritus Dei non est Creatura. Atque hic est Spiritus S. quoniam scilicet est sanctificatus absque deficientia aliqua essentia. Ad quæ forte respexisse videtur Ahmet Ben-Abdala, cum h. l. Christum, ut Spiritum Dei (de quo jam supra p. 53. sq.) sic & Spiritum S appellat, quia nimirum nuncius & Propheta Dei fuit.

(i) JUDÆI &c.) de horum calumniis ex professo egit. B. Dn. D. August. Pfeiffer. in *Obrectator. Apell. in Theol. Judaic. Exerc.* 5. p. 206. sqq. Adde & Cl. Dn. Rodolph. Martin. Meelfuhreri *dispp. de Jesu in Talmude.*

(k) IM-

num imperfectionibus (k) vocant Deum. Et extremo alio utentes maledicti Judæi; Prophetam & nuncium Dei, miraculo & gratiâ Dei creatum ex matre Virgine, & honesta, vocant genitum in peccatis pessimæ vitæ, mendacem &c. (videant propter Deum, quam perversa & disformia extrema) Maurus autem lumine legis, Sacri Alcorani & Prophetæ Mahumeti dicit verum (utens medio, ubi semper est virtus & veritas) i.e. eum esse Spiritum s. Prophetam Dei, creatum in gratiâ e virgine matre honesta Sancta, quæ omnino superaverit virginitate & sanctitate omnes alias mundi mulieres, & utrumque (& Christum & matrem ejus) frui Deo, & fruituros in secula. Autores vero extremarum opinionum (qui nec attente legerunt Prophetas, nec dederunt eis debitum sensum) poenituros facti in die judicii, nullus dubito.

In quinque; (l) reliquis articulis (eum passum & mortuum

(k) IMPERFECTIONIBUS) Christiani Orthodoxiores Salvatori suo nullos alios defectus tribuunt, quam quos libere, & quantum Officii mediatorii ratio exigit, assumsit, suntque infirmitates naturales, quæ ceteris hominibus in statu naturali constitutis necessario, & sine vitio insunt. Quos defectus nunc in statu gloriæ Christus deposuit. vide Systemata passim. Ceterum medium illud, quod h. l. adeo jactat Mohammedanus, quod eodem sui utantur,

cum revelatione destituatur, & potius contra eam sit, fidem plane nullam meretur.

(l) IN QVINQUE, &c.) Recenset hic Mohammedanus fidem Christianorum de Christi passione, morte, resurrectione &c. Sed inspergit simul fabulosa multa ex Pontificiorum *Legendis* & *Pseudepigraphis* desumpta. Qualia e. g. sunt (1) quando præcise 5000. *flagris* Christum flagellatum scribit, quod ex *revelationibus Brigittæ l. 1. c. 10.* habetur. Quamvis alii adhuc alium

tuum propter salutem generis humani, descendisse ad interos, & inde eduxisse animas sanctorum Patrum, qui jamdiu expectaverant ejus sanctum adventum, surrexisse tertiâ die e mortuis, ascendisse ad cœlum, ubi sedet à dextris Dei Patris, inde venturum tandem judicare vivos & mortuos) omnino fatentur Christiani, quæ sequuntur, i. e. Christum Deum & hominem crucifixum esse à Judæis & mille tor-

men-

lium habeant numerum. Sic enim *Gerson in Hist. Passion. numerat* 5375. *Landolphus de vitâ Christi* 5475. *Vincent. serm. de pass. scribit*, corporis ossa esse 276 Christum vero ita flagellatum, ut cuilibet ossi triplex ictus responderet. Qui tamē præcise numerus in Scripturâ non habetur, cum procul dubio malorum horum non fuerit numerus. (2) Mentionem facit *Longini*. Sic scilicet *Pontificii* nomen militis illius, qui latus Dulcissimi Salvatoris nostri vulneravit, exprimere solent, & quidem ex suppositi *Nicodemi Evangelio*, & *Manuali*, quod falso tribuitur *Augustino*. Ita enim in *Martyrologio Rom.* Miles hic sic vocatur. Quemadmodum & prope Lugdunum ad confluentem Rhodani & Araris infano S. Mariæ insulæ Barbarorum, ut vocant, Epitaphium militis legi hoc nomine: Qui

SALVATORIS LATUS IN CRUCE CUSPIDE FIXIT LONGINUS, HIC JACET, refert. *Bartholin. de latere Christi aperto* p. 65. Quod nomen judice *Ludovico de Dieu in Anim. advers. ad Hist. Christ. Persic.* p. 626 est ex græco λόγχιον, ut adeo ex instrumento clarus factus fuerit miles. Quæ etiam conjectura est *Forsteri, Gerhardi, Schmidii, Calovii*, aliorumque, quorum meminit Celeberrim. *Dn. Enoch Spanten. olim P.P. in hac Alma, nunc Rector Gymnasii Lübeckens. meritissimus, Fautor ac Amicus noster estimatissimus, in diss. de Lanceâ militari, quæ Latus Christi perfo. Roschii hab. Ann. 1686. n. 23.* Quamvis *Scaliger*, alii que velint, militem hunc ita ex historiâ quâdam fuisse nuncupatum, cum nomen *Longini* non adeo ignotum sit, quemadmodum & *Longini* cujusdam qui *Zenobia Palmyrenorum Regina à consiliis fuit, Cri-*

mentorū generibus affectum, malæ vitæ, refractariæ legis accusatum, quinque millies flagris flagellatum, faciem ejus sputo conspurcatam, spinis coronatum, ubi coactus fuit bibere calicem amarum, crucem, in quâ fuit crucifixus, per fora & plateas Hierosolymis portasse, in loco quodam mons Calvariæ dicto ipsum, una cum duobus latronibus cruci vel ligno affixum, clavis magnis manus & pedes ejus
infi

Critica artis princeps, quem & audiverit Porphyrus Tyrius Philosophus, meminit Petrus Dan. Huetius, in *Demonstr. Evang. Propos. 4. n. 55. sq. p. m. 109. sqq.* Et qui sunt istiusmodi alii hujus nominis. Sed vero militem illum vulherantem Christi latus sic vocatum fuisse apodyctice asseri nequit. Hinc nec Baronio nomen hoc arrisit; quod potius, quamvis itidem sine ullo fundamento, Centurioni illi tribuit, qui Christum Filium DEI esse agnovit, vid. & Tillemontii *Memoires pour servir à l' Histoire Ecclesiastique des six premiers siècles Tom. 1. part. 1.* Aliud militis percussoris nomen procudit Xavierius in *Histor. Christ. Persic. p. 489.* quando eum vocat ܐܢܬܐ Inagisum, vel Ignatium. De quo quidem suspicatur Ludov. de Dieu, quod corruptum sit ex ܐܢܬܐ Longus, seu Longinus; non tamen contra MS. pronunciare audet. Ex Beda vo-

catur Legorrius. Ut taceamus & reliqua quæ de coecitate hujus militis, ejusque sanatione per sanguinem Christi facta, de asservatione sanguinis & aquæ ex latere Christi fluentis, de ipsius morte ac sepulchro, & quæ istiusmodi alia, à Pontificiis narrantur. Quæ vero ab Orthodoxioribus Christianis pro meris fabulis habentur. Conf. hic B. Quensted. *disp. de vulnerib. Christ. c. 1 p. 9. 10.* Dn. Suant. l. c. ibidemque citatos, quibus adhuc adde B. Dn. D. Henric. Müller in *Jesus patient. n. 87. p. 221. sq. Misandr. Delic. Bibl. N. T. Ann. 1695. Mens. Mart. p. m. 231. sqq.* & B. Darnbauer in *Hodomer. Spir. Papei Phantasm. 2. part. 1. p. m. 716.* (3) Nicodemum vocat Nobilem Romanum. Sed confundere hic videtur Mohammedanus Nicodemum cum Josepho, quem nonnulli inprimis ex Pontificiis ob auctoritatem *Versionis Vulgate ad Marc.*

XV,

infixos timuisse (m) mortem, & dixisse: Pater si fieri potest, transeat à me hæc mors, & calix amara, hæc dixisse præterea: Eli Eli (n) Lama Sabathani (qvæ verba à Christianis

XV, 43. habent pro Nobili Romano. Qvo jure hæc vice non disputamus. conf. alias de eo conjecturas ap. B. Dn. D. Henr. Müller. l.c. n. 89. p. m. 128. § 99. Job. Lightfoot in Hor. Ebr. in Marc. XV, 43. Vol. 2. Opp. p. m. 466. § 9. Hammond. in N. T. una cum Jo. Cleric. Animadvers. in Marc. XV, 43. Tom. 1. p. m. 158. v. § 9. aliosq; passim. Nicodemum autem (qvo de nomine plurima habet Lightfoot in Horis Hebr. in Johan. c. III. Vol. 2. Opp. p. 608. § 9. & in Harmon. Evangelist. Part. 3. Sect. 14. Vol. 1. Opp. p. m. 428. § 99.) pro Nobili Romano à qvoquam Christianorum habitum fuisse hæc vice non recordamur. Imo & ipsa litera Spiritus s. Job. III, 1. plane contrarium docet. Denique & (4) mentionem facit commentum istius Papistici de limbo patrum, qvem vero puriores Christiani non credunt; sed potius impugnant.

(m) TIMUISSE &c.) Respicitur hic ad ἀγωνίαν illam, in qvâ Christus fuit. Ἀγωνία autem Aristoteli in Problem. est timor,

quo percellitur opus aggressurum. Proprie juxta alios significat aestuationem animi in eo, qui in certamen decensus est, & ut Laertius ait,

Φόβον ἀδὴλὰ πρᾶγμα ἐστίν, vel ut Damascen. de O. F. l. 2. c. 15. Φόβον διαπύσσει ἡ γὰρ ἀπολύχιας, φοβέμενοι γὰρ ἀπολύειν τῆς πράξεως, ἀγωνιάμεν. Sed B. Gerbardus in Harmon. Evang. c. 182. p. 1745. Edit. in fol. putat significationem hanc huc non quadrare, cum

Christo probe constiterit, se laboris sui fructu haud frustratum iri, B. Dn. D. Henr. Müllerus autem in Jesu patiente n. 3. p. m. 8. se haud penetrare dicit, quid adverteatur, qvo minus Christi ἀγωνία μετὰ φόβου ἀπολύχιας conjuncta dici queat. Etiam si enim ratione effecti, seu redemptionis generis humani frustratio nulla metuenda foret, certe ratione fruitionis illius effecti non poterat Servatori esse ignota, quando. quidem omniscientiâ suâ prævidit, maximam humani generis partem hoc ἀύτρω sufficienti

fime

stianis interpretari solent i. e. Deus meus, Deus meus (n) quare dereliquisti me? (quæ verba sola sufficerent ad cognoscendum, eum fuisse servum, qui noverat Deum suum, qui solus poterat liberare eum: & nullus præter eum) & dicunt, Christum in cruce obiisse horâ nonâ diei: Longinum lancea perfodisse latus ejus, quendam nobilem natione Romanum, nomine Nicodemum cum tribus mulieribus (quarum singula vocabatur Maria) clavos ejus solvisse, & eum sepelivisse, tertiâ die resurrexisse, & descendisse ad inferos, & inde eduxisse animas Sanctorum Patrum (i. e. omnium Prophetarum præteritorum, ut nostri Patris Adami, Abrahami; Noe, Moyfis, Davidis, Eliæ, Elisæi, & tandem omnium beatorum, qui vixerant in gratiâ Dei) & ascendisse in cœlum, ubi sedet à dextris Dei Patris (sed attendatur ad hæc verba propter Deum, eum sedere à dextris

sine præstato propriâ suâ culpâ non fruituram. Plures adhuc de hoc timore Christi controversias vid. ap. B. Dorst. in Theol. Zach. Part. 1. c. 9. §. 301. 199. p. m. 266. 199. Sed quicquid sit; Metus hic tamen fuit sine peccato, quia Divinæ Justitiæ non refragatur. Vid. B. Jo. Quistorp. in Annor. Bibl. in N. T. in Matth. XXVI, 39. p. m. 75. ibidemque citatos.

(n) ELI ELI, DEUS MEUS &c.) Sic Salvator exclamat in cruce, ex Ps. XXII, 2. & rectissime verba Ebraica vertuntur à Christianis: DEUS meus, DEUS meus,

quare dereliquisti me? Quicquid etiam recentissime Fanaticus ille Olier Pauli inter varias alias turbas, quas movit, contra hanc versionem ganniat, Qui *Id est* *Ex David* in Hebræo glorificationem ein verheerlichen denotare autumat. Qua versione putat eo magis convinci posse Judæos, qui scandalum ex eximinatione Christi semper sumserunt, & propterea locum aliquem ex Talmud adducit, in quo Rabbini maledicunt ei, qui talem confessurus sit Messiam, qui dixerit, quod in morte à patre suo derelictus sit. vid. Ejus Be-

tris, (o) quibus verbis Deo conceditur locus, & dextrum & sinistrum, ut aliis corporibus, cum Deo hoc sit impossibile

L 2

bile

hemocht Nasen-Ning p. 14. Eandem versionem & habet Carol. Caatz, qui in recens edito Novo Test. hac verba *Eli Eli* &c. per verberatichem transtulit. Sed omnia absq; ullo fundamento, partim contra ipsam vocabuli Hebraei Pf. XXI, 2. occurrentis naturam ac famosam significationem: partim contra scopum dicentis, qui summam Exinanitionem suam describit: partim contra versionem Evangelistarum *Θεοωσύων*: partim contra morem versionum aliarum omnium: partim contra communem explicationem Christianorum omnium. Ut reliqua, qui brevitati hic studemus, taceamus, quæ vide apud eos, qui contra Fanaticum hunc scripserunt, inter quos etiam habet fratrem suum dilectum D. Jo. Willhelm. Petersen. in der Christmässigen Erfor- schung Anno 1701. edit. Et omnino ex his verbis forma illa Christi servilis summaque illa Exinanitione constat: non tamen, quod Mohammedanus noster procul dubio h. l. intendit, sequitur, Christum scilicet non fuisse verum DEUM. Non enim est sermo

aut quærela Christi quoad Divinitatem, Sic enim inter Christum & Patrem est *essentialis unitas*: Nec est derelictio quoad *solutionem unionis personalis*. Quod enim semel sibi personaliter uniendo assumpsit Filius Dei, nunquam ex unitate personali abiecit, ut adeo & hic in statu summae Exinanitionis verus fuerit ac manserit DEUS &c. Conf. B. Dorsch. l. c. part. 1. § 163. p. 174. sqq. & Systemata nostra passim.

(o) SEDERE A DEXTRIS &c.) Absurdum hoc videtur Mohammedano, quasi hæc phrasi DEO tribuatur locus & corpus. Cum tamen heic per translationem de DEO *dextra* enuncietur, quæque sic non *ἀνθρώπων* *κῆς* & *φρονῆς*; sed *θεοπεριωγ* debet intelligi, prout prolixè Nostrates docent. vid. Dorsch. in Pentadec. Diss. 13. S. 35. p. m. 459. B. Feuerborn Fascic. 4. diss. 3. S. 3. & 21. in Opp. Theol. p. m. 570. & 573. & Systemata Theologica passim. Qvales locutiones in toto S. Codice, quem Mohammedanus

bile) hæc omnia supra dicta continentur in suis Evange-
liis. (p) Et quod plus est, dicunt, Mortem Christi fuisse ne-
cessa-

nus non rejicit, ubi vis sunt ob-
viæ. Quid quod & ipsi Mo-
hammedani istiusmodi locu-
tiones de Deo in Scriptis suis
habeant. Sic enim *Auctor Com-
pendii religionis Mohammedicæ* apud
Hottinger. in Histor. Orient. l. 2. c. 4. p.
414. tribuit Deo Solium, quod
amplitudine sue cælum exæquat, &
thronum, quem occupat. Et p. 415. tri-
buit Deo manum, in qua sunt disposi-
tiones rerum &c. Imo ipse *Alcoranus*
dicit Deum sedere super thronum,
creare manu &c. Quæ nonnulli
ex Mohammedanis plane pro-
prie interpretati, & sic Deo locum
ac corpus tribuerunt : Sic enim
de iis *Greg. Abul-Pharaj : de Hi-
storiis Arabum : Motazelitis oppositi
sunt Saphatita, qui statuunt attributa
æterna in Deo. Quidam vero eorum
eo processerunt, ut ponerent in eo at-
tributa visus, auditus, sermonis, qua-
liæ sunt in corpore humano : estiman-
tes : Verba Alcorani, quæ dicunt,
Deum sedere super thronum, creare
manu &c. accipienda esse pro-
prie, & prout sonant, nec aliter ex-
ponenda. Conf. de his plu-
ra apud Marracc. in Prodrôm.*

Part. 3. c. 10. p. m. 177. 199. Hos er-
go attendere & censuræ suæ sub-
jicere debuisset *Ahmet Ben-Abdala,*
nō vero *Christianos* sat orthodoxe
hoc loco sentientes. Quod & ex
ipsis Mohammedanis agnovit *Ab-
met. Fil. Abdalhalim,* quando in *A-
bol. part. 2. ap. Marracc. l. c. c. 5. p.*
95. ita : Conveniunt autem nationes,
seu sectæ Christianorum, Deum non
esse corporeum.

(p) EVANGELIIS) Non hic
intelligi poterunt Evangelia illa
authenticæ, quæ in Codice N. T.
Canonico habemus, in quibus
fabulæ illæ à Mohammedano
recensitæ non habentur ; sed in-
telliguntur procul dubio *Pseu-
depigrapha* illa e. g. *Prot-evange-
lium Jacobi, Evangelium Petri, Evan-
gelium Thomæ, item Philippi, Bartho-
lomæi, Andrea, Matthiæ, imo ipsius Ju-
dæ Ischariotæ, 12. Apostolorum, Evan-
gelium Nicodemi, & quæ istius-
modi alia, de quibus Magnif.*
*DN. D. Thom. Ittigius Patro-
nus noster summarè colendus, in
Heptade Dissert. 1. & in Dissertat.*
*de Patribus Apostolicis Bibliotheca
Patrum præmiss. Dn. D. Jo. Andr.*

Schmidt

cessariam! (q) propter salutem humani generis, quod propter Adami peccatum fuerat damnatum, confirmantes hanc suam sententiam invalidis quibusdam rationibus, ut hæc, Adamo jam creato Deum dixisse in Paradiso: comedite ex omnibus iis arboribus ad voluntatem tuam, excepta hac unâ (quæ dicitur vetita) & Adamum (adversus præceptum Dei; instinctu dæmonis, qui specie serpentis illi

L 3

ap-

Schmidt in *Pseudo Novo Testamento c. 1. p. m. 14. sqq. & Dn. D. Fabricius in libris Apocryphis N. T.*

(q) MORTEM CHRISTI FUISSE NECESSARIAM &c.) Impugnat hic Mohammedanus dogma illud Christianorum de necessitate Satisfactionis & Mortis Christi, quod & Sociniani impugnant. Sed veritatem dogmatis nostri de necessitate mortis ac satisfactionis CHRISTI prolixissime Systemata quævis probant. Quorum argumentorum pondus admodum compendiosissime ac solide exhibet. *B. Dn. D. Feuerborn. in Anti-Osford. disp. 33. th. 4. p. m. 499.* Urgendo nimirum (1) Divinam sanctitatem, quâ Deus peccatum odit, & peccatores abominatur (2) Divinam Justitiam, quâ peccatores morte dignos judicat. (3) Divinam veritatem, quæ elucet etiam ex comminatione mortis! *Gen. II. 17.* (4) Divinam legem mora-

lem, quæ ceu immota Justitiæ suæ regula peccatoribus maledicit. Quod si itaque Satisfactio Christi non fuisset necessaria, ut absolute & simpliciter sine Christi satisfactione loco nostri præstita, fuisset propitius Deus, & ex simplici dilectione peccata nostra condonasset, tum læsisset (1) Naturæ suæ sanctitatem, quia non odisset peccatum, crimen illud læsæ divinæ ac infinitæ suæ Majestatis (2) Justitiam suam, quia dignos morte non punivisset. (3) Suam veritatem, quia suam comminationem: *moriendo morieris* retractasset. (4) Suam legem moralem, quia maledictionis reos simpliciter absolvisset. Et sic se ipsum abnegasset. Quod cum impossibile sit, ideo ut DEUS salvus & inviolatis sua Sanctitate, justitia, veritate, ac lege peccatoribus conciliaretur, satisfactione, eaq; infiniti valoris opus fuit necessario,

apparuit) comedisse (cum potius Eva fuerit (r) quæ primo carpsit fructum arboris vetitæ, cujus peccati causa fuerant ejecti ê Paradiso) Et cum hoc peccatum, ut dicunt, fuerit adversus infinitum, qui est Deus: ita culpa, vel pœna hujus peccati fuit infinita; & quia Adamus (qui temporalis & finitus erat) non potuit satisfacere, ita fuit necessarium ut Christus Deus & homo (qui infinitus est) satisfaceret ejus loco. Dicunt enim (s) Christum esse Deum & hominem, & mortuum esse hominem non Deum. Quam bene

sario, eam autem nemo nisi Θεὸς præstare potuit, qui est CHRISTUS.

(r) EVA FUERIT) Evam primo decerpisse vetitum fructum nemo Christianorum est qui negat, cum ordinem illum in Historiâ lapsus occurrentem ubi vis teneamus.

(s) DICUNT ENIM &c.) Arripit hic Mohammedanus errorem Pontificiorum, & eorum, qui statuunt, *Christum tantum secundum Humanam Naturam esse nostrum Satisfactorem ac Mediatorem*, item non DEUM; sed solum hominem esse mortuum. Ex quo contra necessitatem satisfactionis infinitæ argumentatur. Sed Respondemus: Mors Christi duplici modo potest spectari (α) ut ἐν ἡρώ Humanæ Naturæ, & quatenus spectat ad primum ge-

nus *Communicationis idiomatum*, & sic subjectum ejus QVO utique non est Divina Natura, quæ simpliciter immutabilis, sed Humana; subjectum tamen QVOD omnino est Θεὸς, ita ut & DEUS dicatur passus & mortuus, particulæ enim illæ in primo genere occurrentes non sunt *separativæ*, sed *distinctivæ* & *determinativæ*. De quâ locutione & jam supra p. 70. egimus. Unde & locutio illa de *Funere in Trinitate*, de quâ B. Dorſch. in *Admirandor. Jesu Christi septenar. dissert.* 4. p. m. 428. (gg. (β) mors Christi ut *meritoria* & *satisfactoria* spectatur ut ἀντίλοπον, & sic subjectum QVO est utraqve Natura, & Divina & Humana. Et inde est quod Christus sit Satisfactor & Mediator noster non secundum humanam naturam tantum; sed &

bene sane quadrat dicere, non potuit satisfacere peccato Adami, nisi infinitus, & statim dicere, Christum mortuum esse, nisi qvatenus homo, & temporalis est. Igitur idem potuisset præstare Adamus, qvi erat homo, & hoc fuisset, æqvius (t) cum ipsius esset peccatum, & non Christi. Præterea (u) in sacrâ pagina dicit Deus, propter hoc peccatum Adami hominem esse exulem & damnatum ad mortem, & jussu lucrari vitam in dolore, & Evam in dolore; videmus tamen tam ante Christum natum, quam post eodem modo homines obiisse & lucratos victum in dolore, & sudore. Igitur Christus nihil satisfecit, cum pœna illa illata nondum sit ablata morte ejus, & tamen non potest tribui tanta injustitia Deo, ut postquam jam ei plene satisfactum esset pro peccato Adami, non liberaret hominem ab ejus pœna, unde evidenter patet, Christum non satisfecisse.

Ad

& secundum Divinam. Qvæ prædicatio spectat ad *tertium genus communicationis idiomatum*. Vide Systemata passim. Qvibus observatis evanescunt omnia qvæ hic objicit Mohammedanus.

(t) **ÆQVIUS**) Novum hoc est argumentum contra Satisfactionis, Christi necessitatem. Sed *Resp* Valeret hoc argumentum, si Adamus infinitæ justitiæ DEI Satisfacere, infinitūq; ipsius odium placare potuisset. Qvod vero cum impossibile fuerit, necessaria fuit Satisfactio illa Chri-

sti vicaria, cujus & propterea fuit peccatū Adami & totius generis humani, imputative scilicet.

(u) **PRÆTEREA** &c.) Denuo hic argumentatur Mohammedanus contra Satisfactionem Christi, qvia non liberati sumus â quotidiana illâ molestiâ laborum. Sed *Respond*. Christus potissimum pœnas æternas, ne infligantur, sustulit: mala autem illa corporalia, qvorum Mohammedanus meminit, ne pios per modum pœnarum affligant, in paternas castigationes permutavit. Conf. *B. Scherzer. in Col.*

Ad supra dicta respondemus, Christum non obiisse, (x) sed omnipotentē Deum elevasse eum in cœlum instar Eliæ, & liberasse â Judæis, qvi parabant insidias ei ad occidendum. Notum enim est, eum solitum fuisse mutare suam figuram, vel transfigurari, qvoties ipsi lubebat, & sic ille crucifixus (occulto Dei judicio) fuit qvidam homo ejusdem figuræ & similitudinis ac Christus: & hic erat Judas ille proditor, qvi volebat eum vendere Judæis, ut traderet eum Judæis, vel ut ostenderet, qvisnam esset Christus, voluit Deus ut ipse proditor Judas (mutando ejus formam & figuram in Christi figuram) caperetur loco Christi â Judæis & Christus evaderet manus eorum, qvem levavit in cœlum, ut dictum est, qvod omne convenit ac quadrat eum dicto Filii cujusdam horticolæ, vel qvi colebat hortum. Dixit enim se vidisse eodem tempore albam qvandam figuram in aëre & statim evanuisse, etiam cum Petri negatione, qvi ter negavit eum non esse Christum; etiam cum Justitiâ Dei, ut qvi mortem alteri cupit, ipse potius moriatur

Colleg. Anti. Socinian. Disp. 30. Obj. 25. Resp. § p. m. 296. Adeoque & hic Satisfactionis Christi effectum videmus maxime necessariū piis.

(x) NON OBIISSE &c.) Communis hæc est Mohammedanorum fabula, quam habent ex Alcorano suo, cujus & h. l. Ab-med mentionem facit. Sic enim Sur. 4. v. 55. sqq. p. m. 88. asseritur, Judeos â DEO punitos fuisse propter perfidiam eorum, & eo quod dixerint

contra Mariam mendacium magnum: & eo quod dixerint: Nos sane occidimus Christum Jesum, Filium Mariæ, Legatum DEI: Sed non occiderunt eum, neque crucifixerunt eum: Verum objecta est eis similitudo ejus. Et profecto qui discordes fuerunt in eo, dubitaverunt de hoc. Non erat illis de eo ulla scientia: Sed solum sectati sunt opinionem: neq; occiderunt eum vere, sed Deus elevavit eum ad se. Nam Deus est potens, sapiens. Et hinc varias passim fabulas reperimus

tur, ut contigit Judæ, qui pro confirmatione hujus facti disparuit, nec amplius fuit inventus inter Apostolos; sed

M

Chri-

rimus in Mohammedanorum scriptis de hac crucifixione *Judæ proditoris* loco Christi factâ & de *missione Gabrielis*, qui Christum, dum adversus eum insurrexerint Judæi, ut interficerent, immiserit intra fenestram domus cujusdam, in qua erat alia fenestella sub tecto ad excipiendum lumen, inde elevatus fuerit à Deo in cælum. Et quæ his similia, quæ ex Mohammedanis scriptoribus refert *Marracc. in Prodrom. part. 3. c. 19. p. m. 395. seq.* Negant autem hæc omnia Mohammedani, *Quoniam Christum Filium Dei esse, & in cruce mortuum, est fides illa, quæ vincit diabolum, & mundum, & sola est vera & perfecta, & nulla fides præter illam resistere potest Diabolo, & dare victoriam, & immortalem vitam fidei in regno calorū intellectuāli & incorruptibili.* Recte monente *Cusano in Cribra. Alcoran. l. 1. c. 3.* Sed vero revera ipsum Christum & non Judam proditorem Christi loco esse crucifixum & mortuum prob. (1) ex unanimi omnium Evangelistarum testimonio. (2) ex tot typis, ac vaticiniis **V. T. crucifixio-**

nem ac mortem Christi præfigurantibus & prædicentibus. (3) ex ipso Judæorum testimonio, qui ut ipse Alcoranus affirmat, sese Christum Jesum Filium Mariæ legatum Dei crucifixisse & occidisse fatebantur. Hodie quoque si interrogentur Judæi, fatentur uno ore, rem ita esse. (4) ex testimonio & ceterarum gentium. Sic enim *Cornel. Tacit. l. 5. Annal.* scribit: *Autor nominis ejus Christus, qui Tiberio inaperitante per Procuratorem Pontii Pilatum supplicio affectus erat.* (5) ex alio mortis Judæ genere. Ita ut summæ dementiæ foret ac insanix infallibilē hanc Historiæ veritatē vel tantillum in dubium vocare. Quæ pro probanda fabula sua hic adducit *Abmet* partim fabulosa sunt, ut quæ de horticola affert: partim contra ipsum, ut quæ de abnegatione Petrini affert, quippe quæ Historia fabulas hasce Mohammedanas potius refutat, quam confirmat. Legatur saltem: Partim non sequuntur, e.g. hocce: Judas cupit mortem Salvatori, ergo pro eo mori debuit. **Omnino** quidem & proditor

Christum dicunt suspendisse ex arbore sambuco. (y) Certum tamen est huic infelici contigisse id quod tribuitur Domino nostro Jesu Christo. Idem etiam asserit in sacro Alcorano Deus, Christum non fuisse mortuum nec crucifixum, sed transfiguratum. Confirmatur (z) tamen hæc veritas ex illis verbis: Eli Eli lama Sabathani, nunquam enim qui similes erant Christo Domino nostro Jesu vocarent Deum, quin audiret eos. Hinc patet etiam, eum non fuisse Deum, nam si fuisset, mortem non timuisset. Et si Christiani dicant, Christum obiisse, & esse Deum, & Patrem Filium & Spiritum S. esse unam essentiam, apud quem querebatur, (a) vel cui dicebat: Deus meus, Deus meus? Si Deus,

ditor poenas dedit. Sed vero & Christus Justitiæ divinæ, prout in se suscepit, satisfacere debebat ac mori.

(y) SAMBUCO) Novam hic Mohammedanus profert fabulam de arbore sambuci, ex qua se suspendisse proditorem nonnulli finxerunt, addendo simul arborem hanc, cum prius grata fuerit ob odoris suavitatem, nunc post Judæ supendium multum de gratiâ suâ perdidisse. Fabula Ovidianæ illis in libb. Metam. non ignobilior. vid. Clasen. in Exercit. Sacr. ad Passion. Dom. l. 2. c. 12. p. 205. & M. Georg. Goetz. in Diatrib. de suspendio Jud. §. 10. & 14. Contra alii fabulantur de sycamore quâdam, quæ adhuc visitur, ut vult

Christian Adrichom. in Theatr. Terræ Sanctæ, p. m. 175. Alii de sic. Contra quos vid. Isaac Casaubon. Exercit. de rebus Sacris. Exerc. 16. p. 528. seq.

(z) CONFIRMATUR &c.) Quomodo hæc querela Christi id confirmet, de quo hætenus Mohammedano sermo fuit, certe non videmus, cum potius contrarium probet sat clare. Quod vero ulterius infert contra divinitatem Christi, non sequitur. Vide jam supra p. 81. seqq. dicta, & interpretes hujus querelæ Christi passim.

(a) APUD QVEM &c.) Respondent hic Christiani, dirigere Christum his verbis querelam suam ad Patrem suum cœlestem,

Deus erat, cur timuit mortem? Deus enim non potest mori, si dicant eum quæstum apud Patrem, igitur Pater suspendebat eum, & Christus non erat Deus. Si dicant sibi ipsi dixisse talia verba & apud seipsum conquestum esse, i.e. humanitas apud divinitatem, igitur pœnituit ipsum, cum jam esset prope mortem. Nunquam tamen pœnituit DEum alicujus decreti, vel mutavit priorem sententiam. Deinde petebat auxilium, nec dabatur ei, ergo obiit contra voluntatem. Inqviro, (b) si Judæi crucifixerunt

M 2

eum,

stem, illumque ratione humanitatis suæ DEum cum verâ fiduciâ vocat, ita tamen, ut non excludat Spiritum S. & divinam suam Naturam. Quia enim derelictio, quatenus *active* spectatur, est opus ad extra & essentialē, ideo non potest non omnibus tribus personis Deitatis competere. Atque ita λόγος ipse auxilium & solatium humanæ Naturæ sibi unitæ subtrahit, & ita semetipsum dereliquit, quatenus eandem cum Patre & Spiritu S. essentialitatem habet. *Vid. Qvæst. in System. Part. 3. loc. de Christo c. 3. membr. 7. Thes. 44. p. m. 355.* aliosq; Christianorum Theologos passim. Nec tamen exinde sequitur, quod coacte inde deducit Mohammedanus (1) scilicet, Deum Patrem hic suspendisse Christum & sic EUM

DEum non fuisse. Dereliquisse Patrem Christum sequitur, non vero, suspendisse eum. Et quoniam unio personalis & in summâ hac derelictione mansit, inde nec sequitur, non fuisse DEum. (2) pœnituisse Christum decreti. Nec hoc sequitur. Quod si enim pœnituisset, mortem crucis voluntarie non sustinuisset.

(b) INQVIRO &c.) Respondemus ad quæstionem hanc efato illo Prosperi: *actio DEO displicuit, passio grata fuit.* Sic & Christus passionem pro peccatis universi generis humani voluit; actum autem Judæorum, qui erant populus DEL, noluit; non autem propterea poterit dici victus ab iis, quorum malitiâ saltē permisit, nisi & velimus dicere vinci DEum a peccatoribus

eum, aut factum est ipso volente, vel nolente? Si ipso volente, Judæi non peccarunt, si ipso nolente, Judæi vicerunt eum, qui ergo dicetur Deus ille, qui victus est? A Judæis præterea quid cogebat (c) eum mori pro peccato Adami creaturæ ejus? Nonne excellentius & nobilius esset dicere poenituisse Adamum (d) facti, & Deum Omnipotentem ei ignovisse, quam dicere, non potuisse ignosci, & ita Deum (ut ostenderet affectum suum & amorem erga hominem) voluisse mori: certe ille ipse affectus & amor erat dedecus (e) potius & ignominia hominis, qui videbat Creatorem

pro-

bus omnibus, quorum malitiam permittit, interdum etiam adversus semetipsum directam.

(c) QUID COGEBAT) Respondemus: summus amor *Job. III, 16 Ephes. V, 2 & 25.*

(d) POENITUISSE ADAMUM) Respond. Sic non possumus dicere. Nam (1) poenitentia Adami sine fide in Christum satisfactionem spectata nullam habet proportionem ad Justitiam DEI violatam, quia homo finitus odium illud DEI infinitum, quod naturâ erga peccatum habet, placare nequit. (2) Lex non promittit salutem & vitam sub *conditione poenitentiae*; sed *perfectæ impletionis*. Legem igitur qui violat, nec perfecte servat, maledictioni & comminationi ejus, quæ est mors æter-

na, subjacet. Cum ergo Adam violaverit legem, subjectus factus est huic poenæ. Nec ignoscere hic potuit DEUS, quia sic legem suam, quæ est ipsa ejus æterna veritas immutabilis, mutabilem fecisset, & per consequens ipsam immutabilem suam essentiam mutabilem fecisset, i.e. ex DEO non DEUM. Absit tam blasphemæ cum Mohammedanis de Sanctissimo DEO sentire.

(e) DEDECUS &c.) Utique quidem in ruborem hic homo datur, sed & rursus fide in eum, qui in morte non mansit; sed mortis vincula summâ cum gloriâ triumphans rupit, se erigit, & amorem hunc ineffabilem celebrat.

(f) I.

proprium morientem propter peccatum & causam suam, qui & necessario debebat continuo rubore & pudore affectus esse coram eo, cum ipse homo fuerit causa ipsius mortis. Amor Dei & hominis debet esse reciprocus nec vult homo creatorem ab ipso ita charum, propter ipsum mori. (f) Inquiro (g) si fuit homo dignus tanta poena quia comederat fructum aboris illius vetitæ, quanta & quam gravi poenâ erit dignum humanum genus, quod occidit & crucifixit Filium (quem ipsi vocant) Dei; Certe sequeretur ex uno peccato aliud gravius. Deinde si peccata, quæ nunc fiunt quotidie, sunt etiam contra infinitum, ut primum illud erat, ergo ad singula peccata opus erit uno Filio, (h) & hic esset opus tot Filiis, quot committuntur peccata ab hominibus, sed ut ingenue fatear, non isto modo agendi apparet amor, quia si inter ipsos homines (i) honestius

M 3

&

(f) IPSUM MORI) Ut Creator moreretur, hoc omnino homo debuit velle, si aliâ salutem suam æternam voluerit, quia aliâ ratione satisfieri violatâ infinitæ Justitiæ DEI non potuit. Modo in morte non maneret, quam etiam fortissimæ vicit. Et pro hoc ineffabili amore nunc homo Creatorem suum reciproco amore summo, quo unquam potest, rursus complectitur.

(g) INQUIRO &c.) Respond. Christiani orthodoxiores: peccatum Adami omnium est gravissimum, non modo extensive; sed & intensive, ita ut ne peccatum

quidem in Spiritum S. eo sit inferius, ratione scilicet *sui esse*, vid. B. Balch. Meisner in *Anthropolog.* S. disp. 4. qv. 4. p. m. III. sq.

(h) UNO FILIO &c.) Respond. Meritum Christi, ut veteres loquuntur, valet & *antroposum*, & *retrosus*. Et Christus *semel ingressus sanctum*, & æternam invenit redemptionem Hebr. IX, 12. Non ergo commissio novo peccato novo opus est Filio.

(i) HOMINES) Respond. Longe alia ratio hic est DEI, quam hominum. DEUS enim hic spectatur ut iustissimus Iudex. Et licet etiam interdum Iudices inter

& honorificentius est ignoscere, quam sumere vindictam injuriæ illatæ, quanto plus in Deo, cujus tantus amor, & misericordia excellit omnes.

Præterea omnes quotquot in Orbe sunt Christiani, inter se sunt contrarii opinionibus, ut Calvinistæ (k) Lutherani, Anabaptistæ, & tandem, omnes illi, qui faciunt Pontificem

ter homines ignoscant delinquentibus, *partim non* ubivis recte agunt, & sic ab injustitiâ hominum ad Justitiam DEI non licet argumentari: *partim* si etiam agant bene vi *juris* illius *aggraviandi*, quod omnino in quibusdam delictis condonandis Principi competit; tamen & hic alia ratio est, quam DEI. Quia homines, qui remittunt pœnam fontibus, tantum de auctoritate suâ & imperio remittunt, quantum pœnæ remittunt, id quod ipsis licet, imo & laudabile est, nolle imperium omni rigore exercere. Deus vero imperium habet in omnes creaturas immutabile, nec de suâ majestate quid derogare potest, ut res creata sui juris l. in aliquo casu sit. Hinc *justitia vindicativa* pro servando immutabili omnigeno imperio ipsi necessaria est & essentialis.

(k) CALVINISTÆ, &c.) Objicit hic Mohammedanus varias sectas, quibus deinde unitatem & con-

cordiam sectæ suæ opponit. Sed fallit & fallitur Adversarius nonster argumentoso, quod à Judæis atque Græcis accepit, qui jam olim Christianis objiciebant, *non oportere credere propter dissensionem hæresum*: vid. Clement. Alexandr. l. 7. Stromat. p. m. 753. Quod vero idem ille Clemens Judæis & Græcis l. c. respondet: *quod & apud Judæos, & apud eos, qui inter Græcos fuerunt in maximâ estimatione Philosophos, fuerint plurimæ hæreses, neq; tamen ideo dubitandum esse dicunt, quin sit philosophandi, ac judaica inbarendum disciplina, propter eam, quæ est inter eos, dissensionem sectarum*. Idem & hic responsum sibi habeant Mohammedani, diversitatem sectarum nobis objicientes, cum & ipsi tot discrepantes inter se habeant sectas, ac adeo non ita unanimes sint, ut hic gloriatur Ahmed. Sic enim Jo Henr. Hottinger in Hist. Orient. l. 2. c. 7. p. m. 549. sqq. sequentem habet Mohammedanorum

norum

cem vel Papam mendacem, ejus Missam, Sacramenta, imagines, confessionem, & tandem quicquid creditur in Ecclesiâ Romanâ: Pontificii vero omnes unanimes contra asserunt, hos omnes Calvinistas, Lutheranos &c. damnari. Si hoc esset verum, unde appareret amor Dei, si solâ causa (quia non credunt Pontifici, aut ejus Decretis) damnarentur? Clarius sane, & evidentius amor Dei in lege Maurorum elucet & splendet, ubi dicitur, Deum esse Dominum absolutum, & ignoscere sine ullâ causâ solâ suâ misericordiâ

motum.

norum Schismaticorum & Hæreticorum catalogum. (1) Hanifæorum. (2) Melkitarum. (3) Schafæorum. (4) Henbelitarum. (5) Schamrachæorum. (6) Mutazalitarum. (7) Ghahetæorum. (8) Alcharitarum. (9) Kadræorum. (10) Ghabræorum. (11) Dararæorum. (12) Hamzæorum. (13) Karmatæorum. (14) Zindikæorum. (15) certantium de Alcorano, creatus sit an increatus. (16) Sectarum quæ ortæ sunt Chorasanæ in Islamismo ex religionibus magorum & Charmitarum. (17.) dissentientium in explicatione Alcorani, & rituum. (18) Doctorum in Turciâ, dissentientium. (19) Persarum. (20) Eorum, qui credebant, Mohammedem oculis hominum subductum certo aliquando rediturum ad refor-

mandos hominum mores. Sed *Marraccius in Prodom. Part. 3. in fine cap. 24. p. m. 532.* procul dubio ex odio erga *Hottingerum*, quia *Reformatus* fuit, ex quo sapius male eum tractat, judicat & hic, infelicitissime sibi successisse, si *Hottingeri Tigurini mutilam consulum atq. infidelem Catalogum* secutus fuisset. Hinc alium catalogum Hæreticorum Mohammedanorum exhibet, & quidem antiquiorum ex *Israelis Filii Alii Historiâ Arabicâ* communicat, quam latinis verbis summam recenset, & sunt sequentes: (1) Motazelitæ, & ipsi sunt Kadritæ. Qui rursus in alias sectas dividuntur, nempe (a) in *Vaselitæ*, asseclas *Vaseli Abu Hodeipha* (β) in *Hadilitæ*, asseclas *Hadili Alaphi y) Nadhamitæ*, asseclas *Abraham filii Jossari*, cognomine *Nadhami*

(δ) Ha-

(d) *Hajetitas* & *Hadathitas*, qui affeclae fuerunt *Abmedi-Filii Hajeti*, & *Phadeli Filii Hadathi*. (e) in *Basceritas*, affeclas *Bascri Filii Mocameri* (f) in *Moameritas*, affeclas *Moammeri Filii Ebadi* (h) in *Mardaritas* affeclas *Ise filii Sobeihi*, qui cognominatus fuit *Mardar* (i) in *Themamitas* affeclas *Themame filii Bascri Namirensis* (s) in *Hasciamitas*, affeclas *Hasciami Filii Amrui Karaciensis* (x) in *Giachetitas* affeclas *Amrai Filii Babri Giacheti*. (A) in *Chaiatitas* affeclas *Ebn. Albofeini Filii AbuAmrui Chaiatita*. (u) in *Gebaitas*, & *Bahascemitas*. (z) *Gebaritas*. Quorum variae sunt Scholae (α) pura. (β) media (γ) *Gehamitarum* (δ) *Nagiaritarum* (ε) *Dhararitarum*. & *Haphsitaram*. (z) *Saphatitas*. Qui dividuntur (α) in *Asciaritas* (C) *Mosciabebitas*. (γ) *Caramitas*, qui dicuntur etiam *Hafiaritas*, *Kalamitas*, & *Mogiassemitas*. (d) in *Ghamamitas* i.e. *Nubitaros*. (4) *Charegita*, & *Vaidita*. Qui rursus distinguuntur (α) in *Azarecitas* qui s. arguuntur haeresium, (C) *Nageditas*, qui rursus dividuntur in *Bahascetas*, *Aupbitas*, *Ablo-taphsiri* i.e. Professores interpretationis, seu interpretistas, *Asbabol-suali* i.e. Professores interrogationis, seu interrogationistas, *Mohallelitas* i.e. Licitistas,

Mopharveditas i.e. Arbitrarios, & *Salebitas*. (γ) *Agiareditas*. Et hi rursus abeunt in sectas, quales sunt: *Salatita*, *Maimunita*, *Hamzita*, *Atraphita*, *Chalphita*, *Hazemita*, *Scioaibita* (d) *Ihaalebitas*, qui denuo distinguuntur in *Achnasitas*, *Moabeaitas*, *Rasciditas*, *Sciaibanitas*, *Mocarremitas*, & *Maalumitas*. (e) *Abaditas*, qui dividuntur in *Haphsitas*, *Jeziditas*, *Harebitas*. (C) *Sapharitas*, qui & dicuntur *Ziadita* (f) *Morgitax*. Hi quadrifariam dividuntur, nim. (α) in *Puros*, & hi rursus in *Jonasitas*, *Obeiditas*, *Assanitas*, (β) in *Kadritas* (γ) in *Gebaritas*, qui & dicuntur *Thaubanite* (d) & in *Charegitas*, qui etiam dicuntur *Taumanite*. (6) *Sciaita*. Hi subdistinguntur (α) in *Caisanitas*, qui denuo dividuntur in *Mochtaritas*, *Hascemitas*, *Baianitas*, & *Razamitas*. (β) In *Zaiditas*: Qui denuo dividuntur in *Giaruditas*, *Solimanitas*, & *Salebitas*, qui & *Abtarita*. (γ) in *Emamitas*, qui subdistinguntur in *Bakeritas*, *Vaphekitas* & *Giaapheritas*, *Nawustas*, *Aphetabitas*, & *Sciaminitas*. (d) in *Imacelitas*, qui & *Vakepbite* vocantur, & subdistinguntur in duas sectas, nempe *Mosaitas* & *Mophdalitas*, qui constituunt unam sectam, & *Ethnasciaritas*, qui etiam vocantur *Karaitas*. (ε) in *Golasas* seu *Galitas*,

Gilitas, qui subdistinguntur in Sabaitas, Kamelitas, Albanitas, (qui & Damaita Ainita Maimita Gorabite vocantur) Mogbeiritas, Mansuritas, Chottabitas, Caialitas, Hasciatitas, Zararitas, Nobamanitas, Junasitas, Nasiritas & Eshakitas, Batenitas, &c. Quarum sectarum omnium dogmata ex citato libro arabico recenset Marracc. l. c. 24. 1020. p. 488. 199. Nec parum se adjuvit ex Abrahamo Ecbellensi, qui earundem sectarum catalogum ab Ismaele translatus posuit in suo Eutybio vindicatu contra Selden. Idem Marraccius c. 25. ex Ricaut Historia de presenti statu Imperii Othomannici & recentiores Mohammedanorum recenset sectas, Quales sunt (1) Sonnitæ & Sciaitæ Priores sunt Turcæ omnes Arabes & aliæ gentes innumera: posteriores Persæ sunt. Quæ duæ sectæ vehementissime à se invicem dissentiant. (2) Scilis. (3) Motazalitæ quidam, (4) Malumigi. (5) Mezzachuliali (b) Jabaiachi. (7) Kadezadalii. (8) Cap messahy. (9) Muserini. (10) Kadezadali alii (10) Kadezadali mixti. (12) Bektakis (13) Sabin. (14) Munasih. (15) Esckaki. (16) Hiaretis. En insignem & horrendum sectarum numerum!

Sunt quidem ex Noftratibus, qui ob Turcicam vim, quæ ferro dirimere solet controversias, tantum numerum vix sibi imaginantur; Recensetur nihilominus tamen ab auctoribus, quorum fides non est suspecta. Et quid respondebunt Mohammedani, cum idem illud divortium ipsis prædixisse dicatur Pseudo Propheta, ut refert Ismael Filius Aly in cap. de gente Moslemorum: dividendos scilicet fuisse Magos in septuaginta sectas, Judæos vero in septuaginta & unam, Christianos autem in septuaginta & duas: Mohammedanos denique in septuaginta aures. Si ergo ex multitudine sectarum probabitur dogmatum falsitas, Mohammedismus omnium erit falsissimus. Hinc quod olim Ahmed Fil. Abdalhalim ap. Marrac. l. c. 23. p. 448. sat scopticè Christianis objecit: Si decem Christiani simul congregarentur, certissime discederentur in undecim sententias: Idem illud in Mohammedanos retorquimus verbis Ricauti, rerum Mohammedanarum peritissimi, qui l. c. dicit, tot esse inter Mohammedanos sectas & hereses, quot civitates, imo quot Familiae, vel etiam homines, qui tenuissimam literaturam, rerumque arabicarum

motum. Adamum (1) poenituisse peccati & plorasse (quando privatus fuit gloria, quam antea habebat) & Deum misisse eum Angelum S. Gabrielem, qui nunciavit, jam Deum ei ignovisse, & ita rediisse iterum in gratiam Dei, & sic auxit etiam prolem ejus. Et sane augmentum hoc generis humani non fuisset, nisi Deus jam ei ignovisset, & ita hodie per Dei gratiam mundus fere plenus est lege Mahumetanâ, quæ

vinculam acceperint, reperiuntur. Hinc & noster Ahmed frustra Christianis tot sectas objecit, cum habuisset domi, quod agere potuisset. Ceterum conf. adhuc de variis Mohammedanorum sectis præter jam citatos, B. Dn. D. Dannbauer in *disp. de Ecclesiâ Muhammedanâ* p. 35. sqq. Dn. Matth. Frid. Beck. in *Binis capit. Alcor. in not. ad Surat, de Rom. p. m. 45. sqq. conf. & Sr. de Moni Histoire Critique de la creance & des coutumes des Nations de levant Chapitr. 15. p. m. 181. sq. Hoornbeek. in Summ. Controv. p. 87. sqq. B. Dn. D. Pfeiffer. in Theol. Jud. & Mohamm. Exerc. 7. p. m. 390. sqq.*

(1) ADAMUM &c.) Uti de Adami Creatione Mohammedani multas habent fabulas, de quibus B. Dn. D. Hinckelmann. in *præfat. Alcor. præmiss. lit. D. & Henning. in Muhammed. præcant. ad præcat. 10. p. m. 421. sq.* Ita & de ipsius lapsu ac poenitentia plurima fabulantur. Sic enim Abu Mohammed Mustaphi Ben Alsbid Hasen in *Historia Universali* ejectum esse Adamum, scribit, in montem Sarandib in Orientali Indiâ plagâ, & ab aliis memorari ait, Adamum tunicâ suâ scilicet amictum illuc pervenisse, ibique folia & quibus ea composita est, vento & calore arefacta, indeque in pulverem redacta dispersa fuisse vento atque expulvere illo ortam fuisse plantarum per Indiam odoriferarum copiam. Etiam tum cum, tum Evam ut poenitentes in luctu fuisse continuo per centum annos, seu, ut alii, per 300. atque ex luctus illius lacrymis natum esse, DEO sic volente, lignum Aloës Zingiber Cariophylla, id genus aromaticæ alia. Et quæ his similia, de quibus plura Selden. de *Synedr. l. 1. c. 11. p. m. 312. seq. & de Jure N. & G. l. 3.*

l. 3. c. 11. p. m. 346. sq. Ea autem, quo-
rum Ahmed noster meminit,
desumpta sunt ex *Alcorano Surar.*
2. v. 33. usque ad 38. p. m. 4. verba ara-
bica Hackspann. in *Fide & legibus*
Mohammed. Lit. L. 4. ita vertit:
Diximus: O Adam habita tu, &
uxor tua paradysum & edite ex ea lau-
re quoad visum vobis, & ne accedatis
ad hanc arborem, ne sitis de erranti-
bus. Et peccare fecit eos Satanas
ab eo, itaque expuli eos de eo quo fue-
runt in eo. Et diximus, discedite,
pars vestra partis alterius hostis erit,
& vobis in terra mansio & fruitio ad
tempus. Et didicit Adamus à Domino
suo verba, & misertus est super eo,
quia ipse est clemens misericors. Di-
ximus, abite ex eo simul. Verum
veniet vobis à me directio, & qui se-
quitur directionem meam, neque ti-
mor contra eos, neque illi crises
erunt. Et qui infideles sunt, &
negarunt signa nostra, illi erunt so-
cii ignis, ipsi in eo aeternum panas da-
bunt. Quam eandem fabulam,
mutatis saltem nominibus, &
aliae gentes habent: quemad-
modum eam à Sacerdote quodam
Peguano relata ex Ferdin. Men-
der. Pint. Neiss. Westph. recenset
Celeberr. Dn. Tob. Pfanner. in Syst.
Theol. Gentil. c. 7. §. 10. p. m. 206. ubi
ita se habet: Post erutum ex

aquâ Orbem, hortum à Deo
plantatum esse, cui incolam, cu-
todemque hominem Adaa no-
mine, cum uxore Baragone dede-
rit; utrumque in obsequii spe-
cimen ea lege adstrictum, ne
arboris (*Hilafaran* vocabat) fru-
ctum temeraret, quam suo ho-
nori seposuisset, ni pareret, gu-
læ intemperiem horrendis sup-
pliciiis luituros, etiam in posteros
transituris. At serpentem ex
domo sumi, magnam istam Lupan-
to veritam, ne homini suâ erga
Dei iussu reverentiâ aeterna feli-
citas obtingeret, mulieri me-
lioris sortis spe plectæ persua-
sisse, ut vetitos fructus invade-
ret, marito quoque in criminis
communione pertracto. Un-
de horto expulsis mors, dolo-
res, atque inopia ab irato Numi-
ne incubuerint, quod tamen
Adæ multis lacrymis testata pœ-
nitentia utcumque mitigarit.
&c. Et hoc dogma quod iusti-
tiam, sanctitatem, veritatem, ac
legem Dei & per consequens
ipsum Deum tollit, coecus Mo-
hammedanus præfert sanctissi-
mo illi Christianorum dogma-
ti supra à nobis probato. Absit
à timentibus Deum istiusmodi
blasphemia.

N 2

(m) QVÆ

qvæ amplectitur (m) quidquid à Gange & ab orientali India in Ungariam usque est, & à Tanai, & Tartaria usque in montes Lunæ, & Caboverdæ, qvæ est major & præcipua pars orbis terræ: omnes tamen unanimes & conformes fatentur, Deum esse unum (in quo non norunt Filium nec Spiritum S.) Mahumetum esse Prophetam, & nuncium DEI, omnes Prophetas à Deo missos in mundum (nemine excepto) esse veraces. Si vero inter Mauros aliqua dissensio est (n)

non

(m) QVÆ COMPLECTITUR &c.) Sat thrasonice hic Mohammedanus Christianis objicit amplitudinem Mohammedismi, quasi ipse totius orbis incolas numerasset. Sed (1) si de numero incolarum orbis velimus judicare, nondum evictum erit, quod hic Mohammedanus præsupponit, sectam scilicet suam omnium esse numerosissimam. Curiosum est, quod *Eduard Brerevod Anglus in investigatione linguarum ac relig. c. 14. observat. In ita quipperatione, quæ proportionem investigat partium terræ inter se per Europam, Asiam, Africam, & Americam quæ vel à Christianis, vel à Mohammedanis, vel à Paganis idolorum cultoribus possidentur, tandem colligit hanc proportionem: si cognitas mundi regiones (videlicet Europam, Asiam, Afri-*

cam & Americam eisque contributas insulas) dividamus in triginta portiones aequales. Christiani possident portiones quinque, Mohammedani portiones sex, Idololatrae sive pagani portiones novendecim. Qvæ & comprobatur Joh. Forbestus à Corse in Instruct. Historico-theolog. l. 4. c. 23. n. 5. p. 220. 19. Qvæ si vera sint, Mohammedani plurimum ad huc superantur à reliquis paganis, quibus tamen veritatem nullam concedunt. (2) Et si etiam potior orbis tenerent partem, non tamen id argumentum foret pro veritate sectæ suæ. Via enim ad damnationem ducens est latior ac implior præ illa, quæ ad vitam ducit, quam paucissimi inveniunt Matth. VII. 13. 19.

(n) DISSENSIO EST &c.) Communis hæc est Mohammedanorum Exceptio, si ipsis objiciatur sectarum varietas. Sed respon-

Morgenländischen
Gesellschaft

non certe est in Symbolo illo Creationis talis legis, neque in Unitate DEI. Clarum enim est, si fuisset verum, DEum obiisse amore generis humani; hoc ipsum, i. e. creatio talis merito fuit causa confusionis in omnium cordibus; Nec inter homines esset tanta diversitas religionum, si sentirent DEum obiisse amore ipsorum. Et quod plus est, affirmant (omnes quotquot non crediderint mortuum eum esse propter hominum salutem) non fore salvos. Cum igitur DEus amet veritatem & prospiciat bene suis creaturis, vult ut fere totus Mundus re bene perspectâ sequatur legem Mahumetanam (o) quæ est lex DEI & vera data mortalibus

N 3

ab

spondemus. Si solus ille articulus de unitate & prophetia Mohammedis ad unitatem sectæ sufficit, cur ergo reliqui Mohammedani Persas hunc articulum non negantes, majori odio prosequuntur, quã ipsos Christianos? Et de inde facile idem regerent christiani ad dubium illud, quod ipsis ex eodẽ capite formant. Et denique quantum articulum de Unitate Dei attinet, illum admittunt gentiles omnes, quos tamen in societatem suam admittere nolunt Mohammedani. Quod vero Mohammedem Prophetam attinet, tum in hunc usque diem nondum probarunt, Prophetam eum fuisse, quin potius contrarium, Pseudo Prophetam ac impostorem eum fuisse supra probatum dedimus, & eo

magis ex mox dicendis de Alcorano idem patebit, ad quem nunc misso discursu reliquo Ahmed inutiles jam pergitur.

(o) LEGEM MAHUMETANAM &c.) Per legem hanc ut ex infra dictis apparet, intelligit Mohammedanus Alcoranum, quem una cum Suna i. e. oralibus traditionibus habent pro principio fidei suæ. De Alcorano ipso dictum ex professione alibi, scilicet in *disquisitione peculiari sub Præsidio nostro hab.* Hic potissimum de Autoritate ejusdem dicendi occasionem Mohammedanus noster suppeditat. Cumque & hoc unum ex primariis fidei Mohammedicæ capitibus sit, quod annihilandum, breviter jam de eodem erit agendum.

Et

ab ipso DEO, amore & misericordia nostri mota. Præterea lex DEI & vera cum sit divina, angelica, & cœlestis, anima etiam nostra natura sua habeat quid angelicum & cœleste, statim assentitur iis, quæ ex DEO sunt, & à lege sua, & arrident ei. Et quamvis homo ignoret, unde hoc ipsi eveniat ob interpositionem corporis, operatur interius DEus ignorantibus sensibus, unde evidenter apparet, legem Maurorum esse cœlestem & divinam. Experientiâ enim

Et quidem sic Mohammedano nostro, ejusque sociis opponimus hanc Antithesin nostram:

Alcoranus non est divina auctoritas.

Probamus hoc ex eo, quia Alcoranus destituitur *criteriis* illis, quibus aliàs divinam Scripturæ S. auctoritatem demonstrare solemus: Sic (1) hic desunt *testimonia interna*, eaque (1) *infallibilia*, nempe (α) *testimonium constans de seipso*. Jam enim dicitur. Alcoranus a Deo factus, jam ab hominibus, & quidem sapientibus. Sic enim *Surat. 27. v. 6.*

p. m. 330. dicitur القرآن من

لدى محمد بن عبد الله

hammedi dicitur tradito modo in cœlo, modo in terrâ, modo à Deo, modo ab Angelo. Testimonium vero quod de seipso

Alcoranus dat, falsum esse, patet partim, quia Mohammed non fuit verus veri nominis Propheeta, sed impostor, homo idiota, ut in ipso Alcorano vocatur *Surat. 3. v. 143.*

Epilepticus &c. de quo ex professo jam supra p. 24. 199. egimus, conf. & B. Hinckelm. in præfat. Alcor. præmiss. lit. B.

partim quia solus Mohammed non est Alcorani auctor. Qui enim integrum Opus Mohammedi tribuunt, mirifice falluntur, rectissime judicante Hinckelm.

l. c. Maximas partes Judæus & Sergius Nestorianus, Arabibus Bahira dictus sibi vendicant: nec tamen ut excludantur plane alii.

Nam cum utriusque religionis hominibus in Syria, ubi ad tempus Mohammed mercaturam exercebat, multum conversatus erat. De duobus servis in officinâ fabri gladiatorum Meccensis, qui

qui ipsi Pentatevchū illum & Evangelia prælegerint, testatur *Zamascbarig*, conf. hic rursus *Hinkelm.* l. c. & *Marracc.* in *Prodrom. Præfat.* c. 4. p. 332. 199. partim & ex ulterius dicendis magis adhuc patebit, testimonium Alcorani de se ipso esse falsum. (β) Et deest *interna quædam vis ac operatio*, ut ex ipsa lectione & experientiâ constet. Gloriatur hic quidem AHMED BEN-ABDALA de internâ quâdam operatione, quæ vero non est nisi præconcepta quædam opinio. Inde etiam est, quod non facile legamus, quemquam ex solâ Alcorani lectione fuisse per vim illam internam in eodem latentem Muselmannum factum, quemadmodum de S. Codice Christianorum legimus, multos per operationem ejusdem divinam ad Christianismum esse conversos. (2) Et defunt *probabilia* illa. Qualia e. g. sunt (α) *doctrina genus cæleste & divinum*. Quod certe in Alcorano non reperitur. Cum hoc genus doctrinæ sit (α) *Hæreticum*. Sic enim plurimas hæreses semper ab Orthodoxa Ecclesia rejectas ac damnatas recoquit ac fovet, quales inter alias sunt *Arianismus*, ac *Nestorianismus*, quorum vestigia

negari nequeunt. Ita & quæ *Surat. 3. v. 79. 82. 83. & 84.* habentur *Novatianismum*, hodiernumque errorem *Terministarum* manifeste satis sapiunt. Et quæ his similia. (b) plane *impium* adversus regulam fidei, Deum, Christum ejusque mortem, Christianos, circa juramenta, latrocinia, discrimen veræ ac falsæ religionis quoad salutis adeptionem Ut plurimis speciminibus prolixissime ostendit *Jo. Forbes.* in *Instruct. Histor. Theol. l. 4. c. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10.* c) *illegitimum*, dum varias illegitimas leges sancit & comprobat, quales e. g. sunt de repudiis uxorum, item de partu viduarum, quam Mohammed, & Mohammedani Jcti suis scriptis confirmarunt, ac in suos retulerunt codices, scil. partum, quem triennio, vel etiam septennio, ut alii malunt, post Mariti obitum vidua edit, legitimum defuncti mariti Filium habendum esse, eoque nomine hæreditatem adire posse, vid. *Abraham Eschelenf.* *Histor. Arab. p. 170. Edit. Paris.* Et quæ infinita istiusmodi alia (d) *fabulosum*. Sic enim continet explosas illas fabulas de Abrahami missione in ignem, de Angelo mortis, de Bove sub terrâ, cui sint 40. cornua, de septem dormi-

dormientibus &c. vid. *B. Pfeiffer. Theol. Judaic. & Mohammed. Exerc. 6. Tb. 26. p. m. 300. sqq.* (e) *absurdum* tam in *dogmaticis* quam in *Historiis*, quæ apertissimam Alcorani falsitatem arguunt, vide Exempla ap. *Pfeiffer. l. c. tb. 27. 28. & 29.* (f) *scdum spurcum ac lascivum*. Quando e. g. *Surat. 2.* legitur: *uxores vestrae sunt aratura vobis. Indite ergo araturam vestram ad lubitum.* Quod glossa explicat: *adite eas sive secundum, sive contra naturam.* Scelus! & quæ de coitu cum mulieribus spurcissima habentur alia. Conf. *Forbes. l. c. c. u.* (g) *barbarum inhumanum ac crudele*. e. g. de verberandis uxoribus, de propaganda fide per gladium &c. Tacemus infinita alia. Et quæ alia ab homine impio, lascivo, latrone crudeli, ac impostore pessimo, Mohammede scilicet promittere nobis possumus? (h) *Sanctitas incomparabilis*. Hanc vero quomodo Alcoranus urgeat ex jam dictis constat. Spiritualis enim nihil continet, cum nihil reperiatur, quod ultra carnalis alicujus hominis ingenium assurgat. Ut ipsa lectio testatur. (i) *styli majestas ac singularitas*. Et hæc hic desideratur. Equidem thraonica multa Mohammedani ha-

bent de stylo Alcorani, nec dif-
fitemur, quoad Analogiam
Grammaticam eum accuratis-
simum ac exactum satis esse, vide
de eo *Pfeiffer. l. c. tb. 16. sq.* In se
vero & ratione connexio-
nis est mere anilis, affectatus &
ita obscurus, ut ne ipse quidem
Mohammed intellexerit, vid.
Cantacuzen, Orat. 1. in Mohammed. 1. 85. sqq. nec ipsi Muselmanni,
unde tot infinitæ Alcorani ex-
positiones maxime dubiæ. Un-
de & Saracenos Alcoranum non
vulgari, nec in alias lingvas ver-
ti permittere putat *Theoph. Ray-
naud. de malis & bonis libris partit. 1. Erot. 12. n. 344, Tom. 11. Opp. p. 320.*
Et optime Stylum Alcorani de-
scribit *Marracc. in Prefat. Prodrom. c. 4. p. 71.* ubi inter alia ita: *Est locutio Alcoranica valde similis illi, quæ utuntur Dæmones in Energumenis, vel arreptitiis, vel quando se ab hominibus audiri sinunt intermiscendo vera falsis, ludicra seriis, clara obscuris, & sepe per anigmata & ambages loquendo. Hujuscemodi erant oracula gentium & ita sepe Dæmones plures decepit.* Conf. & eundem de Stylo Alcorani. *l. c. c. 2.* Bene quoque in hanc rem *Richard. in der Verlegung des Alcorans vers. à B. Luther. T. 8. Opp. Altenb. p. m. 16.* der Alcoran hält nicht die Weise

in

zu reden, wie andere Heil. Schrift, denn er ist durchaus auff Reim. Weise oder Poetisch gestellt / wie man die Lieder zu singen macht! Solche Weise aber zu reden ist nicht allein wieder die H. Schrift, sondern auch wieder alle Philosophen / Rechte / und andere Lehr. Bücher / ohn wo die Gesänge sind. Denn es schickt sich nicht / wenn einer predigen / lehren / oder für Gericht reden soll / daß Er daher kähme mit Reimen gefast / als wolt er ein Lied singen / oder Lotterbüßisch spielen. etc. De metro Alcorani conf. adhuc Pfeiffer l.c. th. 18. p. 288. seq. (3) *Pareium omnium consensus & perpetua conformitas.* Et hæc deest. Sic enim (a) contradicit Scripturæ S. tam V. quam N. T. quam tamen ipse Alcoranus prædicat, & passim pro Divinâ habet. Et hoc ex utriusqve collatione ad oculum est, in articulis de SS. Trinitate, de Christo, aliisque. Qvalia loca Alcorani textibus librorum Scripturæ, qui à Turcis recipiuntur, contraria, una cum anachronismis, & his similibus, studiose collegit *Petrus à Valle, teste Leone Allatio in Apibus Urbani* p. 226. (b) contradicit & sibi ipsi. Sic enim Christianis modo salutem promittit, modo denegat, nunc mandat castitatem

nunc libidinem promiscuam admittit, modo neminem cogi vult ad fidem, modo arma ac vim urget. &c. conf. *Hinckelmann. l.c. lit. E. Henning. in Muhammed. precant. p. 142. Sc.* Idem & abrogata illa in Alcorano sat aperte ostendunt, de quibus *Marracc. in prefat. Prodr. c. 5. p. m. 275. 199.* Quæ abrogatio certe non esset, si liber hic à DEO. Pergimus (II) & ad testimonia externa. (1) Ita hic deest *Ecclesia testificatio.* Sic enim *Ecclesia* clauso canone, qui est V. & N. T. Codex, nihil novit de Alcorano. Sed si quis prædicat aliud Evangelium præter illud, quod annunciatum est, etiam si & Angelus esset, anathema dicit cum Paulo *Gal. 1, 8.* (2) deest *miraculorum celebritas.* Sic enim ipse Mohammed testatur, se cum miraculis non esse missum, cum quibus tamen omnes veri Prophetæ missi sunt. Conf. supra dicta p. 25. & p. 59. (3) desunt *pæne violatoribus Alcorani inflicte*, à DEO scilicet. (4) desunt *martyria vere sanctorum.* Licet enim forte nonnulli ob doctrinam Alcorani à Pontificiis cremati, de quo Mohammedanus noster infra, vel etiam ab aliis occisi; illi tamen non minus Martyres dicendi sunt, ac gentiles

tiles ob idololatriam cruentâ morte affecti. (5) Abest quoque Alcorani conservatio miraculosa. Conservatum quidem in hunc usque diem esse Alcoranum à Mohammedanis, non possumus negare; miraculosa vero illa non est, cujus circa sacrum Codicem varia habemus specimina. Artes enim, quibus conservatus hactenus est superstitiosus ille Alcoranus, sunt præsertim quatuor. (α) Latrocinium, & terror gladii (β) perfidia, quam rebus suis utilem fuisse ipsi Mohammedani non diffitentur, qui ex usu suo fidem datam fallendo, pactaque conventa pro lubitu violando sæpe conditionem suam meliorem efficere conantur. (γ) carnalium voluptatum effrenis licentia & promissio. (δ) Imperatus stupor, & cæca obedientia. Prohibet enim Mohammed examen suæ doctrinæ, nec finit de eâ disputare: conf. Jo. Forbes. in Instrucl. l. 4. c. 15. p. 202. sq. Deniq; (6) desiderantur quoque testimonia ipsorum hostium. Cum in contrarium ipsius Mohammedanæ gentis nonnulla passim reperiantur non adeo optima testimonia. Sic enim de Osmann Successore Omaris, & socer-

ro Mohammedis legitur, quod interfectus à Mohammedo Filio Abubekris anno ætatis 82. regni 2. Alcoranum in sinu habuerit, in quem gutta sanguinis stillaverit & paulo ante obitum præceperit Alvalido filio Hocabæ, ut codices Alcorani dilaceraret, & lavaret aceto, eo quod magna dissensio de Alcorano orta esset, & quod deinde combusti sint codices omnes, excepto uno, secundum quem reliqui sunt examinati. vid. Elmacin. in Histor. Saracen. l. 1. p. 35. & Ecbellens. in Chron. Orient. p. 65. & Hennig. in Muhammed. præcant. p. 228. Et quæ sunt istiusmodi infinita alia, quæ hic contra authenticam, ac divinam Alcorani auctoritatem afferri possent, quæ brevitate ergo tacemus. Conf. adhuc plura apud Richard. in der Berlegung des Alcorans Tom. 8. Opp. Lutheri Altenb. & ipsum B. Lutherum nostrum vom Krieg wider den Falschen Tom. 4. Opp. p. 530. Barthol. Edessen in Consueat. Hagar. in Var. Sacr. à le Moyné edit. p. m. 35. B. Dannhauer diss. de Eccles. Muhammed. p. 27. & 57. sqq. Matth. Fried. Beck in Binis Capitul. Alcor. in notis ad Surat. de Rom. p. m. 50. Guadagnol. Apol. c. 7. 50. Andrea Conf. Sect. Moham. c. 4. & 6. Hoornbeek in Summ.

Controv.

enim compertum est, Maurum nunquam (p) mutare legem, vel religionem suam. Centum anni jam sunt, & ultra Hispaniam fuisse oppugnatam à Christianis, & tamen omnes illi, qui ducebant originem à Mauris vixerunt usque in hæc tempora inter Christianos non mutatâ lege propriâ, quod neque iis nostris temporibus sunt omnino ejecti omnes à Christianis. Desperabant enim jam omnino Mauros aliquando adoraturos imagines suas voluntarie, quamvis sæpe coacti sint vi & infiniti eorum religionis ergo cremati. Diversum vero, & contrarium videmus in Christianis (q) qui (in omnibus bellis mundi tam in Hispania,

O 2

contro. l. 3. p. m. 121. 199. Ex quibus satis jam apparet, legem Maurorum non esse tam divinam cœlestem ac Angelicam, ut hic gloriatur Mohammedanus, nec DEUM velle ut Mundus eam sequatur.

(p) MAURUM NUNQUAM &c.) Gloriatio hæc thraonica est contra quotidianam experientiam, quæ toties testatur de Mohammedanorum conversione ad Christianismum.

(q) CHRISTIANIS &c.) Non equidem negandum multos & ex Christianis transire ad Mohammedismum. De quo ut & de ritibus circa circumcisionem perversorum horum occurrentibus breviter *Genfrev. in. description. Aul. Turc. p. 48. Part. 1. ex Georgieviz p. 182. ita:*

Si ex Christianis quispiam sua sponte ad Mohammedanos transiit, & circumcidi se patitur, quod sæpe contingit, propter gravissimum jugum & onus tributi, & ducitur per omnes vias atq; plateas civitatis summo cum honore, & omnium Mohammedanorum applausu & gaudio, pulsantium ob id tympana, & hujusmodi circumciso dantur quoque munuscula: & dein à tributi solutione immunis proclamatur, cujus lucri spe multæ ex Græcis & Albanis Christianis circumcisionem admittunt. Si quis vero ex hisce vi compulsus circumcidiatur, ut puta qui Musulmannum feriret, vel vituperio afficeret, vel Muhammedem blasphemaret, quod videtur Episcopo cuidam Græcorum contigisse, illi nihil datur: à tributo tamen liber est & immunis, sicut ceteri Musulmanni. Quibuscum & conveniunt, quæ

quam alibi habitis) quotquot fiunt Mauri vel coacte, vel voluntarie, tandem sunt ex corde & animo Mauri: Passim enim videmus ut qui heri fuerit Christianus, hodie religionis ergo ex acie descendat in pulverem adversus Christianos adorantes imagines, & occidat omnes, quot potest, nec Fratrum proprio parcat. Hoc etiam experientia compertum est, si cui remaneat adhuc affectus aliquis occultus Christianitatis. Filii tamen ejus semper sunt integri, & corde Mauri. Contra in Mauris si quis coactus sit esse Christianus, tamen paucis verbis efficiet, ut Filii perstent in lege Majorum. Tantum potest veritas.

Præterea lex Dei semper habet præcepta, quibus præcipiat, & prohibeat, & orationes, quibus dictis animæ fiunt puræ, declarat etiam quid sit gloria, quid internus, quid unitas DEI; & tandem est Scriptura, ubi declaratur, quomodo omnes causæ orbis debeant judicari, & omnes actiones institui, quomodo vendendum sit, nuptiæ, hæreditates, & tandem quidquid civile & criminale est, ibi continetur & declaratur. Continet (r) præterea quomodo sit adorandus,

quæ refert *Johann Hefrich* im est, qui tantum novit quid in
fürken und wahrhaftigen Bericht homine, de quo nemo homi-
von der Reise aus Benedig nach num judicare potest.
Hierusalem &c. Lit. y. Tantum
 potest falsitas! Sed quicquid sit, (r) CONTINET &c.) Exhi-
 naufragium hoc fidei suæ hi bere hic conatur Ahmed speci-
πρόσκαρποι æternum luent. Ce- men aliquod Alcorani, ejusq;
 terum magnum thrasonem ri- partim doctrinæ, Christiano-
 dendum magis, quam refutan- rum fidei adversæ: partim etiam
 dum hic agit Mohammedanus, mysteriorum, quæ ex præcon-
 judicans de integritate fidei, cepta mente suâ contineat. Sed
 quod tamen opus solius DEI quilibet eos legens jam videt,
 cum

randus Deus, quomodo sint purgandæ animæ ab appetitu & affectibus pravis, qui ex corporis unione veniunt. Fit etiam ut sæpe concurrant hæc tria in unicâ Oratione Alcorani, ut circa unitatem dicit versus Mahumeti sic: DEUS est unus in essentia, & attributis, cujus auxilio & ope eget, quid quid est, & ejus essentia sublimis, & libera ab omni auxilio & ope alterius, independens ab alia causâ, & omnes causæ ab eo pendent, qui nulli miscetur rei, nec ulla res miscetur ei. Hæc verba declarant unitatem DEI. In alio versu dicit: DEUS est ille (nec ullus præter eum) qui comprehendit omnia sapientia sua, quem non latet atomus vel minutum s. in cœlis s. in terris. Et in alio versu dicit, ille qui ubicunque est, vobiscum est, & tandem ejusmodi infinita de Unitate, quæ longum esset recensere. Et in alio versu accusans animam vitiorum ejus dicit: Anima negligens redi ad DEUM, Creatorem puræ & munda ab immundis affectibus vitiorum tui corporis: Ego enim te fudi è munditie Angelicâ, ut esses digna meæ gloriæ, quam tibi promitto in secula: Et in alio versu monens de gloria dicit: Credentes festinate, abjicite pigritiem & servite DEO, ut digni fiat is ejus veniæ, & gloriæ, quam DEUS paravit vobis, cujus capacitas & amplitudo est tanta, ut comprehendat cœlos & terras, & multa alia de gloria (s) dicit

O 3

cum nihil occurrat, quod ultra sapientiam, stylum ac mysteria misellorum gentilium passim sapiat, & quod non multis erroribus sit stipatum.

(s) GLORIA &c.) Quam abjecte & carnaliter Mohammedani de gloria vitæ æternæ

sentiant ex eorum Alcorano aliisq; scriptis constat. Optime id additis suis animadversionibus brevissimis describit B. Dn. D. August. Pfeiffer. in *Pansophia Mosai-câc.* 7. p. m. 221. sq. ita: Die Paradies- Freude und das ewige Leben soll nach Mohammeds Meinung

cit. monens de inferno (t) illi, quos DEus amovet & separat ab igne, concedens eis gloriam sunt beati, & in alio versu dicit: Timete homines ignem qui accenditur gente & lapide, qui paratus est non credentibus: Alii præterea quam plurimi versus, & mysteria sunt, quæ longum esset

nung in eitel Fressen / Gauffen / und courtesiren bestehen / denn er verspricht denen die es mit ihm halten / schöne Aepffel und allerhand Früchte (wie den kleinen Kindern) Sur. II VIII. einen Trand der so stark und picant, als Ingber seyn soll (muß ein niedlich Gefösch seyn) Sur. LXXVI. der Paradiesen soll noch süßer als Honig / weißer als Milch / kälter als Schnee / weicher als Schaum seyn (das ließe sich noch leichter trinken) Sur. CVIII. Es werden im Paradies schöne Tapezereyen und Betten seyn / auff welchen schöne Jungfrauen liegen die so grosse Augen haben / als Tauben - Eyer (das laß mir Glogzen seyn) und der seeligen Leute Betten werden gegen über stehen / und sie werden nach ihren belieben bey ihnen schlaffen dürfen (das laß mir ein sein sauberes Leben seyn) Sur. XXXVIII. XLIV. LV. Und damit ja diese Mohammedische Paradies - Freuden den Leuten recht ins Herze gebildet werde / so dürfen sie in ihrem Thesauro Secretorum oder

also genandten Geheimniß - Schatz schreiben / es werde ein jeder Einwohner des Paradieses so viel als sonst 100. Leute Fressen / Gauffen / und der Venus Lust pflegen können (vid. Pocock ad Abul Faraj. p. 293.) Ey so schände dich den Gott und hohle dich der Teuffel mit samt diesen deinen Paradiesen / du Bösewicht. &c. Et licet nonnulli ex Mohammedanis excipiant, improprie hæc esse intelligenda; parabolicus tamen sermo caste ac prudenter est tractandus, nec tam indigna æternâ gloria afferenda. Conf. Haekspan. de usu Lib. 6. Rabbin. n. 80. & 86. (q. p. m. 348. & p. 353.)

(t) INFERNO.) Et de inferno plurimas habet *Alcoranus* fabulas. Sic enim Sur. 24. *Impii contumaces exterminati ad inferosque præcipitabuntur lacus: tabernaculisque urinosa aqua potionem miseram imbibent: undequaque illis mortis horrida prorsus obversabitur imago, quam totam etiam insipido ore deglutierint.* Et paulo post: *Deus omnipotens sepulchris egredi homi-*

esset hic recensere, Deinde in præceptis sic dicit : DEUS præcipit vobis Zala (u) i.e. orationem certis temporibus notis, quæ sunt aurora, meridies, & vespera, quando sol occidit, & quamdiu illa rubedo solis apparet vesperi usque ad albedinem ejus & tandem irruat nox. Quod attinet ad præceptum-

homines tum iubebit suis, compediti & catenis confecti tum comparebunt reprobi pice & sulphure illis vestibus ardentibus carbonibus, sædato vultu. &c. Surar. 28. Incredulos die judicii prorsus igne circumdabimus, eisque posulantibus dabitur aqua quasi stillicidium oculorum corrodens, qui potius est pessimus. Et Surar. 54. Peccatores tum citandi erunt ex arbore, quæ velut ignis in alveorum fervore, & cibum illum in medio igne sumentes reservabunt. Uti jam sententiam illam de ponte Zorai, qui septem constat arcibus, taceam. Vid. Hottinger in Histor. Orient. l. 2. c. 4. p. m. 421. Abrah. Ecchellens. in Histor. Arab. p. 406. sq. Henning. in Muham. precant. p. m. 413. sq. &c.

(u) ZALA) Agit hic Mohammedanus de quibusdam peculiaribus legibus religionis suæ practicæ, quarum nonnulli recensent, ut sunt purificatio. Oratio. Eleemosyna, Jejunium, & peregrinatio. De quibus singulis prolixè Marracc. in Prodrom. part. 4.

& hic Ahmed agit, excepta peregrinatione, forte quia à Mohammede non instituta, sed ex usu Ethnicorum Arabum ab eo accepta. vid. Marracc. l. c. c. 8. p. m. 135. Et quidem primo loco agit de Zala i.e. Oratione, in quâ Mohammedani admodum seduli sunt, sic enim quotidie quinque vicibus in singulis templis ac delubris orant. Statuta circa orationem habent sex (1) Tahrima præparationem (2) stationem (3) lectionem (4) capitulis, dorsique inclinationem. (5) adorationem, incurvando se ita ut fronte terra tangatur. (6) sessionem finalem per spatium, quo fiat testificatio. vid. Marracc. l. c. c. 5. & Henning. in Muhammed. precant. sapius, de Dieu ad Art. III, 1. Nonnulli huc etiam referunt purificationem. Nam ut scripsit Ebnol Athir : Non accipiet DEUS orationem sine purificatione, & Algazelus : Clavis orationis est purificatio. Decem ejus species assignat Sciatur Serranus, quales

qvaes sunt. (1) Gargarizatio, sive oris ac palati collutio. (2) Narium aqua immissa purgatio. (3) Myrtarum tonsura. (4) Capillorum ac barbae discriminatio. (5) Dentium confricatio. (6) mundatio ab iis, quæ ab ano, & mentula seu cunno egrediuntur. (7) Unguium præsectio. (8) pilorum axillarum evulsio. (9) rasura pubis. (10) Circumcisio. Addit *Algazelus* ablutionem articulorum digitalium: & purgationem flexurarum eorundem articulorum, seu unguium extremorum. In *Alcoran. Suras. 5.* legitur: *O Fideles cum surgetis ad orandum, lavate facies vestras, & manus vestras usque ad cubitos & confricete capita vestra, & pedes vestros usque ad talos.* Fit autem mundatio ordinarie per aquam, quam si habere non possunt, sumunt pulverem e superficiei terræ. Vide de purificatione ac mundatione *Marracc. loc. c. c. 4. Henning. in Muhammed. præcant. p. 34. sq. Edoard. Pocock in Not. ad Port. Mos. cap. 9. p. 189.* Ceterum, ut ad preces Mohammedanorum rursus deveniamus, illas hisce inaugurantur verbis: *اللّٰهُمَّ اَللّٰهُمَّ a*

bus etiam ex templorum turribus populum ad Synaxin invitant. Ex quibus nonnulli autumarunt, Arabes sub Mohammedismo *Venerem* invocare, propter *Chobar*, quam nonnulli putant *Venerem* fuisse, inter quos & *Scaliger est de Emend. temp. t. 2. p. 132.* de quo *Veneris* cultu & vide *Hottinger. in Hist. Orient. l. 1. c. 7. p. m. 233. sq. & Selden. de Jur. Nat. & Gent. l. 3. c. 20. p. m. 438. & sq. Sed Abrah. Eschellenfis in Hist. Arab. part. 1. c. 11. p. 207.* dicit, non mediocriter decipi hæc asserentes, quia putat, neminem Arabum scribere, quod *Venus* illis vocata fuerit *Chobar*, & verbis illis precibus præmissis ac invitatoriis nil aliud significare Arabes, quam *Deum esse omnium Maximum*. *اَللّٰهُمَّ اَللّٰهُمَّ* *Achbaro* enim nomen superlativum esse à positivo *اَللّٰهُمَّ* *Chabbiro*. i. e. *Magnus*, ita ut duæ illæ voces significant: *Deus maximus*. Quæ loquendi formula eadem ipsi videtur, ac ista Romanorum: *Deus optimus Maximus*. Erroris vero de cultu *Veneris* fontes his aperit *Eschellenfis* verbis: *Ego puto, errorem hunc duplici ex origine manasse. Dies ista sacra erat Veneri ap Romanos* *Gra-*

ceptum decimarum (x) sapius dicit sacer Alcoranus :
Date DEO in sacrificium decimas, & primitias. Præci-
pit etiam jejunare (y) certis diebus, ut est Ramadan. (z)

P

No-

Græcosque, quamobrem idem insti-
tutum Arabibus fuisse, falso arbitra-
ti sunt. Nostram roborat sententiam
tam antiquissimum, quam recentius
vocabulum, quibus feria hæc sexta no-
tatur apud Arabes utriusque seculi
quorum neutrum ex Veneris nomine
impositum ipsi fuit. Nec minus
quoque occasionis forte dedit Ma-
homeri gentis Pseudo-Propheta sa-
lacitas libido & lex ab illo lata, quâ
venereis voluptatibus, illecebrisque
laxat habenas, ac uxorum numero,
& Concubinarum grege non solum
eam large atque liberaliter huic tur-
pitudinis quasi Numini dicat; sed
etiam prodige. &c.

(x) DECIMARUM) Sic e.g.
pro camelis, pro bobus, pro
ovibus pro equis decimas suas
dant. De quibus Marracc. l. c.
c.6. Vocant & decimas eleemo-
synas. de quibus Ahmed infra.

(y) JEJUNARE) Legem hanc
fat clare docet Alcor. Sur. 2. ubi
ita: licet vobis nocte Jejunii coitus
cum uxoribus vestris, ipsæ sunt indu-
mentum vobis, & vos indumentum
ipsis. Novit Deus quod vos defrau-
dati animas vestras, & misertus est

vestrum, & parit vobis. Itaque
jam miscemini cum eis, & inquirite,
quod præscripsit Deus vobis, & come-
dite, & bibite, quoad agnoscatur vo-
bis filum album præ filo nigro ex au-
rorâ lucescente. Exinde complete
jejunium ad noctem usque, neque mi-
scemini cum eis, & vos permanentes in
templis. De quâ lege notatu
digna sunt verba Ludov. Vivis ap.
Hackspan. de fide ac leg. Maham-
med. Lit. M. ult. ubi ita: Tale je-
junium indicare nuncio & Propheta
Dei non est dignum. Quomodo le-
gulator ad crapulam & ingluviem
quasi adhortatur, & instruit suos?
Primum jubet cibis abstinere usque
ad seram, vespere autem quasi detra-
ctis frenis & sublatiis repagulis emit-
tit edendi avidos ad præsepe bellui-
num. Edite, inquit, ac bibite usque
ad auroram. Quid potest dici im-
moderatus, aut magis pecunium,
quam stratis mensis accumbere à sole
occidente ad orientem? hæc non est
jejunii lex; sed sagina magisterium,
& officina: &c.

(z) RAMADAN) Menses
habent Mohammedani 12.
Quos Abrah. Ecchellen. in Hist. Arab.
l. c.

Notari etiam debet S. Alcoranum habere præcepta ob-
liga-

l. c. p. 206. ita recenset. (1) *Est Nabu*, dictus etiam *Moharramo*. (2) *Hoail*, vocatus quoque *Sapbaro*. (3) *Taliu*. (4) *Nager*. Quoniam autem ex *Masbudii* sententia in ver incidere, in ipsâ anni primâ institutione, primus appellatus est *Rabibo Alavalo* ver primum; alter vero *Rabibo Althani*, ver secundum. (5) *Asmah*. (6) *Annab*, ii in brumam & hyemem incidebant. Hinc primus *Giamadi Alavalo*, alter *Giamadi althani* vocatus; *Giamada*

Giamada i. e. concrevit, quia his duobus mensibus aqua frigore concrevit. (7) *Adlach*, etiam *Ragiab*. (8) *Lafab*. Hoc mense ad aquas quarendas suis gregibus & armentis dividebantur Arabes, ac in varias distribuuntur equitum turmas & ordines ad incursiones faciendas, & patriis insisterendo institutis atrocinita exercenda, ex quo vocabulum ipsi inditum *Schiabhan* dividens. (9) *Zahero*. Quoniam autem sol maximis & vehementissimis caloribus tunc fervebat, cum annus institutus est, *Ramdban* ab

ipsis sortitus est nomen. Unum præterea est ex DEI epithetis. Quomobrem advertunt gentis scriptores, non esse absolute usurpandam; Sed cum

addito, quoties ad mensem significandum illo utimur, dicendumque tunc esse, mensis *Ramdban*. Nam simpliciter prolatum denotat ipsum DEUM. (10) *Barat*, item *Sciaval* ob libidinis æsum camelorum, quo mense à nuptiis abstinerunt Arabes. (11) *Nabir*, item *Dual Kaadab*. (12) *Morais* s. *Dual bagiati*, quo mense ad templum *Mecchanum* profisciscuntur. De initio vero anni non convenit inter scriptores, quidam autumni faciant, quidâ ver. *Eccelensi* videtur in autumnum incidisse, sicque mensem *Mohar* incidisse pro tempestatum ratione vel in Julium, vel in Septembrem nostrum. Præ aliis vero mensis *Ramdban* Mohammedanis maxime solemnissimus est, non solum quia hoc mense demissus est *Alcoranus* desuper; sed quia & multa alia magnalia eodem accidisse perhibent, & quidem ex doctr. *Mohammed*, p. 191. Tom. 1. Op. *Bibliandr.* ap. *Henning.* in *Mubam.* præcant, p. 68. hoc ordine: Die hujus mensis: 20. descenderunt *Psalmi* super *David*. 21. Natus est *Salomon*. 22. remisit *DEUS David* peccatum *Uriæ*. 23. Natus est *Christus Filius Mariæ*. 24. locutus est *Dominus Moysi*. 25. ex cælo demissus est *Alcoranus* super *Mubammâ*.

ligatoria, & voluntaria, & Eleemosynas (a) & trahit DEUS homines, ut faciant vel dent eleemosynam dicens : qui voluerit dare DEO bona sua in lucrum, ipse infinite ei augebit & reduplicabit. Et dicit : homines servite DEO, cum indigeatis eius gratia, & DEUS non indigeat vobis, neque aliquo alio, cum sit omnipotens, cui locus sit in semetipso.

P 2

Deinde

hammedem & divisum est mare. 26. dedit DEUS tabulas Moysi. 27. deglutivit tere Jonam. 28. reddidit DEUS visum caeco. 29. Adsumsit DEUS Enoch. 30. Abiit Moyses in montem Sinai: Hinc hoc mense celebrant magnum suum jejunium omnes, præter infirmos, & viatores, eo modo, ut supra ex Alcorano audivimus. Post jejunium celebrant festum suum *Bairam*, ut Christiani post tempus quadragesimale Pascha. vocatur & festum *Kurban* in memoriam Abrahami, quem exemplo impostoris sui, turpissimâ *aviso* *gracia* tradunt Ismaëlem DEO in sacrificium offerre voluisse. Et quidem *Turce* finito suo jejunio primo celebrant suum *Ullu Bairam*, seu magnum festum, quod per triduum continuant, mane quidem cultui divino vacantes, postea vero totum diem epulis, tripudiis, & facetiis consumen-

tes Deinde vero post duos menses celebrant suum *Cudschuck-Bairam*, quo inter alia solemnia sacrificia sive victimas offerunt; eas tamen non comburentes; sed inter pauperes distribuentes. Conf. *Du Ryer in Prasat. Alcoran. gallice translato promiss. quæ exhibet Summar. relig. Turc. Hoornbeek in Summ. Controv. l. 3. p. m. 146. sqq. Forbes in instruct. l. 4. c. 11. p. 196. Et B. Dn. D. Aug. Pfeiffer in Theol. Jud. & Mohammed Exerc. 7. tb. 14. p. m. 422. sq. ibidemque citatos. Et Persas hoc mense Ramesan jejunare, quando inter alia & magni sui martyris Hosseini memoriam celebrant, nec in hoc mense nuptias concedere, refert. Dn. Franke in Kunst- und Sitten-Spiegel ausländischer Völker l. 3. p. m. 943.*

(a) ELEEMOSYNAS) Et has maxime urgent Mohammedanini, quas non tantum hominibus

Denique omnium (b) eorum, quæ homini nascenti possunt contingere ad mortem usque, tam in temporalibus, quam spiritualibus expressam facit mentionem sacer Alcoranus, nulla excepta, vel relictæ. Et si hoc verum est, dicant jam Christiani, si Christus est Deus & venit ut Magister esset (c) hominum, ubi sunt libri, (d) scripta vel præcepta, quæ reliquit? Nec sufficit hic Christianis eum verbo docuisse, respondere, quia ipsi, qui vixerunt tempore Christi non potuerunt omnes sequi eum sine scriptis, quanto minus ii, qui ejus tempore non vixerunt? Notum jam est Deum dedisse Mosi legem scriptam in tabulis; ipsam vero scriptam, aut maximam ejus partem non servamus, quanto minus, si non esset scripta? Et quid aliud sunt Evangelia,

bus; sed & brutis offerunt, canes per plateas discurrentes cibando, piscibus in flumina panem projiciendo, aviculas ex caveis pecuniâ redimendo, & libero aëri committendo, teste *Genfræo in descript. Aul. Turc. P. I. p. 56.*

(b) OMNIUM &c.) Admodum thraonica hæc est gloria-tio de perfectione Alcorani. Quod si enim hæc omnia contineret, volumen infinitæ molis deberet esse Alcoranus, quem vix mundus caperet. Quam mutilus autem & mancus Alcoranus sit, quilibet videt, qui modo collationem ejus cum S. Codice Christianorum canonico insti-

tuit. Ubinam enim agit impostor de dilectione proximi etiam inimici, de precibus pro eodem, de beneficiis in eum conferendis? ubinam de vera in calamitate quavis patientia! ubinam de abnegatione sui ipsius, & istiusmodi aliis, quæ hominem vere spirituales faciunt? de quibus tamen omnibus canon Christianorum perfectissime agit.

(c) MAGISTER) Hic obviscitur Mohammedanus sui ipsius, ipsiusque sui Alcorani, qui Christum Magistrum hominum ac Prophetam Dei fuisse, non negat.

(d) LIBRI) Libros edere Chri-

lia, quam Christi historia (e) Reterunt enim eum natum fuisse in Bethlehem in præsepio, & fuisse circumcislam, fuisse agrotos, dedisse visum coecis, suscitasse Lazarum, venisse Hierosolymam, & unus ex Evangelistis dicit misisse discipulos suos, & attulisse ei asinam, quâ ingressus fuit Hierosolymam. Alius dicit fuisse asinum (f) sibi invicem contradicentes) in omnibus Evangeliiis nullum invenitur præceptum (g) vel documentum gloriæ, interni, legum divinarum, sive humanarum. Sic etiam Christiani omnes suas controversias & lites tam civiles quam criminales (non

P 3

ex

Christus noluit; sed commisit ac mandavit id Evangelistis ac Apostolis suis, qui ex immediato Spiritus S. quem Christus ipsis misit, impulsu, ea & tot jam reliquerunt Scripta, per quæ fat amplissima Christo collecta fuit Ecclesia.

(e) HISTORIA) Utiqve est historia sed talis, ex quâ generatur fides, per quam æternum salvamur, *Joh. XX, 31*. Quid hic desiderandum?

(f) ASINUM &c.) Nulla hic contradictio, ubi unus Evangelista dicit, adductum esse pulum, alter vero adductam cum pullo simul fuisse asinam. Id enim sapius fit, & in aliis Historicis, ut omittatur ab uno circumstantia, quædam, quam vero alter habet, in quo tamen non

possunt dici sibi contradicere, cum contradictionis alia sint requisita. vid. hic *B. Walther. in Harmon. Bibl. in Matth. 21. v. 5. p. m. 527. sqq.* Adde notam sequentem.

(g) PRÆCEPTUM &c.) Calumniam hanc satis superque refutat ipse sacer ille Codex. Licet enim non contineat novas leges, quas utiqve Christus non tulit, cum lex Dei sit ita perfecta, ut nihil demi, nec addi quicquam debeat; legem tamen multo perfectius explicat, quâ carnalis ille impostor, sic & multo melius gloriam ac infernum explicat, quam fabulosus ille Alcoranus. Instituatur saltem collatio, & apparebit. Quod & ipse Alcoranus attestari debet, qui hic Ahmedum mendacii convincit, cum *Surat.*

2. v.

ex Evangelis (h) sed ex legibus Romanorum & gentium) judicant etiam quidquid in commodum suæ Reip. est. Qui abusus & error satis notus est. Intellectus enim & iudicium gentium, qui non norunt Deum (etsi Deus clarius appareat ipso sole) qui poterit cognoscere gravitatem culpæ peccantis, & debitum, & iustum supplicium, & pœnam ejus ad iustificandum delictum? Quomodo sciat, jam DEO satisfactum tali iustitia absque scripturâ, & Prophetiâ? Valde aliter sane Mauri ex S. Alcorano omnes causas, siue parvas, siue magnas decidunt, & judicant, ut moris est in lege Dei.

9. v. 1. 2. p. m. 179. expresse dicitur, quod Deus iis, qui propter fidem occisi, sit daturus paradisum. quemadmodum ipsis promissum in V. T. & NB. in Evangelio. Quibus addatur testimonium, quo Alcoranus & Evangelium pro divino habet. Expresse enim Surat. 4. v. 162. dicitur: *Nos sane Alcoranum revelavimus tibi, quemadmodum revelavimus alios sacros libros Noe & Prophetis qui fuerunt post eum Sc. & Jesu* Et Surat. 3. v. 83. *Credimus in Deum & in Alcoranum missum ad nos, & in libros missos, ad Abraham Sc. & Evangelium Jesu* Conf. supra dicta p. 17. 19. Quomodo ergo sibi poterit contradicere, vel de gloriâ & inferno silere?

(h) EVANGELIIS &c.) Nec hoc opus est, cum Christus non

venerit ad *leges civiles* ferendas. Non enim instituere volebat *regnum temporale*, ut Mohammed fecit; sed *spirituale & æternum*. Hinc *leges mundanas* in suo robore reliquit. Sufficit, Christianos nullas *leges* admittere, quæ Evangelio contrariæ, cum utique DEO magis, quam hominibus obediendum esse norint. Nec est, quod hic in contemptum Christianorum gloriatur AHMED, quod istiusmodi *leges omnes* habeant in Alcorano. Quid enim *leges civiles* faciunt ad fidem? Et præterea magnum est discrimen inter *leges politicas* Alcorani, & aliarum gentium, recte observante Marrac. in Prodr. part. 4. l. 2. p. m. 19.

Nam Alcoranicæ *leges* supponuntur immediate traditæ à DEO

DEI. Sic etiam fiebat olim in Tabb, Moſis (i) unde patet legem Maurorum eſſe legem DEi, & Chriſtianorum legem eſſe quid ordinatum ab hominibus. Quod illud attinet, Chriſtum eduxiſſe animas ſanctorum (k) patrum, error eſt manifeſtus. Deus dedit eis legem & ſcripturam, juxta quas viverent, & ſalvi fierent, & loquebatur ſingulis diebus Angelis. Et ipſi DEO loquutus eſt Moſes. Nullus etiam eorum unquam dubitavit ſolum DEum unum eſſe, quem etiam adorabant ſine ullâ imagine, & DEus ipſe præcepit eis, ut crederent, non (l) eſſe niſi unum DEum. Et nullus eorum dixit, DEum habere filium neque habiturum. Potius ſi quis Prophetarum in illâ ætate hujusmodi quid effinxiſſet, fuiſſet occiſus inſtar Hæretici. Nec unquam DEus dixit eis filium ſuum venturum eripere eos ex inferno, neq; habiturum Filium; ſed pure & ſimpliciter credebant, & prædicabant gentibus, omnes credentes, & confitentes ex corde unitatem DEi, ſalvos fore: Et certum eſt,

DEO, & ideo ſemper pertinent ad negotium religionis, & ſi quid in illis injuſti contineatur, non poteſt corrigi per aliam legē, & præterea vitiat ipſam religionem. Aliarum vero gentium politicæ leges, ſi quid contra jus & fas contineant, corrigi poſſunt vel per aliam legem, vel per cenſuram religionis, quæ proinde nihil ex iis detrimenti patitur. Si itaque inveniamus in Alcorano aliquid quod vel naturali lumine cognoscatur

male ſtatutum, ſequitur neceſſario, Maurorum legem non poſſe eſſe à DEO, & conſequenter ipſos in falſâ religione vivere. (i) TABB. MOSIS) Longe alia ratio fuit Reip. Judaicæ, cujus cultus paſſim fuit typicus.

(k) ANIMAS SANCTORUM) Fabulam hanc de limbo Patrum pace noſtrâ refutare poterit Mohammedanus, cum puriores ac orthodoxiores Chriſtiani eam non credant.

(l) FILIUM, &c.) Falſa hæc omnia

est, eos non deceptos à DEo, in quo est summa veritas. Potius Deus per ipsos fecit miracula.

Cum ergo hoc ita se habeat quis sanæ mentis credet, hos S. Patres Prophetas captos fuisse propter peccatum alterius, & Christum propterea etiam mortuum esse, cum DEus non sit injustus. Præterea ille qui promissus erat in lege DEI Messias erat Propheta qui debebat adimplere legem DEI & etiam se cit noster Propheta Mahumetus Consolator ille Paracletus, de quo fit mentio in Evangelio Johannis c. 14. 15. (m) & 16. ubi dicit: dicet idem quod ego dixi,

omnia. Contrarium sat aperte ex V. T. constat. Vide præ aliis loca *Psal. II, 7. Prov. XXX, 4. Hof. XIII, 14.*

(m) JOANN. c. XIV. &c.) Quod hic locus non possit intelligi de Mohammede impostore, satis jam probavimus supra p. 20. 59. Et hic idem ex ipsa propria Ahmed confessione patet. Sic enim Mohammed non Christi nomine, quod abrogatum vult, loquitur; sed suo Verum hic excipit Ahmed: Non posse intelligi Spiritum S. quia hic paracletus occulta debeat detegere &c. quorum nihil fecerit Spiritus S. Sed *Respond.* Satis hæc indicant cœcitatem Spiritualem Mohammedani. Nos Christiani contrarium novimus, quod utiq; Spiritus S. de-

tegit occulta, detegit enim Sapientiam illam Evangelicam, quæ omnino occulta i *Cor. II, 7.* Sic & justificare mundum à peccato per verbum ejusque ministerium quotidie experimur. Quod vero Mohammedanus impostorem comparet cum Christo, quasi & ille impleverit legem, id non sine insigni blasphemiâ dicitur. Ecquis enim dixerit, hominē in peccatis natum, & præterea latronem, adulterum, impostorem &c. qualem Mohammedem fuisse integra ejus Historia testatur, æque adimplevisse legem, ac Messiam ex ipso Mohammedis testimonio sine peccato natum: Quid Christo nostro hic cum Belial?

(n) NE-

dixi, & illud erit semper: & in meo nomine (nihil enim dicet de se nisi de Patre) docebit vos omnia, quæ ego dixi vobis. quem mittet vobis Pater meus. Et si ego non eo, ille veniet. Notent propter DEum hæc verba attente dicere Pater meus est in Creatione: Et in nomine meo est cum eadem Prophetia quæ ego veni: Et nihil de se dicet satis clare notat, non esse Spiritum S. illum quem dicunt. Nam Paracletus est, qui omnia occulta detegit, & Iustificabit mundum à peccato, i. e. eos, qui sequuntur vestigia ejus, & quidquid ipse præcepit. Nam Spiritus S. de quo Christiani loquuntur, nihil horum fecit, sed ut dixi, ipse est noster S. Propheta, salus & Gloria DEI sit supra ipsum, & reliquos Prophetas. Amen.

Quamquam multis, & diversis testimoniis hæc veritas probari possit, unicum & notum omnibus sufficiat, hominem, qui neque legit (n) neque scripsit neque cum doctis

Q

viris

(n) NEQUE LEGIT &c.)

Admodum thraconice & ultra modum hic laudatur impostor, qui tamen non tantum ante; sed & in ipsa traditione Alcorani fuit idiota. Plane egregius hic habetur locus in ipso Alcorano & quidem *Surat. 62, v. 1. & 2. p. m. 506. sq.*

ubi ita: بسم الله ما في

السماوات وما في الارض الملك

القدوس العزيز الحكيم *

هو الذي بعث في الامم

رسولا منهم ليتلوا عليهم

آياته ويذكروا ويعلمهم

الكتاب &c. i. e. rectius

quam Schindlerus, vertente Hackspan. in fide & leg. Mohamm. lit. l. 1. sq. Laudem dicit DEO quod in celis & quod in terra Regi sancto forti Sapienti; ille est, qui excitavit in idiotis nuncium ex ipsis, narrabit ipsis signa ejus, & mundabit eos, & docebit eos librum &c. ubi expresse asseritur, nuncium il-

lum

viris egit, novisse omnes artes, materias, scientias, denique omnis orbis, quæ erant ante Adamum ejus tempore & post scivisse etiam quidquid à creatione DEi huc usque actum sit, vel factum; & quidquid usque in finem Seculi fiet ante judicium & post judicium & denique quidquid loqui, aut dici potest, quod impossibile est ab humano homine absque Spiritu S. & divino fieri posse, ad tantum culmen gradus & dignitatis pervenire, quod ita evidens & manifestum est, ut qui inquirat facile inveniat rem ita habere.

6. Articulus, Christum ascendisse in cœlum verus est, ut jam dictum est, sicut Elias (o) & eum sedere in cœlo. Sufficerent hæc duo verba ascendisse in cœlum, & sedere à dextris DEi Patris, ut quilibet cognosceret Christum non esse DEum, cum DEus non occupat locum, neque in cœlis, neque in terris, neque illi sit dextrum vel sinistrum.

7. Eum

lum non saltem missum esse imperitis. Sed & jam missum mansisse imperitum. Equidem & Apostoli erant magnam partem ἀγνόησαν *Act. IV. 13.* verum antequam Spiritus S. supra eos esset effusus: postea vero tales mansisse, nemo sanus dixerit. Porro qui de Mohammede quid literis prodiderunt, eum, dum pagellas, æquibus postmodum Alcoranus confarcinatus, colligeret operâ scribæ cujusdam, literarum fuisse expertem sancte asseverant. Conf. *Job. Andreæ Alfacqui i. e. Sacerdotem Mohammedanum, sed rever-*

am, in confus. Sect. Mohamm. c. 1. idque arguit ex parte ipsa per-versio Sacræ Historiæ, audita quippe nec recte interdum percepta scribæ committebat, domino imperito præterea fucum facienti, uti *l. c.* refertur. Imo quousque se scientia impostoris hujus extendat, ex admodum jejuno Alcorano jam nobis tacentibus, apparet. conf. jam supra de Alcorano & Pseudoprophetiâ ac imposturâ Mohammedis dicta.

(o) SICUT ELIAS &c.) Diversitas constat (1) ex personâ ascendente. Elias erat nudus homo.

7. Eum venturum judicare vivos & mortuos etiam probatum est, DEO esse impossibile, (p) ire & venire, & judicium illius, diei illius, solius esse, qui creavit cœlum & terram. Mauri tenemus : Christum Dominum nostrum venturum in mundum ante finem ejus (q) & occisurum Anti-Christum, & anteqvam moriatur, facturum alia plura, quæ revera contingent ; fore etiam pacem & summam concordiam tempore ejus, quia tum lex erit una, & ejusmodi quam plurima, quæ ne prolixior sim, omitto.

Ex iis igitur, quæ jam dicta sunt, probatum manet (r)

Q 2

Chri-

homo, Christus *Θεάνθρωπος*. (2) ex ipso ascensu, ejusq; circumstantiis. Christus ascendit post mortem triduanam & captivitatam captivitatem, & sedet ad dextram Patris &c. Quæ v. de Elia dici nequeunt, & quæ alia, quæ tacemus. Adversus ea, quæ de dextra obijciuntur, vide jam supra p. 83 sq. dicta.

(p) ESSE IMPOSSIBILE) Phrases sunt toties in Scripturâ & V. & N. T. obviæ, imo & in ipso Alcorano. Præterea & Christus est *Θεάνθρωπος*.

(q) ANTE FINEM EJUS &c.) En hic *Chiliasmum Mohammedicum*, in quo & plurima fabulantur de hereditu Christi ante finem mundi in terram, & quidem apud turrim albam ad partem *Damasci* orientalem, qui Mohammedis fidem sit amplexu-

rus, uxorem ducturus & liberos geniturus, ac interfectorus Anti-Christum proditurum inter Syriam & Eracum, juxta alios in regione *Chorasani*, quem sequentur ex *Judeis Asphasbanienlibus* 70. hominum millia, quique mansurus in terrâ 40. dies, quorum unus erit instar anni, alius instar mensis, alius instar septimanæ, reliqui dies ordinarii. vid. *Edward. Pocock. in Not. ad Port. Mos. c. 7. p. 260. sq.* De quibus vero cum plane nihil sit revelatum, quæque absurda plurima post se trahunt, merito ut fabulas ea rejicimus. Mirum, quod nec Mohammedanos hosce *Dn. D. Peter senius Nubi sue Testium* inse-ruerit, cum aliâs stultorum multos alios adduxerit, & sic his quoque locum aliquem concedere potuisset. (r)

Christum Jesum Dominum nostrum esse Prophetam sive servum DEI, & ejus creaturam, & non fuisse occisum à Judæis, unde patet error articulorum fidei suppositorum, & compositorum, quos Christiani vocant legem gratiæ.

Initio promiseram dicturum quædam, quæ audiivi fieri à D. Portugalliæ Principe, quæ quamvis lubens omissem, sed ut stem promissis quam breviter ut poterò rem aperiàm. Sua igitur Excellentia jubebat facere Missas (s) in locis Pontificiorum Germaniæ, per quæ transibamus, quæ Missæ aut sacrificia nullo pacto possunt accepta esse Deo ob multas causas, & circumstantias, cum hoc non sit ex DEI præceptis. Prima igitur, quia habent figuras & imagines instar idolorum gentium. 2 Ubiunque congregantur Viri & femina, ibi mens non est intenta, neque devota nam inter celebrandum

(r) PROBATUM MANET &c.) Scilicet! Contrarium satis probatum dedimus. Unde patet veritas articulorum fidei Christianæ, & falsitas fidei Mohammedanæ.

(s) MISSAS) Aggreditur nunc Mohammedanus quædam, quæ non tam omnes Christianos promiscue, quam speciatim Pontificios potissimum concernunt. Et quidem initio Sacrificium Missaticum refutat, quod & omnino puriores Christiani omnes abominantur, quamvis ex longe solidioribus argumentis, quam hic Ahmed utitur, quorum quædam non probant

e. g. de congregatione virorum & feminarum, quæ tamen semper in Ecclesia usitata fuit, & intra modestiæ Christianæ cancellos semper servata: quædam superstitionem inferunt, e. g. de calceis, quibus intrant templum. Modo cor esset purum, immundos calceos Deus non respecturus esset. Exemplum Moïsis longe aliud respiciebat. Meliora argumenta quæ desiderat, adeat Systemata nostra Anti-Pontificia. Præ aliis vero hic allegamus *disputationes Magnifici Dn. D. Februi nostri, Patris nostri in Christo longe assumatis-*

(t) MU-

dum missas & sacrificia feminae & viri mutuis aspectibus signis, ac nutibus accendunt pravorum affectuum, & desideriorum suorum ignes; Et quando hoc non fiat, saltem humana fragilitas delectatur mutuo & reciproco aspectu & ita non potest mens esse quieta, intenta nec devota. 3. Quia ingrediuntur templa immundis corporibus, & iisdem calceis, quibus calcantur fora, & omne genus immunditiei, cum notum sit, DEum injunxisse Mosi exuere calceos, cum ei loqueretur, quia locus est sanctus. Et cum Ecclesiae sint sanctae, & loca destinata ad DEum adorandum & vertendum lacrymas pro culpis & peccatis, ipsi potius canunt Musicam, (t) ludunt organo, & utuntur igne. Nec potest facere Missam, nisi quis fuerit sacerdos ordinatus. Et si aliqui Pontificii essent in deserto aliquo loco aut in mari absque sacerdote, non possent facere missam, vel offerre sacrificium suum DEO, quod est summus defectus. Aliter fit in lege Dei & Maurorum, quilibet sive solus sive comitatus cum sacerdote vel sine eo potest hoc facere. (u) (Plura alia quae scio non fore ad palatum Excellentiae brevitatis gratia omitto.) Redeuntes ad rem dicant posito calice in altari, & pane quodam albo ex farina confecto (quem ipsi vocant Hostia) & prolatis à sacerdote quibusdam verbis latinis

Q 3

pa-

(t) MUSICAM &c.) Hic sine fundamento rejicitur Musica Ecclesiastica, quam & nonnulli ex Calvinianis abrogatam volunt, cum tamen sit res adiaphora. vid. *Magnif. Du. D. Jo. Fried Mayeri Museum part. 2. p. m. 31. seqq* aliosque Theologos passim.

(u) HOC FACERE, &c.) Sic & Mohammedani habent sua Sacrificia, nempe in Festo suo *Cudschuck-Bairam*, ut jam supra diximus. Quemadmodum & oves boves & camelos & quidem magno in numero immolant in valle Mina, quando peragunt

panem converti in corpus Christi (x) & quod plus est, ipsum Deum descendere ê cœlis in illam hostiam. Qvi error includit infinitos alios & abominanda & impossibilia. Deus tamen liber est ab ejusmodi calumniis. Qvid enim ita abominandum quam dicere, DEum subjectum esse sacrificio cuidam (cujus Spiritus est centrum miseriæ avaritiæ, & peccatorum corpus immunditiis plenum) ut quoties sacrificio lubeat, cogat venire ad manus ejus illum DEum, qvi neque habet quantitatem, nec modum? Cum DEi natura sit impossibile ire & venire, quisquis enim venit & it, mutat situm. DEus tamen neque habet situm, neque it, neq; venit â cœlo sive ê terrâ. Deinde sacerdos vescitur illâ hostiâ, & dicit, ibi esse DEum. Videant propter DEum, quam abominandum, & horrendum dicere, hominem vesci DEo? Revera non dubito, qvin'quoties hoc dicitur, tremant cœli & terræ. Sed DEus misericors eos tales sustinet, usque in illum limitatum diem judicii. Præterea hostia illa fit ex farina, & est corpus, & in uno corpore non dantur nisi accidentia præter corpus non alia corpora, sed aliæ essentia. Præterea iste (quem ipsi vocant DEum & descendit in ostiam) aut est pars Dei, aut totus DEus. Si dicant partem DEi impos-

sibile

gunt Meccanam peregrinationem. vid. *Marræc. in Predrom. part. 4. c. 8.*

(x) IN CORPUS CHRISTI &c.) Hic *Transubstantiationem Pontificiorum* aggreditur, quam omnino & Orthodoxiores Christiani rejiciunt. Sed itidem ex aliis adhuc fortioribus argu-

mentis, quæ vide in Systematibus nostris passim. Neq; tamen negamus *unionem sacramentalem* illam corporis & Sanguinis Christi in cœnâ cum pane & vino, quam omnino credere revelatio jubet. Vi cujus etiam utiq; ipsum Christi corpus comedimus, ejusque sanguinem bibi-

sibile est, cum in DEO nondentur partes. Si dicant esse totum, inqviro, quando erat in ostia, quam sacerdos comedit, per quasnam partes corporis distributus est? Nam ostia, jam infecta & corrupta etiam distribuitur per diversas partes corporis, & si in tali materia erat DEus, ipsa infecta, & corrupta & tandem transformata in humores alios, ubi manet DEus? Si dicant, DEum seqvi materiam, i.e. ostiam & vinum, ostia & vinum mutantur in sangvinem choleram, phlegma melancholiam carnem, & ossa, igitur sangvis & humores Pontificiorum etiam erunt DEus. Si dicunt DEum non seqvi materiam, igitur post quam sacerdos vescitur ostia, statim separatur DEus ab eâ, & redit iterum in cœlum, & sic cogunt eum ascendere & descendere toties, quoties faciunt Missam. Hinc etiam sequeretur ostiam non esse DEum, cum DEus separetur ab eâ, statim ac sacerdos vescitur eâ, quare igitur vel cui rei descendebat e cœlo rediturus iterum & ita cito? Et si dicant ostiam esse instar speculi (ubi quilibet ante positus statim videt effigiem suam) & ita in ostiâ apparere DEum. Resp. Id quod apparet in spe-

bibimus Sacramentaliter. Quæ Sacramentalis manducatio ac bibitio sic communiter describitur, quâ ore corporeo in <i>ἡρώ</i> Sacramentali constituto uno eodemque, ac indiviso actu totum complexum Sacramentale, constans ex re terrenâ & cœlesti; & quidem corpus mediantepane, sangvis mediante vino benedictô à dignis æque	ac indignis percipitur. Non tamen modo physico, & Carnaliter, quemadmodum & hic Mohammedanu noster explicat; sed hyperphysico ca-ineffabili. Quod contra Calvinianos firmiter tenemus: Vide Systemata passim. Ut adeo Lutherani hichabeant mediam illam sententiam, eamque tutissimam ac verissimam. Ut non
--	---

ita

speculo non esse hominem, sed effigiem hominis, nec speculum ingredi totum, aut pars hominis; & sane hoc pacto DEUS neque similitudo ejus erunt in ostiâ, homo enim habet figuram, & similitudinem. Deus vero non, cum sit immaterialis, & figura & similitudo est solum in rebus materialibus. Præterea ostia illa eget sustentaculo, & ita sustentatur à manibus sacerdotis. Igitur sacerdos sustentat Deum si Deus est in ostia; & cum certissimum sit, Deum sustentare cælum, & terram, consequenter sacerdos sustentabit cælum & terram & DEUM. Videant quam horrendum sit hoc. Præterea vidimus sæpius fulmine combustos altaria & sacramentum vel ostiam, quomodo igitur potest fieri ut DEUS mittat fulmen contra se ipsum? Præterea contigit aquarum diluviis & tempestatibus Ecclesias unâ cum ostia funditus everti, & Pontificios, maximo cum vitæ discrimine ingredi torrentes aquarum ad liberandum ostiam,

ita pridem ostendit Celeberr. *ad Casar. Ubi in Edit. Jacob. Basnage in dissertat. Historico-Theol. p. m. 22. sq. vel ex Edit. Steph. le Moyne in Var. Sacr. p. m. 532. ita: Antequam sanctificetur panis, panem nominamus, divina autem illud sanctificante gratiâ mediante Sacerdote, liberatus est quidem ab appellatione panis, dignus autem habitus est Dominici corporis appellatione, etiamsi natura panis in eo permansit: Qui locus clarissimus tam male habuit Pontificios, ut cum Epistolam hancce Emericus Bigotius ex Bibliotheca Florentina, edere una cum*

ita pridem ostendit Celeberr. *Dn. D. Henricus Opatius in Disp. de Lutheranismis inter Papismum & Calvinismum medio adeoque tutissimo uti in plerisque aliis, ita & in artic. de S. Cœnâ. Kilon. Ann. 1701. hab. Reliqua quæ à Mohammedano obijciuntur, videant Pontificii, quomodo cum errore suo concilient. A quo errore omnino & antiquiores Patres fuere alieni, ut adeo Christianis promiscue tribui nequeat. Ut vel ex unico illo peregre regio loco Chrysolomi constat, nempe ex Epist*

ostiam, vel suum DEum, quis igitur est iste DEus, qui eget hominum auxilio, & qui non potest seipsum juvare, & eripere ab huiusmodi tempestate? Præterea si hostia cadat à manibus sacerdotis (ut sæpius contigit) aut cecidit una Deus, vel non, si dicant non, igitur DEus non est in ea; si dicant DEum ibi fuisse non tamen cecidisse, hoc est ex impossibilibus, dicere eum ibi esse & non esse. Deus avertat a nobis ejusmodi nugas, & custodiat, & conservet in ejus S. servitio in lege Unitatis, quousque ipsius infinitæ bonitati visum fuerit, & fruamur ipso. Amen.

In Pontificiâ religione nullus Sacerdos (y) potest ducere uxorem, cum tamen hoc pugnet cum lege Dei. Omnes enim Prophetæ duxerunt uxores, legitur etiam in Genesi Deum (post creationem Adami Evæ & reliquorum animantium avium & piscium) dixisse, multiplicare, unde patet generare esse è voluntate divinâ, & huic etiam fini creavisse marem &

R

femi-

cum *Palladii vitâ Chrysostomi* vellet, illam *Sorbonici Theologi* immani plagio ex libro jam impresso eraderent, quemadmodum id detexit *Auctor Expositationis*, cujus auctor perhibetur *Petrus Allixius*. Quod quidem *Natalis Alexander Dissert. 12. Sec. 13. Art. 12. p. 571.* excusare vult, quasi saltem dissuaserint *Bigotio* editionem cum *Palladio*, cum quo nullam connexionem hæc epistola habeat. Cum tamen ex citatâ *Expositione* constet, integrum quaternionem à p. 236 deesse, qui *Chrysostomi* continuerit epistolam, ut proinde *Theologi Parisenses* eam non tam edendâ

dissuaserint, quam editam eraserint. Quæ de *Disciplinâ Arcani*, ex quâ proveniat, quod nulla apud antiquos de verbo *Transsubstantiationis* mentio fiat, profert *Eman. à Schellfrase de disciplina Arcani dissert. Apologet. c. 7. art. 7.* ea omnia sat solide discussit. Celeberr. *Dn. Wilh. Ernest Tenzel. in Exercit. Select. part. poster. p. m. 348. 399.*

(y) NULLUS SACERDOS. &c.) Hic impugnat cœlibatum Clericorum in Papatu, quem vero & nos rejicimus. vid. *Systemata Theologica* passim.

(z) PRÆ-

feminam ut genus hoc humanum conservaretur in ultimum usque diem, quando Deus suscitabit mortuos, & dabit gloriam bonis, & poenam malis. Pontificii vero pleno gradu eunt adversus hoc præceptum, cum utriusque sexus religiosi & sacerdotes non junguntur Matrimonio, voventes (ut dicunt) castitatem omnino contra Dei decretum (judico) divinâ permissione hoc fieri, qui non vult, ut multiplicetur amplius materia sive genus illud idololatrarum, sed potius cum ipsis pereat; Si dicant ideo eos hoc facere, ut similes Angelis fiant, qui toti sunt puri, ac sine luxuria. Respond. Cuilibet curæ esse propriam sui perfectionem, & unius perfectionem posse esse defectum alterius, ut barba in viro est perfectio, in feminâ defectus. Eodem modo Angeli creati ex substantiâ Angelicâ & cœlesti expertes omnis corruptionis, non egent filiis, qui adorent Deum post ipsos, sed homo qui est ex materiâ corruptibili, eget generatione successorum & hæredum, qui DEum adorent (parentibus mortuis) loco eorum, & ita nullus Prophetarum Dei, nec Deus ipse vetuit matrimonium.

“Præterea (z) isti volunt esse conscii peccatorum hominum

(z) PRÆTEREA &c.) Nunc se convertit Ahmed ad *Confessionem & Absolutionem*. Jam equidem intelligit Pontificiam illam *auricularem*, quâ nec nos approbamus. Sed simul etiam confessionem omnem coram ministro Ecclesiastico, ejusque absolutionem rejicit. Quod vero tolerari nequit. Licet enim *absolutio & confessio, & privata illa* quæ in Ecclesiis nostris locum habet, *ratione circumstantiarum fit*

adiaphora; ratione tamen *essentie* sue omnino juris divini & à Christo instituta est. Vid. *Dn. D. Neumann. Diss. de auctoritat. Clav. Solvent & ligant. Anno 1699. Witteb. hab. Sect. 2. th. 3. & 5. conf. & alia scripta in recentiori controversia, quam M. Schade Berolini non ita pridem non sine insigni scandalo, turbisq; movit. Hinc si Mohammedani & ad hunc nostræ Ecclesiæ Orthodoxæ morem velint applicare 10. illa hic*

otam hanc
ricopam
cinulis in-
sam exhi-
t Scidenus
Synedris
I. c. 12. p.
334. 599.
338

minum in confessione, & quilibet istorum religiosorum, si-
 ve Monachus sit sive Presbyter, clericus habet potestatem,
 ignoscendi cuilibet peccanti; si genuflexo fateatur,
 peccata sua, etsi gravissima, sive sit homicida, sive Mœchus,
 &c. tandem post confessionem absolvitur a sacerdote ab
 omnibus peccatis, qui dicit jam remissa esse ei omnia pec-
 cata, nec posse aliter veniam peccatorum impartiri à DEO,
 nisi per Confessionem, & quemlibet morientem inconfes-
 sum damnari. Itaque auferentes DEO potestatem igno-
 scendi peccata, tribuunt eam hominibus per confessionem.
 Ignoscere tamen peccata proprium est DEI & nullius al-
 terius diversis de Causis. 1. Quia ignoscere situm est in
 solâ liberâ voluntate, & misericordiâ Dei, nec tenetur igno-
 scere si nolit, nec potest cogi eò à quotquot sunt in cœlo, si-
 ve in terrâ, & potentia sua absoluta, si ipsi lubeat, potest
 damnare totam orbis machinam. Nam quisquis sibi,
 usurpat jus alienum, & in eo jure si aliquid facit, aut de-
 struit, sane injuste agit. Sed qui proprio sibi jure, & in re,
 propriâ aliquid facit, aut destruit, nullis legibus talis impe-
 diri potest, nec censerî injustus. Si igitur Deus ignoscit, id
 facit solâ misericordiâ motus, quæ est proprium attri-
 butum ejus, & nullius alterius præter ipsum. Si homo igno-

R 2

scat,

hic occurrentia argumēta, bre-
 viter ad ea ceu non tanti pon-
 deris respondebimus. Et qui-
 dem ad (1) Ignoscere peccatis
 utique est solius DEI. Hinc &
 omnino solius ejus est *absolutio*
auctoritativa Marc. 11, 7. omnino
 & ex mera misericordia fluens,
 respiciens tamen simul *plena-*
riam illam *Satisfactionem* Chri-
 sti, cujus respectu verâ fide sibi

eandem applicantem conde-
 mnare nequit, ut hic contra ad-
 modum blasphemæ præsuppo-
 nit Mohammedanus. *Absolutio*
 autem Ministrorum *Ministeria-*
lis saltem est & concessa. *Joh.*
XX, 23. Ita tamen ut potestas
 hæc à DEO sit collata, ita ut
 quæ hic agit Ministerium, au-
 ctoritate ac nomine Principa-
 lis sui, DEI scilicet, agat. Quæ
 duo

"scatei, qv̄i eum affecit injuriâ aliquâ &c. hoc potest in causa
 "propria, non vero in alienâ sive Dei. 2. Præterea qv̄i scit la-
 "cerdos, Deum sententiam ab ipso latam approbaturum, &
 "qv̄icqvid iste absolvit, etiam absoluturum & remissurum?
 "Et in qvâ lege qv̄aso scripturæ, aut ex Prophetis præteri-
 "tis hujus quidquam inventum aut auditum est? 3. Præ-
 "terea si qvilibet sacerdos eget alio, qv̄i eum absolvat, qv̄i
 "potest absolvere alios, qv̄i seipsum non potest? 4. Deinde
 "diversæ sunt circumstantiæ peccati. Aliud est peccare contra
 "Deum negligentia quadam cordis. aliud ex sententia
 "& cognitione in verecundâ, audaci, & perfrictâ fronte pec-
 "care. Aliud quando quis vincitur ab affectu & appetitu na-
 "turali; intus vero pœnitet facti & pudet comparere coram
 "Deo, & pudet simul sui ipsius, cum videat se peccasse con-
 "tra tantum Deum, itaqve mille modis ex circumstantiis
 "possunt variari peccata qv̄anqv̄am actus ipse sit unus in
 "se & externe. Si igitur tanta diversitas inter circumstan-
 "tias & actum vel opus ipsum externum peccati vel culpæ,
 "poterit unum & idem peccatum externe esse dignum ve-
 "niâ, & aliud dignum pœnâ perpetua, & Gehenna, juxta
 "gravitatem culpæ seu circumstantiæ internæ, qv̄am ta-
 "men mensuram novit solus Deus & sibi ipsi servat. Quo-
 modo

duo sibi invicem non contra- riantur. <i>Ad</i> (2) Hoc novit ex potestate sibi concessâ. Et si qv̄arat Mohammedanus exem- pla ac mandata, capiat qv̄æ in S. Codice tam V. qv̄am N. T. leguntur. E. g. <i>Levit. IV, 13. sqq.</i> <i>6. V, 6. 13. 2. Sam. XII, 1. 199. Matth.</i> <i>IX, 2. Job. XX, 21. sqq. &c.</i> <i>Ad</i> (3) Absolute loqv̄endo & Pastorem semetipsum absolvere posse non-	nulli ex Casuistis non negant. <i>vid. König. part. 1. Cas. Conf. c. 5.</i> <i>Cas. 4. p. 348. & Prückner in Manual.</i> <i>mille Quæst. centur. 6. qv̄. 58. p. m.</i> <i>291.</i> Qv̄amvis satius sit, si vici- ni Pastoris operâ utatur. Et si etiam non posset, tum aliâ su- stineret personam. Qv̄i respec- ctus ipsam absolutionem non tolleret. <i>Ad</i> (4) Circumstan- tiæ hæc hûc nihil faciunt. Arca-
---	--

modo igitur sacerdos cognoscit, aut poterit se penetrare,,
 in arcana & abdita illa, quæ soli Deo sunt nota? 5. Præterea,,
 multi homines credunt in Deum, & ejus amore faciunt,,
 eleemosynas, & alia opera bona, vincuntur tamen ab affe-,,
 ctu, & appetitu naturali, isti tales sane non longe distant a,,
 misericordia Dei dummodo ipsos facti pœniteat, & alii ava-,,
 ri, amoris Dei negligentes, nulla virtute præditi cum nulla,,
 sit in eis memoria aut recordatio peccatorum suorum, ii,,
 tales longe sunt à misericordiâ Dei, si isti duo commit-,,
 tunt unum & idem peccatum, sacerdos eodem & pari mo-,,
 do absolvit utrumque. Sed quæ Justificatio est hæc? 6. Præ-,,
 terea unum & idem peccatum est in pejus altero & gra-,,
 vius ob jam dictas circumstantias, & alias infinitas, quarum,,
 causa unum vero dignum venia erit, aliud autem non;,,
 & sacerdos ignarus horum secretorum Dei, eadem men-,,
 sura metitur bonum & malum, qui error nunquam sane,,
 in Deo reperietur. 7. Prætereâ homines non sunt ita con-,,
 stantes, sed ita varii potius, ut aliquando præ lætitiâ, & hila-,,
 ritate facile & leviter ignoscant cuilibet, etsi quis eis intule-,,
 rit gravissimam injuriam, aliquando ita tristes, & melan-,,
 cholici, ut minima quâque causâ, & occasione paratissimi,,
 sint ad occidendum quemcunque & exercendum omne,,

R 3

genus

na, quæ hic occurrunt, sunt re- velata. Sic enim novit Mini- ster Ecclesiæ omne peccatum, quocunque etiam nomine in- signiatur, mereri mortem æter- nam, à quâ pœnitentem ex commissâ auctoritate absolvit Reliqua arcana forte occurren- tia committit DEO. De occul- tis enim non judicat Ecclesia. Ad (5) Uterque meritis fuit mortem æternam, uterque er-	go absolutione eget. Graduum vero differentia hic nihil facit ad rem. Ad (6) idem respon- demus, dari autem pecca- tum quoddam in se suâque naturâ veniâ dignum, hoc est quod negamus. Cum omne pec- catum sit contra legem, & per consequens sententiæ legis ob- noxium. Ad (7) Plane inepta hæc est exceptio, cum hic Pastor non agat ex propria auctori-
---	---

"genus crudelitatis, & rara est temperantia in homine. Ita iste
 "sacerdos aut erit hilaris, & sic non castigabit peccatorem, ut
 "meritus, aut erit tristis & melancholicus, & sic cruciabit homi-
 "nem supradeditū culpæ ad desperationem usq;. Aliquid tamen
 "hujusmodi non est in Deo, qvī semper permanet in unum esse,
 "cujus solius est judicare animas, & non alterius. 8. Præterea
 "si sola ejusmodi Confessio sufficiat homini, non indigebit ve-
 "nia Dei, cum sacerdotis venia sufficiat. Si vero æque bene in
 "judicii die judicandus talis homo sit à DEO, certe hæc confes-
 "sio nulla est. 9. Præterea aliquis homo habuit rem cum uxore
 "alterius, qvam vi coegit. Sacerdos vero absolvit adulterum.
 "Inqviro quando maritus hoc resciverit in die judicii, poterit-
 "ne petere à DEO judicium & justitiam an non? Si dicant non;
 "igitur Deus non est justus propter confessionem solam sacer-
 "dotis. Si dicant posse, igitur sacerdotis confessio nulla est.
 "Pari modo calumniæ, testimonia & injuriæ, quibus falso ac-
 "cusantur sapius honestæ virgines, & probi homines, & quo-
 "rum honor & dignitas turbatur hujusmodi calumniis, in qvi-
 "ro, si calumniator absolutus fuerit à sacerdote, poteritne alte-
 "ra pars petere à DEO judicium & justitiam, an non? Si dicant ita,
 "igitur confessio est nulla: Si non, igitur Deus injustus erit, & ne-
 "scit dare cuiq; qvōd suum est, & hæc solâ causa & respectu con-
 "fessionis, cum potius sit justissimus. 10. Præterea sacerdos impo-
 "nit semper pœnas quasdam peccantibus: ut si quis est adulter;

jubet

tate, ut pro diverso suo temperamento cla-
 vessigante ac solvente uti possit pro lu-
 bitu, cum saltem minister sit, qvī jux-
 ta voluntatem domini sui hic debet agere,
 qvæ hæc est, ut pœnitentib9 peccata nomi-
 ne suo remittantur; impœnitentibus vero
 retineantur. Secus si agat, contra officium
 suum agit, æque ut Magistratus gravissi-
 me peccat, si modo illo, de quo Ahmed lo-
 quitur, justitiam excerceret. Cujus tum
 potestas divinitus data ex eodem argu-
 mento posset negari. Qvōd vero non se-
 quitur. Ad (8) Cum absolutione hæc
 absolutio DEI indivulso nexu cohæret.
 Qvæquid enim in terris solvitur, & in co-

lo solutum est. Ad (9) Et hæc inepta est
 qvæstio. Qvōd si enim peccatores hi serio
 pœnitentes fuerint, omnino ipsis remitti-
 untur peccata jam in his, terris. Et beati
 in alterâ vitâ hanc sententiam DEI non re-
 formabunt, nec ab eâ appellabunt; Sed
 potius deprædicabunt. Nec hic argui po-
 terit DEUS injustitiæ, cum Justitiæ ipsius
 plenissime fuerit satisfactum à Filio, cujus
 meritum vere pœnitentes fide sibi applica-
 runt, &c. Ad (10) Ineptas hæc Pontificio-
 rum satisfactiones non probamus, cum ea-
 rundem nullum habeamus in Scriptura S.
 mandatum, sive exemplum, vide contra
 eos Systemata nostra passim.

jubet ut se ipsum cadat flagris, vel ut portet supra humeros, crucem aliquam &c. Cum tamen hoc totum fere nihil sit respectu peccati, & tamen in arbitrio sacerdotis situm est imponere poenas ad libitum. Dicat quæso quâ ulnâ metitur aut pondere ponderat, aut pendit, ut sciat, quid vel quantum poenæ imponendum sit unicuique pro culpâ? Ex quibus omnibus evidenter apparet abusus & error Confessionis; Unde, etiam cognoscitur Deum solum esse judicem animarum, & non alium, qui solus novit gravitatem culpæ, & quâ poenâ sit, quælibet digna. Potest (ut absolute Dominus ignoscere absque aliquâ poenâ, cui ipsi libuerit; cui laus sit in secula, à quo etiam petimus, velit nobis peccatoribus ignoscere pro im-
mensâ & infinitâ misericordiâ ejus.

Mauri vero aliter confitentur (a) peccata sua. Confiteri enim est poenitere aliquem ipsum solum facti peccati coram Deo solo, & se vertere ad Deum pium, misericordem ex puro corde. Neque Deus aliud vult, quam ut poeniteat hominem facti. Dicunt præterea hoc poenitere fore validum cum Dei voluntate, qui ignoscit peccatori cum iis quatuor conditionibus, vel circumstantiis: (1) Ut poeniteat peccatorem ex puro corde, & sincero, peccati commissi. (2) Ut promittat, se non amplius peccaturum. (3) Ut satisfaciat partibus, ut est reddere, & restituere bona aliena, restaurare honorem proximo, quem ipsius causa perdidit cum aliis ejusmodi. (4) Ut hoc poenitere sit solo amore Dei, qui gravius altior & perfectior est, quam si timore inferni, vel præmio gloria poeniteret. Peccata enim Maurorum sunt triplicis generis. (1) Inter Deum & hominem, ut est non servare id quod

(a) CONFITENTUR &c.) Agit nunc Auctor de confessionibus Mohammedanorum, eorumque peccatis. Sed quot lineæ, tot absurditates ferme. Potiores hæc sunt: (1) quod fundamenti loco ponat absolutam DEI potentiam, quâ sine satisfactione plenaria peccatum remittere possit. Quod tamen dogma blasphemum esse jam supra probavimus, ubi de necessitate satisfactionis Christi egimus (2) quod poenitentia potiore partem faciat contritionem, fide penitus omiſſâ, sine qua tamen nemo placere potest Deo *Ebr. XI. 6.* & sine quâ omnia peccata sunt *Rom. XIV. 23.* (3) quod admodum leviter de peccato judicet, quod & jejune admodum distinguit. Longe solidius hæc omnia Christiani tractant in suis Libris. Quæ omnia prolixius deduci potuissent, nisi brevitatis nobis imponeret satisfactionis, cum jam præter propositum notula

"quod Deus præcepit, vel prohibuit, quod peccatum vel igno-
 "scit Deus, vel castigat. (2) Inter hominem, & ejus proximum,
 "ut qui aliena arripit seu usurpat vel calumnia turbat honorem
 "alterius, &c. in damnum proximi; quæ omnia ut in plurimum
 "sunt judicanda quousque satisfiat partibus vel Deus ipse parti
 "offensa satisfaciat. (3) Quod nunquam ignoscet; & sic præce-
 "pit) cui cumque * ipsi fecerit Deo secundum æqualem, vel
 "similitudinem, sive in cælo, sive in terrâ. Hoc sane egebat ma-
 "jori explicatione. Sed quia responsio mea fuit aliquantum pro-
 "lixior, nunc hæc sufficiant, quousque mihi constet aliquem esse,
 "vel qui adversus jam dicta respondeat, vel qui velit ma-
 "rem, & clariorem explicationem datâ.

"Rediens iterum ad illud pœnitere, dico quisquis mori-
 "tur pœnitendo eum facti talem fruiturum Dei favore, & ejus
 "gloriâ, quamvis commiserit tot peccata, quot sunt arenae in
 "mari, & stellæ in cælo, nec indigebit sane sacerdote vel Con-
 "fessione, cum omnia sint Deo nota, & sciat, quem ex corde, &
 "sincere pœniteat, vel non. Hæc enim causa est sola inter Deum,
 "& creaturam, & ita non eget aliquis a perire cuiquam morta-
 "lium sua peccata & defectus, nisi illi soli, quem nihil latet, sive
 "id sit in cogitatione, sive in imaginatione Creaturarum sua-
 "rum, Cui laus sit semper. Amen.,,

Si igitur quidquam liberius dictum est, obnixè oro ut huic meæ audaciz igno-
 scatur, ut benignitati & summae virtuti Excellum Vrum mos est. Neque videbatur
 fecisse satis meo officio, nisi tantæ interrogationi, & tantis Principibus responderetur.
 Quod si antehac factum non est, ideo solum est, quia non invenirem latorem fidum ut
 hic est, qui una dabit Domino Aquilæ aliam copiam, quem spero etiam responsurum meo
 rudi stylo. Et ita imponam huic scripto finem, petens iterum veniam, quam mihi con-
 cessam non dubito, à talibus & tantis Principibus Dominis meis, pro quibus Deum orat
 omnipotentem qui omnem felicitatem, magnitudinem, potentiam & vitam eis cupit
 supra nominatus Ahmet Benaudala, natione Cantaber & familia Marron. Dat. Marro-
 chii in principio anni mille & viginti unum del Haxara Domini nostri Mahumeti, salus
 & Gloria DEI sit supra eum, & supra omnes prophetas alios, & Sanctos, Amen, Amen.

*Literis Arabicis erat hic sub-
 scriptum nomen ejus.*

tulæ & animadversiones hæ nostræ excre-
 verint. Ad reliqua absurda forte adhuc
 de confessione occurrentia facile ex jam di-
 ctis responderi poterit. Copiam illam ad
 Dn. Avilam datam, cuius hic meminim

Ahmed, quæque potissimum de *Libero ho-
 minis Arbitrio* agit, quam proxime B. C. N.
 etiam communicabimus. Nunc autem
 priorem MSti partem claudimus, pro
 concessa vero hactenus Gratiâ sit

A Ali
 p
 Absolutu
 ipsum
 Acanim
 Adamus
 de cre
 hamm
 Ayavia C
 Alcorana
 si? s
 Florit
 modo
 scribi
 Etrina
 lasciv
 tradit
 plura
 consen
 nia i
 de ipse
 segg
 manc
 116. co
 Amolet. 1
 Angeli.
 hamm
 Anima. E
 Moba
 Anti Cbr
 flo jux
 Arnoldu

INDEX I. RERUM POTIORUM.

A.

A Ali à Persis magni habetur
pag. 23.

Absolutio Ecclesiastica. 130. quâ se
ipsum Pastor absolvit. 132.

Acanim quid? 62.

Adamus. Ejus poenitentia. 92, 98.
de creatione & lapsu fabula Mo-
hammedanorû, & gentilium, 98.

Ayavia Christi 81.

Alcoranus an probet Deitatem Chri-
sti? 54. Ejus interpretes 16, au-
thoritas refutata. 101. seqq. origo
modo DEO, modo hominibus ad-
scribitur. 102. auctores 102. do-
ctrina genus. 103. fabula ibid.
lascivia. 104. stylus. ibid. con-
tradictio tam sibi ipsi, quam Scri-
ptura. 105. quomodo hucusque
conseruatus. 106. mala testimo-
nia ipsorum Mohammedanorû
de ipso. ibid. non est divinus 101
seqq. flosculi ex illo 108. quam
mancus, mutilus ac imperfectus.
116. collatio cum Scriptura. 117.

Amolet. Mohammedan. 20.

Angeli. Quid de iis sentiant Mo-
hammedani. 20.

Anima. Ex eâ unitatem DEI probant
Mohammedani. 52.

Anti Christus interficiendus à Chri-
sto juxta Mohammedanos. 123.

Arnoldus Mohammedis partes a-

gens refutatus. 27.

Ascensio Christi alia quam Elia 122.

Asinus Messia. 117.

Associantes. 34.

Attributa DEI, an accidentia 39.
sententia Mohammedanorum de
iisdem. ibid.

B.

Bairam. Festum Mohammedicum.

115.

C.

Centurio sub omni cruce. 80.

Chiliasmus Mohammedicus. 123.

Chobar, an Venus. 112.

CHRISTUS. Quid de eo sentiant
Mohammedani 8. seq. convitiato-
res ejus à Mohammedanis puni-
untur. 12. est filius DEI 14. 47.
ut talis & habitus à nonnullis
Mohammedanis. 15. Ejus epox-
cia. 44. vocatur verbum 46. ejus
praexistencia. 46. assumptio Hu-
mane Nat. 48. generatio aterna
48. Deitas vindicata. 49. voca-
tur in Alcorano Spiritus DEI.
53. Ejus miracula. 58. recensita
in Alcorano. 58. Est Creator.
66. secundum utramq; naturam
mediator 86. juxta Mohamme-
danos non est crucifixus; sed à
DEO sublatus. 88. Num pro inter-
cessore Eum Mohammedani ba-
beant. 11. cur libros scribere no-
luerit. 116. sq. Non venit, novas

S

11

ut leges civiles daret. 118. sq. re-
ditus ejus ante extremum diem
juxta Mohammedanos. 123. non
pars DEI. 74.

Christianismus non est mutatus. 60.

Christiani, cur infideles dicantur à
Mohammedanis. 15. Cur asse-
ciantes? 34. varia ipsorum se-
cta obijciuntur 94. sq.

Chrysostomi locus de S. Cænâ à Pon-
tificiis erasus. 128.

Circumcisio Christianorum fidem
Mohammedanam amplectenti-
um. 107.

Celibatus clericorum. 129.

Collyridiani. 14. 34.

Compositionem in Deo an Christi-
ani statuunt. 44. sq.

Confessio peccatorum coram Mini-
stro Ecclesiæ. 130. confessio auricu-
laris refutata. 131. Confessio pec-
catorum Mohammedica 135.

Creatores, num plures? 66. crea-
tio. 69.

Crucifixio Christi. 89. 91. 69.

Cudschuck Bairam festum. 115.

D.

Decima 113.

Derelictio Christi. 91.

DEUS, quomodo vocetur Totum. 74.
an in eo compositio. 44. passus
mortuus. 70. corpus ei tribuunt
nonnulli Mohammedani 84.

Dextra DEI. 83.

Dies judicii. 20.

Disciplina arcani circa transub-
stantiationem. 129.

E.

Eleemosyna. 115.

Evangelia falsa. 84. Alcorani te-
simonium de Evangelio. 118.

F.

Festa Mohammedanorum. 114. sq.

Flagellatio Christi. 78.

Fusus in Trinitate. 86.

G.

Jacobita Hæretici. 64.

Jejunium Mohammedanorum
113. 115.

Incarnatio vindicata. 49.

Indifferentismus Mohammedis. 28.

Infernus fabula de eo. 110. sq.

Jorocina quid. 21.

Josephus ab Arimathia. 81.

Judas proditor loco Christi crucifi-
xus juxta Mohammedanos. 88.
sq. ejus suspendium. 90.

Justitia DEO essentialis, aliag. ejus
ratio quam juris aggratiandi in
hominibus. 94.

K.

Kurban festum. 115.

L.

Latus Christi percussus. 79.

Legum Alcorani & civilium discri-
men. 118.

Limbus Patrum. 81. 119.

Longinus miles. 79.

Luthe-

*Lutheranorum sententia de Cœnâ
cutilissima, 127. sq.*

M.

*Mala juxta Mohammedanos à
DEO creata, 21.*

*Maria Virgo, quid de eâ sentiant
Mohammedani, 13. an pro Deâ
habita? 14. fabula de conceptio-
ne, & partu ejus 13. pro impecca-
bilitate ejus Pontificii provocant
ad Mohammedanos, 13. cultus
ejus 14.*

Menses Mohammedanorum 113. sq.

*Miracula: Christi & Prophetarum
quomodo differant, 57. sq. Mo-
hammedis, vid. Mohammed.*

Missâ Pontificia, 124.

*Mohammed, non est Propbeta, 24.
sed impostor, 27. cum Christo ne-
quidem comparandus, 26. de
miraculis ejus, 31. 58. sqq. & in
ipsâ Alcorani traditione idiota,
121. num ejus mentio fiat in Scri-
pturâ V. & N. T. 29 30. non ma-
jor Christo, 26. nihil potuit præ-
stare, nisi quæ hominis sunt, 32.
non est assumptus in cælum, 25. de
ejus morte ibid.*

*Mohammedismus varia ejus secta
95. sqq. 101. amplitudo, 100. leges
III. sq. an invocet venerem 112.
sq. fontes, 36. Ejus Scripta ele-
ctica, & modus refutandi alios.
1. sqq. Qui contra ipsum scri-*

*pserint, 5. sqq. Symbolum, 19.
23.*

Moneta Mohammed, 20.

Mors Christi necessaria, 85.

Musica Ecclesiastica, 125.

N.

Nicodemus, 80.

O.

Oratio Mohammedica, III.

P.

Pauli (Oliger) 82.

*Peccatum num omne mereatur
mortem, 133.*

Peregrinatio, III.

*Persarum & Turcaram diffidium,
23.*

*Personæ SS. Trinitatis. An par-
tes, 51. 75. variis nominibus ef-
feruntur, 63.*

Pharan, quid, 22.

Pœnitentia, 135. sq.

Preces Mohammedica, 7. III.

*Propbeta. Quot apud Mohammeda-
nos, II. sq. eorum miracula, 57.*

Purificatio, III.

R.

Ramadan mensis, 113.

S.

Sacrificia Mohammedica, 125.

*Sambucus ex ea juxta nonnullos
suspensus Judas, 90.*

*Satisfactio Christi necessaria, 85.
vindicata, 87.*

*Scriptura S, quid de eâ sentiant
Moham-*

Mohammedani. 17. an corrupta.

30.

Secla Christianorum & Moham-
medanorum. 95. sqq.

Sessio Christi ad dextram Patris. 83.

Spiritus, Spiritus DEI, & Spiritus S.
quomodo juxta Mohammeda-
nos differant. 76

Spiritus S. an recte dicatur amor
DEI. 38. quid per eum Moham-
medani intelligant? 76.

Spiritus DEI vocatur Christus in
Alcorano. 53.

ymbolum Mohammedicum. 19.

Turcorum & Persarum contro-
versum. 23.

I.

Timor Christi. 82.

Totum quomodo DEUS. 74.

Transubstantiatio Pontificia. 126.

Trinitas an eam negent Moham-
medani. 33. probata & vindica-
ta. 36. similibus illustratur, &
quid de iis sentiendum. 40. sq.
Veterum sententia de eadem. 61
sq. an faciat compositionem in
DEO? 44. sqq. Rationi non pa-
tet. 37. an in ea tria principia.
64.

Triduum mortis Christi. 67. sq.

U.

Ulu Bairam Festum. 115.

Unio personalis. 64. sqq.

Unio sacramentalis. 126. 127. sq.

Unitas DEI. 16. 17. 20.

V.

Venus an Chobar. 112.

Vita aeterna. Fabula Mohamme-
dica de eadem. 109. sq.

Z.

Zager. 22.

Zala. 111.

INDEX II. LOCORUM QVO- RUNDAM BIBLICORUM VINDICATORUM.

Deuteron. XXX, 2. pag. 22. 30.

Psal. XXII, 2. 82. 99.

Psal. L, 2. 30.

Jesa. XXI, 7. 30.

Ezech. XXXVII, 1. sqq. 57. sq.

Johann. XIV, 20. 120.

Johann. XVI, 7. 29.

Johann. XX, 17. 73.

FINIS.

D: De 3062

ULB Halle

3/1

000 882 062

